

Ko te Kōsipelí 'i tonono Tohi 'e Luké Ko te talateú

'Oku fakatou fakafōtunga'i mai 'ia Sīsū 'i te *Kōsipelí 'i tonono Tohi 'e Luké* ko te Fakama'uli ia 'o 'Isileli ne'e tala'ofá pea mo te Fakama'uli 'o te ha'a tangatá fuli pē. 'Oku hiki 'e Luke 'ia te pehē ne'e ui 'e te Laumālie 'o te 'Alikí 'ia Sīsū ke Ina “malanga 'aki 'ia te Ongoongoleléi ki te masivá”, pea 'oku fakahaa'i 'e te Kōsipeli ko 'ení 'oku fonu 'ia Sīsū 'i te 'ofa ki te kakai kotoa pē mo te notou 'ū masiva'anga kehekehe kotoa pē. 'Oku toe fakamatala'i foki 'e Luke 'i te le'o fiafia, 'o tautafito ki te 'ū vahe ki mu'a 'o te tohí, 'a ia 'oku fakahā mai ai 'ia te anga 'o te hoko mai 'ia Sīsuú, pea pehē ai pē ki te kongá ki muli 'o te tohí, 'a ia 'oku hā ai 'ia te hā'ele ake 'ia Sīsū ki te langí.

Ko te Kōsipeli ko 'ení ko te fu'aki tohi ia ne'e hiki 'e Luké. Ko te tohi tonono uá ko te Tohi Ngāué, 'a ia 'oku fakamatala ai ki te mafola 'o te lotu fakakalisitiané 'i te hili ange te hā'ele ake 'ia Sīsuú.

'Oku 'i ai te ongo kongá 'e ua 'o *Luke* (ko te vahe 1-2 mo te 9-19) 'a ia 'oku ngata ai pē 'i te Kōsipeli ko 'ení 'ia te 'ū fakamatala lahi 'oku 'asi 'i ai, 'o hangē ko te 'ū talanoa 'o kau kiā Sīsū 'i Tono 'alo'i maí, mo te talanoa ki te tamasi'i ko Sīsuú 'i te Temipalé, mo te talanoa fakatātā ki te tangata Samēlia loto 'ofa, mo te foha ne'e molé. 'Oku fakamamafa'i lahi 'i te Kōsipeli nei 'ia te lotu huú, mo te Laumālie Mā'oni'oní, mo te ngafa 'o te kau fafiné 'i te ngāue 'a Sīsuú, mo te fakamolemole angahala 'a te 'Atuá.

Ko te kakano 'o te tohí

Ko te talateú (1:1-4)

Ko tono fā'ele'i 'o Sione Papitaisó mo tono 'alo'i
mai 'o Sīsuú mo Tana kei tamasi'í (1:5–2:52)

Ko te ngāue 'a Sione Papitaisó (3:1-20)

Ko tono papitaiso mo tono sivi'i 'o Sīsuú (3:21–
4:13)

Ko te ngāue 'a Sīsū ki te kakaí 'i Kāleli (4:14–9:50)

Ko te fononga 'a Sīsū mei Kāleli ki Selusalemá
(9:51–19:27)

Ko te uike faka'osi 'o te nofo 'ia Sīsū 'i māmaní 'i
Selusalema (19:28–23:56)

Ko te toetu'u, mo te hāhā holo, mo te hā'ele ake
'a te 'Alikí (24:1-53)

Ko te talateú

¹ 'E Tiofilusi, ko te me'a 'i te hanga 'e te tokolahi,
'o fa'u tono fakamatala 'o te 'ū me'a 'oku mātu'aki
tui ki ai 'ia tātoú,

² 'o fakatatau ki tono tala'i mai 'e nātou ne'e
notou sio tonu ki ai mei tono kamatá, 'o hoko ko
te kau ngāue 'o te Folafolá,

³ kua u fakakaukau mo au foki, tangata'aliki, ke
tohi hokohoko ia, ma'au, he kua u fakatotolo'i mai
kotoa pē ke mahu'inga mālie,

⁴ kote'uhí ke ke 'ilo'i lelei tono mo'oni 'o te 'ū
fakamatalá, 'a ia ne'e akonakina 'aki'ou.

Ko te hā 'ia te 'āngeló kiā Sākalaia

⁵ 'I te kuonga 'o Hēlota, ko te tu'i Siuteá,* ne'e 'i ai
he taula'aliki ne'e hingoa ko Sākalaia, 'a ia ne'e kau
ki te lakanga 'o 'Āpaiá; pea ne'e 'i ai tono mali, 'a ia

* **1:5** 1:5 Siuteá: 'oku 'uhinga 'ia te Siuteá 'i heni ki Palesitaine
kātoa.

ne'e 'i te hako totonu 'o 'Ēloné, pea ko tono hingoá ko 'Ilisapesi.*

⁶ Pea ko te ongo me'a ne'e sai 'aupito te nā fakafeangai ki te 'Atuá, pea nā lalaka 'i te 'ū fekau mo te tu'utu'uni kotoa pē 'a te 'Alikí mo te haohaoa.

⁷ Pea ne'e kailoa 'i ai he nā tama, kote'uhí ne'e pa'a 'ia 'Ilisapesi; pea kua nā mātutu'a fakatou'osi pē.

⁸ Pea ko te 'aho 'e taha ne ina fai ai tana ngāue fakataula'aliki ki te 'Atuá 'i te hokohoko tono lakangá; ⁹ pea 'i te talotaló, 'o fakatatau ki te anga 'o te ngāue fakataula'alikí, ne'e tō kiā ia 'ia te tutu 'o te 'inisēnisí 'i tana hū ki te Fale Tapu 'o te 'Alikí.

¹⁰ Pea ne'e lotu 'i tu'a 'ia te fakatahá kotoa pē, 'i te hokosia te taimi 'o te tutu 'inisēnisí.

¹¹ Pea ne'e hā kiā ia he 'āngelo 'a te 'Alikí, 'o tu'u 'i te 'āfaki mata'u 'o te 'ōlita tutu'anga 'inisēnisí.

¹² Pea 'i te sio ki ai 'ia Sākalaiá, ne'e 'ilifia lahi ia mo puputu'u.

¹³ Ka ne'e lea kiā ia 'ia te 'āngeló 'o pehē, “E Sākalaia, 'aue 'e ke manahē; he kua tau ake tau huú, pea ko tou hoa ko 'Ilisapesí, 'e fanau'i ia he tama kiā koe, pea 'e ke fakahingoa 'ona ko Sione.

¹⁴ Pea 'e ke fiafia ai mo nēkaneka: 'io, 'e fiafia he tokolahí 'i tonono fanau'i maí.

¹⁵ He 'e hoko ia ko te lahi 'i te vakai 'a te 'Alikí; pea 'e kailoa 'aupito inu 'e ia he uaine pē he kava mālohi; pea 'e fonu ia 'i te Laumālie Mā'oni'oní, 'o kamata pē mei te manava 'o tana fa'eé.*

¹⁶ Pea 'e fakatafoki 'e ia he tokolahí 'o te kakai 'Isilelí ki te 'Alikí ko te notou 'Atuá.

* **1:5** 1:5 1 Kal 24:10 * **1:15** 1:15 Nōm 6:3

17 Pea 'e mu'amu'a atu ia ki te 'Alikí 'i te anga mo te mālohi 'o 'Ilaisiaá, kote'uhí ke liliu 'ia te loto 'o te mātu'á ke tokanga ki te notou fānaú, pea mo te kau talangata'á ke notou ma'u te anga-fakapotopoto 'o te kau anga-tonú, pea ke teu'i ma'a te 'Alikí he kakai lelei.”*

18 Pea ne'e iange 'e Sākalaia ki te 'āngeló, “E au 'ilo'i fefe'aki 'ia te me'a nei? He ko aú ko te matu'a, pea ko toku malí ko te fafine fualoa 'aupito.”

19 Pea iange 'e te 'āngeló kiā ia, “Ko au Kepaleli, pea 'okou fakafe'ao ki te 'Atuá; pea kua fekau'i 'oku ke lea kiā koe, pea ke 'avatu kiā koe 'ia te ongoongo lelei ko 'ení.*

20 Pea vakai, 'e ke noa, 'o kailoa ke fa'a lea, 'o a'u ki te 'aho 'e hoko ai 'ia te 'ū me'a nei, kote'uhí ne'e kailoa ke tui ki taku 'ū talá, kā ko te 'ū me'a ia 'e hoko mo'oni 'o kā a'u ki tonono taimí.”

21 Pea ne'e ma'u talia pē 'ia te kakai kiā Sākalaia, 'o notou fifili lahi ki tana fualoa 'i te Fale Tapú.

22 Pea 'i tana hū maí, ne'e kailoa lava ia ke lea kiā nātou; pea notou toki 'ilo'i ai, tā ne'e mamata ia he vīsone 'i te Fale Tapú. Pea ne'e kamokamo pē ia kiā nātou, mo fakalongolongo.

23 Pea 'i te 'osi ange te 'ū 'aho 'o tana feia 'ia te ngāue tapú, ne'e foki maí ia ki 'api.

24 Pea 'i te 'osi ange te 'ū 'aho ko iá, ne'e tu'itu'ina 'ia 'Ilisapesi ko tonono malí, pea nofo pē ia 'i te liló 'o nima māhina, 'i tana pehē,

25 “Kote'uhiā kua pehē fau te ngāue 'a te 'Alikí ma'akú, 'i Tana āfeitaulalo maí, 'o to'o ange toku mā'anga ki te kakai.”

* 1:17 1:17 Mal 4:5-6 * 1:19 1:19 Tān 8:16; 9:21

Ko te fakahaa'i mai te 'alo'i 'o Sīsuú

²⁶ Pea 'i tonono māhiná, ne'e fekau mei te 'Atuá 'ia te 'āngelo ko Kepalelí ki te kolo 'o Kāleli ne'e hingoa ko Nāsaleti,

²⁷ ke 'alu ki te tāupo'ou ne'e polo'i ki te tangata 'i te hako 'o Tēvitá, ne'e hingoa ko Siosifa; pea ko te hingoa 'o te ta'ahiné ko Mele.*

²⁸ Pea 'i tana a'u atu kiā iá ne'e pehē ange 'e ia, “Mālō te lelei, 'ia koe kua 'ofainá; 'oku 'iā koe 'ia te 'Alikí!”†

²⁹ Pea ma'utāfu'ua ia 'i te lea ko 'ení, 'o fifili pe ko te ā tonono 'uhinga 'o te fetapa nei.

³⁰ Pea tē iange 'e te 'āngeló, “E Mele, 'aua 'e ke manahē; he kua 'ofaina 'ou mei te 'Atuá.

³¹ Pea ko 'eni, 'e ke tu'itu'ina, pea 'e ke 'alo'i he tama, pea 'e ke fakahuafa 'Ona ko Sīsū.*

³² Pea 'e lahi Ia; pea 'e lau Ia ko te 'Alo 'o te 'Alikí Taupotú; pea 'e foaki kiā Ia 'e te 'Alikí ko te 'Atuá 'ia te taloni 'o Tana kui ko Tēvitá;*

³³ pea 'e tu'i Ia ki te hako 'o Sēkopé 'o lauikuonga; pea ko Tana pulé 'e kailoa ngata.”

³⁴ Pea iange 'e Mele ki te 'āngeló, “E hoko fefe'aki ia? He 'oku he'iki ai ke au 'iloa he tangata.”

³⁵ Pea iange 'e te 'āngeló kiā ia, 'o pehē, “E hoko mai 'ia te Laumālie Mā'oni'oní kiā koe, pea 'e fakamalumu 'ou 'e te māfima'fi 'o te 'Alikí Taupotú; pea ko ia ai 'e ui te hako tapu 'e ke fā'ele'í, ko te 'Alo 'o te 'Atuá.

* **1:27** 1:27 Māt 1:18 † **1:28** 1:28 'Oku tēnaki mai 'i te 'ū hiki fualoa 'ihi 'ia te pehē: 'oku 'ofaina 'ou 'i te fafine kotoa pē. * **1:31** 1:31 Māt 1:21 * **1:32** 1:32-33 2 Sām 7:12-13, 16; 'Ais 9:7

³⁶ Pea vakai, ko 'Ilisapesi ko tou kāingá, kua tu'itu'ina mo ia he tama, kā kua matu'a; pea ko tonono māhina 'eni 'o ia ne'e lau ko te pa'á.

³⁷ He 'oku kailoa he me'a ia 'e faingata'a ki te 'Atuá.’*

³⁸ Pea iange 'e Mele, “Ko au 'eni, ko te kaunanga 'a te 'Alikí; ke hoko mai kiā kita 'o hangē ko tau me'á.” Pea 'alu leva 'ia te 'āngeló meīā ia.

Ko te 'a'ahi 'a Mele kiā 'Ilisapesi

³⁹ Pea tu'u ake 'ia Mele, 'i te 'ū 'aho ko iá, 'o 'alu fakavave ki te fanua ma'ungá, ki te kolo 'o Siutea;

⁴⁰ 'o hū ki te fale 'o Sākalaiá, 'o fetapa kiā 'Ilisapesi.

⁴¹ Pea 'i te fanongo 'e 'Ilisapesi ki te fetapa 'a Melé, ne'e futefute 'ia te tama 'i tonono manavá. Pea fonu 'ia 'Ilisapesi 'i te Laumālie Mā'oni'oni,

⁴² 'o kalanga le'o lahi,
 “Oku manū'ia 'ia koe 'i te fafine kotoa pē!
 Pea 'oku manū'ia mo te fua 'o tou manavá!

⁴³ Ko te ā kua 'a'ahi mai ai kiā au, 'ia koe, ko te fa'ē 'o toku 'Alikí!

⁴⁴ He vakai ange, 'i te ongo mai leva tau fetapá ki toku talingá,

pea toki futefute te tama 'i toku manavá.

⁴⁵ Pea manū'ia ā kā ko ia ne'e tuitalá!
 Kote'uhí 'e fakamo'oni 'i te 'ū me'a
 ne'e fakahā mei te 'Alikí kiā iá.”

Ko te hiva fakafeta'i 'a Melé

⁴⁶ Pea lea 'ia Mele 'o pehē,*
 “Oku fakahīkihiki 'i 'ia te 'Alikí 'e toku laumālié.

* **1:37** 1:37 Sēn 18:14 * **1:46** 1:46-55 1 Sām 2:1-10

47 Pea fiafia toku laumālié 'i te 'Atuá ko toku Fakama'uli.

48 He kua āfeitaulalo mai Ia kiā kita me'avale ko Tana kaunanga.*

He vakai mai, ko te 'aho neí 'e kamata ke lau 'oku ko te manū'ia 'e te 'ū to'utangatá.

49 He kua fai ma'aku 'e te Māfimafí he 'ū me'a lalahi; pea 'oku mā'oni'oni Tono huafá.

50 Pea ko Tana meesí 'oku laui to'utangata kiā nātou 'oku 'apasia kiā Iá.

51 Kua fai kaukaua 'aki Tono nimá; kua veteki Ia 'ia te ha'a 'afungí 'i te laukau te notou lotó.

52 Kua Ina hifo 'ia te kau pulé mei te notou taloní, pea ko te mā'ulaló ne Ina hākeaki'i.*

53 Kua 'avange me'a lelei 'e Ia ki te fiakaiá 'o notou mākokona, pea ko te ma'u me'á kua Ina tuku ke 'alu pakupaku.

54 Kua Ina taukapo'i 'ia 'Isileli, ko Tana tamaio'alikí,

ke fakamanatua ma'u Tana 'ū meesí;

55 hangē ko Tana folafola ki te tou mātu'á 'i mu'a, 'e fai kiā 'Ēpalahame mo tonon hakó, 'o ta'engata.”*

56 Pea ne'e nofo 'ia Mele mo ia, 'o fe'unga nai mo te mähina 'e tolu, pea toki foki ki tonon apí.

Ko te fanau'i 'o Sione Papitaisó

57 Pea 'i te kakato 'ia te 'ū mähina 'o 'Ilisapesí, ne'e fā'ele'i ia he tama.

58 Pea 'i te fanongo 'e te kakai 'o te feitu'u ko iá, mo tonon kāingá, kua fakae'a 'e te 'Alikí Tana meesí 'i te fafine nei, ne'e notou fiafia fakataha mo ia.

* 1:48 1:48 1 Sām 1:11 * 1:52 1:52 Siope 5:11; 12:19 * 1:55 1:55 Sēn 17:7

59 Pea 'i te faifaí pea hoko tonu 'aho valú, ne'e notou ōmai ke kamu 'ia te tamasi'í; pea notou pehē ke fakahingoa 'ona ki tana tamaí ko Sākalaia.*

60 Ka ne'e tali ange ta'aná fa'e 'o pehē, “Aua, kā 'e hingoa ia ko Sione.”

61 Pea notou iange kiā ia, “Oku kailoa he taha 'i tou kāingá 'oku hingoa pehē.”

62 Pea notou kamo ange leva ki tana tamaí, pe 'oku lotu ke fakahingoa te tamasi'í ko ai.

63 Pea kole ange 'e ia ke 'aumi he maka tohi, 'o tohi 'e ia 'i ai 'o pehē, “Ko tonu hingoa ko Sione.” Pea notou ofo kotoa pē 'i ai.

64 Pea ne'e faka'atā leva tonu ngutu mo tonu 'alelú; 'o kamata lea mo fakamālō ki te 'Atuá.

65 Pea ne'e tō he 'ilifia lahi ki te kakai kotoa pē 'i te notou kaungā'apí; pea 'i te fanua ma'unga kotoa pē 'o Siuteá ne'e lahi tonu talanoa'i ai 'o te 'ū me'a nei.

66 Pea ko nātou kotoa pē ne'e fanongo ki aí, ne'e notou fifili 'i te notou lotó, 'o pehē, “E fefe'aki nai te anga 'o te tamasi'i nei?” Pea ne'e kau mo ia 'ia te māfimafi 'o te 'Alikí.

Ko te hiva 'a Sākalaiá

67 Pea ne'e fonu tana tamaí ko Sākalaia 'i te Laumālie Mā'oni'oní, pea ne'e palōfisai ia 'o pehē:

68 “Fakafeta'i ki te 'Alikí, ko te 'Atua 'o 'Isilelí! He kua 'a'ahi mai Ia, mo huhu'i Tono kakaí.

69 Pea kua fokotu'u 'e Ia he mālohi 'o te fakama'ulí kiā tātou,

'i te hako 'o Tēvita ko Tana tamaio'alikí,

70 'o hangē ā ko Tana folafola 'i te ngutu 'o Tana kau palōfita tapú talu mei mu'a:

* 1:59 1:59 Lev 12:3

71 ko te fakahaofi mei te tou 'ū filí,
 mo te nima 'o te kakai 'oku fihí'a maí;
 72 ke fakaai Tana meesi ki te tou mātu'á 'i mu'a,
 mo te manatu ki Tana fuakava mā'oni'oni,
 73 'ia te fuakava ne'e fuakava 'aki 'e Ia ki te tou
 tamai ko 'Ēpalahamé,
 74 ke tuku mai 'e Ia kiā tātou,
 ke tou fai ta'emanahē te tou ngāue ki te 'Alikí,
 he kua hamusi tātou mei te tou 'ū filí,
 75 'o tou fakafeangai kiā Ia 'aki te mā'oni'oni mo te
 failelei
 'i te 'ū 'aho kotoa pē 'o te tou ma'ulí.
 76 Pea ko koe, tamasi'i, 'e lau ko te palōfita 'o te 'Alikí
 Taupotú,
 he 'e ke fakamelomelo kiā Ia ke teuteu'i Tono 'ū
 alá,*
 77 ke 'avatu 'ia te tala 'o te fakama'ulí ki te kakai
 'A'aná,
 ko te fakamolemole te notou 'ū angahalá,
 78 ko te me'a 'i te 'alo'ofa 'a te tou 'Atuá,
 'a ia ne'e 'a'ahi mei ai 'ia te pongipongí mei lunga,
 79 ke hulu 'aki 'ia te nofo 'i te pō'ulí mo te malu 'o
 Maté,
 mo tataki te tou va'é ki te ala 'o te fiamālié.”*

80 Pea ne'e tupu ake 'ia te tamá, 'o ina faka'a'au
 ke mālohi fakalaumālie; pea ne ina 'i te toafá 'o a'u
 ki te 'aho ne'e fakahaa'i ai 'ona ki 'Isilelí.

2

Ko te 'alo'i 'o Sīsuú (Mātiu 1:18-25)

* 1:76 1:76 Mal 3:1 * 1:79 1:79 'Ais 9:2

¹ Pea 'i te kuonga ko iá, ne'e 'alu atu he fekau meiā Sisa 'Akositō, ke tohi kakai 'ia māmani kotoa pē.

² Pea ne'e fu'aki fai 'ia te tohi kakai ko iá, 'i te lolotonga te kōvana 'i Silia 'ia Sailinió.

³ Pea ne'e ō atu 'ia te kakai kotoa pē, taki taha ki tonou kolo 'o'oná ke notou tohi ai.

⁴ Pea fononga ake mo Siosifa foki mei te kolo ko Nāsaletí 'i Kāleli, ko tana 'alu ki Siutea, ki te kolo 'o Tēvitá, 'a ia 'oku hingoa ko PēteliHEMA (he ne'e kau ia ki te hako mo te fa'ahinga 'o Tēvitá);

⁵ ke nā tohi ai mo Mele, ko te fafine kua polo'i kiā ia, 'a ia ne'e faitamá.

⁶ Pea 'i te lolotonga te nā 'i aí, ne'e kakato tonou māhiná ke fā'ele.

⁷ Pea ne'e 'alo'i leva 'ia te tamá, ko tonou 'uluakí Ia, pea fakakofu 'aki 'Ona 'ia te kofu 'o te tamasi'i valevale, mo fakatakoto 'i te 'ai'angakai 'o te mon-umanú; kote'uhí ne'e kala nā hao 'i te fale tali fonongá.

Ko te kau tauhi sipí

⁸ Pea ne'e 'i ai 'i te fanua ko iá he kau tauhi sipi ne'e notou momoe 'i te vaó, ko te le'ohi te notou fanga sipí 'i te pō'ulí. ⁹ Pea fokifā pē kua tu'u mai kiā nātou he 'āngelo 'a te 'Alikí, pea malama mai te Sikaina 'o te 'Alikí 'o huhulu 'ia nātou; pea ne'e notou manahē 'aupito.

¹⁰ Pea iange 'e te 'āngeló kiā nātou, “Aua na'a manahē; he ko 'eni kua u ha'u mo au he talanoa mālie, ko te me'a fakafiafia 'aupito, ko te me'a ia ma'a te kakai 'Isilelí kotoa pē.

¹¹ He ne'e 'alo'i kiā kōtou 'anenai 'i te kolo 'o Tēvitá he Fakama'ulí, 'a ia ko Kalaisi ko te 'Alikí.

12 Pea ko tonono faka'ilongá 'eni kiā kōtou: 'e kotou 'ilo'i he tamasi'i valevale, kua kofu fakatamasi'i valevale, pea 'oku takoto Ia 'i te 'ai'angakai 'o te monumanú.”

13 Pea fokifā pē ne'e 'i te 'āngeló he tokolahi 'o te hōsitē 'o langí, 'oku notou fakamālō ki te 'Atuá, mo notou pehē:

14 “Ko te kolōliá ki te 'Atuá 'i langi taupotu, pea ko te melinó ki māmani ki te kakai kua hōifua ki ai.”*

15 Pea 'i te 'alu leva meīā nātou 'ia te kau 'āngeló ki te langí, ne'e fepehē'aki 'e te kau tauhi sipí, “Tou ō mu'a ki Pēteliheima, 'o vakai angé 'ia te me'a nei kua fakahā mai 'e te 'Alikí kiā tātoú.”

16 Pea notou ō fakavave leva, 'o 'ilo'i 'ia Mele mo Siosifa fakatou'osi, pea mo te Tamasi'i valevalé 'oku takoto 'i te 'ai'angakaí.

17 Pea 'i te notou mamata ki Aí, ne'e notou hanga leva 'o fakamatala'i 'ia te me'a ne'e fakahaa'i ange kiā nātou, 'o kau ki te Tamasi'i nei.

18 Pea ko nātou ne'e notou fanongo ki aí, ne'e notou ofo kotoa pē 'i te 'ū me'a ne lea 'aki 'e te kau tauhi sipí kiā nātou.

19 Ka ne'e kumuni kotoa pē 'e Mele 'ia te 'ū me'a ko 'ení, 'o fifili ki ai 'i tonono lotó.

20 Pea foki atu 'ia te kau tauhi sipí, mo notou fakafeta'i mo fakamālō ki te 'Atuá; kote'uhí ko te 'ū me'a kotoa pē ne'e notou fanongo mo mamata ki aí, 'oku tatau tofu pē mo te me'a 'ā ē ne'e tala'i maí.

Ko tonono fakahingoa 'o Sīsuú

* **2:14** 2:14 ki te kakai kua hōifua ki ai: 'oku pehē 'i tonono 'ū hiki fualoa 'ihi, ko te hōifua ki te kakai.

21 Pea 'i te kakato Tono 'aho valú ke kamu ai Iá, pea ne'e fakahingoa 'Ona ko Sīsū; 'a ia ko tono fakahingoa mei te 'āngeló 'i te he'iki ai tu'itu'ina Ia 'i te manavá.*

Ko Simione mo 'Ana

22 Pea 'i te hokosia te 'aho ke fakama'a ai 'ia nāua, 'o fakatatau ki te lao 'a Mōsesé, ne nā 'ave leva 'Ona ki Selusalema ke 'avatu ki te 'Alikí,*

23 ('o hangē ko ia kua tohi 'i te Lao 'a te 'Alikí, “Ko te tamasi'i kotoa pē, ko he olopo'ou, 'e lau 'ona ko te tapu ki te 'Alikí,”)*

24 pea kote'uhí foki ke nā fai 'ia te feilaulaú, 'o fakatatau mo ia 'oku hā 'i te Lao 'a te 'Alikí, “ko te ongo fe'i kulukulu, pē ko he fe'i lupe mui 'e ua.”

25 Pea vakai, ne'e nofo 'i Selusalema he tangata ne'e hingoa ko Simione; pea ko te tangata angatonu ia mo lotu mo'oni, 'i tana nofo 'amanaki ki te taukapo'i 'o 'Isilelí; pea ne'e 'iā ia 'ia te Laumālie Mā'oni'oni.

26 Pea ne'e fakahaa'i kiā ia 'e te Laumālie Mā'oni'oni, 'e kailoa ina mamata ki te maté kae'aua ke mamata ki te Kalaisi 'a te 'Alikí.

27 Pea kua 'alu ia ki te Temipalé kua Laumālie'ina, mo tono 'avange 'ia te tamasi'i ko Sīsū 'e Tana mātu'á ke fai kiā Ia 'o fakatatau ki te tu'utu'uni 'a te Laó.

28 Pea ma'u 'e ia 'ia te tamá 'o hapai ake, mo fakamālō'ina 'ia te 'Atuá, 'o pehē,

29 “E 'Alikí, tā ko Tau toki tukuange 'eni Tau pōpulá ke 'alu kua fiamālie, 'o hangē ko Tau folafolá.

30 He kua mamata toku maté ki Tou fakama'ulí,

* 2:21 2:21 Lev 12:3; Luke 1:31 * 2:22 2:22-24 Lev 12:6-8 * 2:23 2:23 'Eki 13:2, 12; 13:15

31 'a ia ne Ke teuteu'i ke hā ki te kakai kotoa pē;
 32 ko te maama ke tatala 'aki te fakapō'uli 'o te
 Senitailé,

pea ko te lāngilangi'anga 'o Tou kakai 'Isilelí.”*

33 Pea ne'e fu'u ofo 'aupito Tana tamaí mo Tana
 fa'e'é 'i te 'ū me'a ne'e lea 'aki 'o kau ki te Tamá.

34 Pea ne'e tāpuaki'i nāua 'e Simione, 'o iange ia kiā
 Mele ko Tana fa'e'é, “Vakai, ko te nafa 'o te Toko
 Taha nei ko te tūkia'anga mo te toetu'u'anga 'o he
 tokolahi 'i 'Isileli, pea ko te faka'ilonga kā leakovi'i,

35 ('io, na'a mo koe 'e ulu he heletā 'i tou lotó,)
 kote'uhí ke toki hā mai ai 'ia te fakakaukau 'i te loto
 'o te tokolahi.”

36 Pea ne'e 'i ai he fafine palōfita ko 'Ana, 'a ia ko
 te 'ofafine 'o Fanueli, 'i te ha'a 'Āselí. Pea ko te fafine
 'eni ne'e fualoa 'aupito: pea ne'e ma'u husepāniti ia
 'i tana finamulí, 'o nā nonofo 'o fitu ta'u;†

37 pea kua nofo uitou ia 'o valungofulu mā fā
 ta'u. Pea ne'e kailoa mahu'i ia mei te Temipalé, ka
 ne'e tauhi ia ki te 'Atuá 'aki te 'aukai mo te lotu 'i te
 pō mo te 'aho.

38 Pea ne'e tu'u mai mo ia 'i te taimi pē ko iá, 'o
 fakafeta'i ki te 'Atuá; pea lea ia 'i te Tamá kiā nātou
 kotoa pē 'i Selusalema ne'e notou nofo 'amanaki ki
 te huhu'í.

Ko te foki 'ia Sīsū mo tana ongo mātu'á ki Nāsaletí

39 Pea kua 'osi te nā fakakakato 'ia te 'ū me'a
 nei kotoa pē, 'o fakatatau ki te Lao 'a te 'Alikí, pea

* **2:32** 2:32 'Ais 42:6; 49:6; 52:10 † **2:36** 2:36-37 'o nā nonofo
 'o fitu ta'u, ko ia pe Ne ta'u pē 'e fitu tana nofo malí, pea kua ta'u
 'e valungofulu mā fā 'eni tonu ta'u matu'á, ko ia pe kua ta'u 'e
 valungofulu mā fā tana uitouí.

ne'e notou foki leva ki Kāleli ki te notou koló ko Nāsaleti.*

⁴⁰ Pea ne'e tupu ake 'ia te tamasi'í, 'o faka'a'au Ia ke mālohi,‡ 'i tonu fakafonu Ia 'aki te potó; pea ne'e nofo kiā Ia 'ia te 'ofa 'a te 'Atuá.

Ko te tamasi'i ko Sīsuú 'i te Temipalé

⁴¹ Pea ne'e ō Tana ongo mātu'á 'i te ta'u kotoa pē ki Selusalema, ki te kātoanga 'o te Pāsová.*

⁴² Pea 'i te hoko Tono hongofulu mā ua ta'ú, ne'e notou fononga ake, 'o hangē ko te notou fa'a fai 'i te kātoangá.

⁴³ Pea kua faka'osi tonu 'ū 'ahó, 'o notou kamata foki atu, ka ne'e nofo pē te tamasi'i ia ko Sīsuú 'i Selusalema; pea ne'e kailoa 'ilo ki ai Tana ongo mātu'á.

⁴⁴ Pea 'i te nā mahalo 'oku 'i te kaungā fonongá pē Iá, ne nā hanga ō pē, kae'aua ke 'osi mai te vā'ihala 'o te 'aho ko iá; pea nā toki kumi 'Ona ki te notou kāingá mo te notou kau fe'iloakí.

⁴⁵ Pea 'i te kailoa nā 'ilo'i Iá, ne nā tē foki ki Selusalema ko te kumi kiā Ia.

⁴⁶ Pea 'i te 'osi angé, hili te 'aho 'e tolu, ne nā toki 'ilo'i 'Ona ki te Temipalé, 'oku lotolōtoi Ia 'i te kau akonakí, 'o fakafanongo mo fakafehu'i foki kiā nātou. ⁴⁷ Pea ko nātou kotoa pē ne'e notou fanongo kiā Iá, ne'e notou fakatumutumu 'i te anga 'o Tana fakakaukau mo Tana 'ū talí.

⁴⁸ Pea 'i te nā mamata ki aí, ne'e to'oa te nā lotó; pea lea kiā Ia Tana fa'eé, "Tama, ko te ā kua ke fai

* **2:39** 2:39 Māt 2:23 ‡ **2:40** 2:40 mālohi: 'oku pehē 'i tonu 'ū hiki fualoa 'ihī, mālohi 'i te laumalié. * **2:41** 2:41 'Eki 12:1-27; Teu 16:1-8

pehē mai ai kiā māuá? He ko 'eni, ko Tau tamaí mo au kua mā fiu'a kumi 'Ou mo te loto hoha'a lahi!"

⁴⁹ Pea iange 'e Ia kiā nāua, "He ne'e kulā kumi 'Okú ko te ā? Ne kailoa koā kulā 'ilo'i kua pau ke Au 'i te ngāue 'o Taku Tamaí?"§

⁵⁰ Pea ne'e kailoa nā lave'i tono 'uhinga 'o Tana lea ko 'eni kiā nāuá.

⁵¹ Pea toki foki Ia mo nāua, 'o a'u ki Nāsaleti; pea ne'e anganofa Ia kiā nāua. Pea ne'e kumuni 'e Tana fa'éé 'ia te 'ū me'a kotoa pē ko 'ení 'i tono lotó.

⁵² Pea ne'e lalaka atu 'ia Sīsū 'i te potó, mo te lahi Tono sinó, pea mo Tono 'ofaina 'e te 'Atuá mo te tangatá.*

3

Ko te malanga 'a Sione Papitaisó

(Mātiu 3:1-12; Ma'ake 1:1-8; Sione 1:19-28)

¹ Pea 'i tono hongofulu mā nima ta'u 'o te pule 'a Taipiliō ko te Sisá, pea 'i te lolotonga te kōvana 'ia Ponitō Pailato 'i Siuteá, pea tu'i 'ia Hēlota 'i Kālelí, mo tono tehina ko Filipé 'i 'Aitulua mo te faitu'u ko Telakonaitisí, pea tu'i 'ia Lisiansi 'i 'Apiliné,

² pea Taula'aliki Lahi 'ia 'Ānasi mo Kaiafasí, ne'e hoko ai 'ia te folafola 'a te 'Atuá kiā Sione ko te foha 'o Sākalaiá 'i te toafá.

³ Pea 'alu atu ia ki te faitu'u kotoa pē 'o Sioataní, 'o malanga 'aki te papitaiso 'o te fakatomalá ki te fakamolemole 'o te angahalá.

⁴ 'O hangē ko ia kua tohi 'i te tohi 'o te 'ū lea 'a 'Aisea ko te palōfitá:

§ 2:49 2:49 'i te ngāue 'o Taku Tamaí, ko ia pe 'i te fale 'o Taku Tamaí.

* 2:52 2:52 1 Sām 2:26; Pal 3:4

“Ko te le'o 'o he toko taha 'oku kalanga 'i te toafá,
 ‘Kotou teuteu 'ia te hā'ele'anga 'o te 'Alikí;
 fakatonutonu Tono 'ū alá.

⁵ Ko te tele'a kotoa pē 'e tanu,

pea ko te ma'unga mo te tafungafunga kotoa pē 'e
 holoki;

pea 'e ngaahi te pikopikó ke hangatonu,
 mo te tokatāmakí ke tokamālie.

⁶ Pea 'e mamata 'e te kakano kotoa pē ki te
 fakama'uli'anga 'a te 'Atuá.' ”*

⁷ Pea toki lea 'e ia ki te fu'u kakai ne'e notou
 fononga mai ke papitaiso 'iā iā, 'o pehē, “Ia te
 hako'i ngata fekaí, ko ai ia ne'e fale'i kōtou ke kotou
 hola mei te houhau kua mei a'u mai? ”*

⁸ Kāpau ko ia, pe'i kotou fua 'o taau mo he kau
 fakatomala; pea 'aua na'a kotou lau 'i te kotou
 lotó, 'o pehē takua, ‘Ko 'Ēpalahame 'ia te motou
 tamaí.' He 'okou tala'i atu, 'oku mafai 'e te 'Atuá
 ia ke fokotu'u mei te 'ū maka neí he fānau kiā
 'Ēpalahame.*

⁹ Pea 'oku lolotonga tu'u 'eni te tokí 'i te tafito 'o
 te 'ū 'akaú; ko ia ai, kā 'i ai he fu'u 'akau 'oku kailoa
 fua lelei 'oku tā ia 'o laku ki te afí.’ ”*

¹⁰ Pea fa'a fehu'i kiā ia 'e te fu'u kakaí, 'o notou
 iange, “Pea ko te ā leva te motou me'a 'e faí? ”

¹¹ Pea iange 'e ia kiā nātou, 'o pehē, “Kā 'i ai he
 taha 'oku ua tonosoté, ke nā taki taha mo ia 'oku
 halá; pea ko ia 'oku ma'u he me'akaí, ke faí pehē
 mo ia foki.”

* **3:6** 3:4-6 'Ais 40:3-5 * **3:7** 3:7 Māt 12:34; 23:33 * **3:8** 3:8 Sione
 8:33 * **3:9** 3:9 Māt 7:19

12 Pea ha'u foki he kau tĕnaki tukuhau ke papi-taiso, 'o notou 'e ke ange kiā ia, “Tangata'aliki, ko te ā 'a mātou 'e motou fai?”*

13 Pea iange 'e ia, “Aua na'a kotou 'e ke 'o lahi ange 'i te me'a kua tu'utu'uni kiā kōtou.”

14 Pea fehu'i ange kiā ia foki 'e te kau taú, “Ko te ā 'e motou fai 'e mātou foki?”

Pea iange 'e ia, “Aua na'a kotou fakamālohi'i he taha; pea 'aua na'a lohiaki'i; pea kotou fiamālie pē 'i te totongi 'oku 'avatú.”

15 Pea 'i te fakakaukau 'e te kakaí, mo notou fifili kotoa pē 'i te notou lotó kiā Sione, na'a ko te Kalaisí iá,

16 ne'e toe lea 'e Sione kiā nātou kotoa pē, 'o pehē, “Ko au 'okou papitaiso kōtou 'aki te vai; kā 'oku ha'u he Toko Taha 'oku mālohi ange 'iā au, ko te Toko Taha ko iá 'oku kailoa kita taau ke vete te nono'o 'o Tono senitoló; he 'e papitaiso 'e Ia 'ia kōtou 'aki te Laumālie Mā'oni'oní mo te afi.

17 Ko te Toko Taha ia 'oku 'i Tono nimá 'ia te huo sivi uite, pea 'e Ina sivi 'aki ke ma'a Tono haha'angá; pea 'e Ina tĕnaki 'ia te 'ū fe'i uité ki Tono faleokó; kā 'e Ina tutu 'ia te kafukafú 'aki te afi 'oku kailoa lava to'onó tāmata'i.”

18 Ne'e lahi mo te 'ū tala mālie kehe, ne ina fai 'aki tana tokoni ki te kakaí.

19 Ka ne'e valoki'i 'e ia 'ia Hēlota ko te tu'í, kote'uhí ko Helotiasi ko te mali 'o tonu tehiná, pea kote'uhí ko te 'ū kovi kehekehe ne'e fai 'e Hēlotá;*

20 pea ne ina fakalahi 'aki 'eni kotoa pē, 'aki tana fakahū 'ia Sione ki te pilisoné.

* 3:12 3:12 Luke 7:29 * 3:19 3:19-20 Māt 14:3-4; Ma'ake 6:17-18

Ko tonō papitaiso 'o Sīsū
(Mātiu 3:13-17; Ma'ake 1:9-11)

²¹ Pea 'i te 'osi tonō papitaiso 'o te kakai kotoa pē, pea kua papitaiso mo Sīsū foki, pea 'i te fai 'e Ia Tana huú, ne'e matangaki 'ia te langí, ²² pea 'alu ifo kiā Ia 'ia te Laumālie Mā'oni'oní, 'i te sino ne'e tatau mo he fe'i lupe; pea ne'e 'i ai he le'o mei te langí ne'e pehē mai, “Kō Toku 'Alo Pelé 'ia Koe, ko Koe 'Okou hōifua ki aí.”*

Ko te tupu'anga 'o Sīsū
(Mātiu 1:1-17)

²³ Pea ne'e tolungofulu ta'u nai 'ia Sīsū 'i Tana kamata ngāué; pea ne'e lau Ia ko te foha 'o Siosifa, 'a ia ko te foha 'o Hēlai,
²⁴ 'a ia ko te foha 'o Mātati,
'a ia ko te foha 'o Līvai,
'a ia ko te foha 'o Melikai,
'a ia ko te foha 'o Sianai,
'a ia ko te foha 'o Siosifa,
²⁵ 'a ia ko te foha 'o Matataiasi,
'a ia ko te foha 'o 'Ēmosi,
'a ia ko te foha 'o Nēhumi,
'a ia ko te foha 'o 'Esilai,
'a ia ko te foha 'o Nākai,
²⁶ 'a ia ko te foha 'o Mā'ati,
'a ia ko te foha 'o Matataiasi,
'a ia ko te foha 'o Semaini,
'a ia ko te foha 'o Sioseki,
'a ia ko te foha 'o Siota,
²⁷ 'a ia ko te foha 'o Sioanani,
'a ia ko te foha 'o Lesa,
'a ia ko te foha 'o Seluipeli,

* **3:22** 3:22 Sēn 22:2; Saame 2:7; 'Ais 42:1; Luke 9:35

'a ia ko te foha 'o Saletili,
'a ia ko te foha 'o Nēlai,
28 'a ia ko te foha 'o Melikai,
'a ia ko te foha 'o 'Ātai,
'a ia ko te foha 'o Kōsame,
'a ia ko te foha 'o 'Ēlimatami,
'a ia ko te foha 'o 'Ea,
29 'a ia ko te foha 'o Sīsū,
'a ia ko te foha 'o 'Eliesa,
'a ia ko te foha 'o Siolimi,
'a ia ko te foha 'o Mātati,
'a ia ko te foha 'o Līvai,
30 'a ia ko te foha 'o Simione,
'a ia ko te foha 'o Siuta,
'a ia ko te foha 'o Siosifa,
'a ia ko te foha 'o Sionami,
'a ia ko te foha 'o 'Ilaiakimi,
31 'a ia ko te foha 'o Melea,
'a ia ko te foha 'o Mena,
'a ia ko te foha 'o Mātata,
'a ia ko te foha 'o Nētani,
'a ia ko te foha 'o Tēvita,
32 'a ia ko te foha 'o Sese,
'a ia ko te foha 'o 'Ōpeti,
'a ia ko te foha 'o Poasi,
'a ia ko te foha 'o Solomone,
'a ia ko te foha 'o Nāsoni,
33 'a ia ko te foha 'o 'Aminatape,
'a ia ko te foha 'o 'Atamaini,
'a ia ko te foha 'o 'Alanai,
'a ia ko te foha 'o 'Esilome,
'a ia ko te foha 'o Felesi,
'a ia ko te foha 'o Siuta,
34 'a ia ko te foha 'o Sēkope,
'a ia ko te foha 'o 'Aisake,

'a ia ko te foha 'o 'Ēpalahame,
 'a ia ko te foha 'o Tela,
 'a ia ko te foha 'o Nēhoa,
 35 'a ia ko te foha 'o Sēluki,
 'a ia ko te foha 'o Le'u,
 'a ia ko te foha 'o Pēleki,
 'a ia ko te foha 'o 'Epa,
 'a ia ko te foha 'o Sela,
 36 'a ia ko te foha 'o Kēnani,
 'a ia ko te foha 'o 'Āfakisate,
 'a ia ko te foha 'o Semi,
 'a ia ko te foha 'o Noa,
 'a ia ko te foha 'o Lēmeki,
 37 'a ia ko te foha 'o Mētuisela,
 'a ia ko te foha 'o 'Īnoke,
 'a ia ko te foha 'o Sēleti,
 'a ia ko te foha 'o Melilieli,
 'a ia ko te foha 'o Kēnani,
 38 'a ia ko te foha 'o 'Īnosi,
 'a ia ko te foha 'o Seti,
 'a ia ko te foha 'o 'Ātama,
 'a ia ko te foha 'o te 'Atuá.

4

*Ko tono 'ahi'ahi'i 'o Sīsū 'e te tēvoló
 (Mātiu 4:1-11; Ma'ake 1:12-13)*

¹ Pea ne'e foki mai 'ia Sīsū mei Sioataní, kua fonu 'i te Laumālie Mā'oni'oní; pea ne'e tataki 'Ona ki te toafá 'i te mālohi 'o te Laumālié.

² Pea ne'e 'ahi'ahi'i 'Ona 'e te tēvoló 'i te 'aho 'e fāngofulu: pea ko te 'ū 'aho ko iá ne'e kailoa Ina kai ai he me'a; pea 'i te hili ange ko iá ne'e hālofia leva Ia.

³ Pea iange 'e te tēvoló kiā Ia, “Kāpau ko te 'Alo 'ia Koe 'o te 'Atuá, fekau ki te fe'i maka nei ke hoko ko te fe'i mā.”

⁴ Pea tali ange 'e Sīsū kiā ia, “Kua tohi, “E kailoa ma'uli te tangatá 'i te maá pē.”**

⁵ Pea ne'e 'avake 'Ona 'e te tēvoló ki te potu mā'olunga,† 'o faka'ali'ali ange kiā Ia 'ia te 'ū pule'anga kotoa pē 'o māmaní 'i te fe'i sio tu'a taha pē.

⁶ Pea iange 'e te tēvoló kiā Ia, “E au 'avatu kiā Koe 'ia te pule ki te 'ū me'a nei kotoa pē, mo te notou nāunaú, he kua tuku mai kotoa pē ia kiā au, pea kā 'i ai he taha 'okou loto ki ai 'e au foaki ange 'eni kiā ia.

⁷ Ko ia, kāpau 'e Ke punou 'o lotu mai kiā au 'e Koe, 'e 'O'ou kotoa pē ia.”

⁸ Pea tali ange 'e Sīsū kiā ia, “Kua tohi, “E ke lotu ki te 'Alikí ko tou 'Atuá, pea ko Ia pē Toko Taha 'e ke tauhi ki Aí.”*

⁹ Pea 'ave leva 'e ia 'Ona ki Selusalema, 'o fokotu'u ki te tumutumu 'o te Temipalé, 'o iange kiā Ia, “Kāpau ko te 'Alo Koe 'o te 'Atuá, hopo ki lalo mei heni.

¹⁰ He kua tohi, “E kouna 'e Ia Tana kau 'āngeló ke malū'i 'Ou;’

¹¹ mo 'eni foki, “E notou hapahapai 'Ou, na'a tūkia Tou va'é 'i te maká.”*

* **4:4** 4:4 'Oku tānaki mai 'i te 'ū hiki fualoa 'ihi 'ia te pehē: kā 'i te folafola fuli pē 'a te 'Atuá. * **4:4** 4:4 Teu 8:3 † **4:5** 4:5 ki te potu mā'olunga, 'oku pehē 'i tono 'ū hiki fualoa 'ihi, ki te ma'unga mā'olunga. * **4:8** 4:8 Teu 6:13 * **4:11** 4:10-11 Saame 91:11-12

12 Pea tali ange 'e Sīsū ki ai, “Kua folafola 'aki, “Aua 'e ke 'ahi'ahi'i te 'Alikí ko tou 'Atuá.’ ”*

13 Pea kua faka'osi 'e te tēvoló ta'aná 'ahi'ahi kotoa pē, pea 'alu ia meiā Sīsū 'o lama faingamālie.

Ko te kamata ngāue 'a Sīsū

(Mātiu 4:12-17; Ma'ake 1:14-15)

14 Pea foki 'ia Sīsū ki Kāleli 'i te ivi 'o te Laumālié, pea mafola atu Tono ongoongó ki te feitu'u kotoa pē ko iá.

15 Pea ne'e fa'a faiako Ia 'i te notou 'ū falelotú, pea fakamālō kiā Ia 'e te kakai kotoa pē.

Ko te fakasītua'i 'e te kakai Nāsaletí 'ia Sīsū

(Mātiu 13:53-58; Ma'ake 6:1-6)

16 Pea 'alu atu Ia ki Nāsaleti, 'ā ē ne Ina nofo ai 'i Tana kei si'í. Pea hangē ko Tana fa'a faí, ne'e hū Ia ki te falelotú 'i te 'aho Sāpaté, 'o tu'u ake ke lau 'ia te Folafolá.

17 Pea ne'e 'avange kiā Ia 'ia te tohi 'a te palōfita ko 'Aiseá. Pea 'i Tana folahi te tohí, ne Ina 'ilo'i ai 'ia te potu tohi 'oku hiki ai 'ia te lea ko 'ení,

18 “Ko te Laumālie 'o te 'Alikí 'oku 'iā Au; he ne'e pani 'Oku ke Au 'alu mo te ongoongoleléi ki te masivá.

Kua Ina fekau'i 'Oku ke fanongonongo te tukuangé ki te pōpulá, mo te faka'a'alá ki te kuí; ke vete ange 'ia nātou kua laveá;

19 ke fanongonongo 'ia te ta'u 'o te hōifua 'a te 'Alikí.’”*

20 Pea toki takatakai'i 'e Ia 'ia te tohí, 'o 'avange ki te matu'a tauhí, 'o nofo ifo Ia ki lalo; pea sio

* 4:12 4:12 Teu 6:16 * 4:19 4:18-19 'Ais 61:1-2

fakamama'u kiā Ia 'ia te mata 'o nātou kotoa pē ne'e notou 'i te falelotú.

²¹ Pea ne'e kamata lea 'e Ia kiā nātou, 'o pehē, “Ko te 'aho nei kua fakamo'oni'i te fe'i Folafola ko 'ení 'i te kotou fanongó.”

²² Pea ne'e notou fakamo'oni ki ai kotoa pē; 'o notou ofo 'i te 'ū lea mālie ne'e tō mei Tono fofongá, mo notou pehē, “Oku kailoa koā ko te foha pē 'eni ia 'o Siosifá?”

²³ Pea iange 'e Ia kiā nātou, “Kua pau 'e kotou 'ai mai kiā Au 'ia te lea ko 'ení, 'Faito'o, fakama'uli 'Ou; ko te 'ū me'a ne'e motou fanongo ne Ke fai 'i Kāpaneumé, fai foki 'i heni 'i Tou kolo 'O'ou.' ”

²⁴ Pea fai atu 'e Ia 'o iange, “Kā 'Okou tala mo'oni atu kiā kōtou, 'oku kailoa mamalu he palōfita ia 'i tonu kolo 'o'oná.*

²⁵ Ko te mo'oni 'eni 'Okou tala'i atú, ne'e tokolahi pē te kau fafine 'Isileli ne'e uitou 'i te kuonga 'o 'Ilaisiaá, 'i te taimi ne'e tāpuni'i ai 'ia te langí 'i te ta'u 'e tolu mo te māhina 'e onó, pea ne'e hoko ai he fu'u hongē ki te fanuá fuli pē;*

²⁶ kae tala'i'eaí ne'e kouna 'ia 'Ilaisiā ki he taha 'iā nātou, kā ki te fafine uitou pē 'i Salepita, 'i te fanua 'o Saitoní.*

²⁷ Pea ne'e tokolahi pē te tangata 'Isileli ne'e notou kilia 'i te kuonga 'o te palōfita ko 'Ilaisá; kae tala'i'eaí ne'e fakama'a he taha 'iā nātou, kā ko Neamani pē, 'a ia ko te tangata Sīlia.”*

²⁸ Pea ko nātou kotoa pē ne'e notou 'i te falelotú, ne'e notou mātu'aki lili 'i te notou fanongo ki te 'ū lea ko iá;

* **4:24** 4:24 Sione 4:44 * **4:25** 4:25 1 Tu'i 17:1 * **4:26** 4:26 1 Tu'i 17:8-16 * **4:27** 4:27 2 Tu'i 5:1-14

²⁹ pea notou tutu'u atu, 'o kapusi 'Ona ki tu'a kolo, 'o notou taki 'Ona ki te tumutumu 'o te ma'unga ne'e tu'u ai te notou koló, ko te 'aí ke sī ifo 'Ona 'i te lilifá.

³⁰ Ka ne'e moulu mai pē Ia 'i te lotolotonga 'o te kakaí, 'o 'alu.

*Ko te tangata ne'e 'iā ia he fa'ahikehe
(Ma'ake 1:21-28)*

³¹ Pea 'alu ifo Ia ki Kāpaneume, ko te kolo 'i Kāleli; 'o faiako kiā nātou 'i te 'ū 'aho Sāpaté.

³² Pea ne'e notou to'oa 'i te anga 'o Tana akonakí; he ko Ta'aná akonaki ne'e ha'u mo te mafai mālohi.*

³³ Pea ne'e 'i te falelotú he tangata ne'e 'āvea 'i te fa'ahikehe; pea ne'e kalanga le'o lahi ia, 'o pehē,

³⁴ “Tuku ai pē 'ia mātou ia! He ko Tou ā 'ia mātou, 'e Sīsū 'o Nāsaleti? Kua Ke ha'u ai ke faka'auha 'ia mātou? 'Okou 'ilo'i lelei 'Ou, ko te Toko Taha Tapu Koe 'o te 'Atuá.”

³⁵ Pea valoki 'i 'ona 'e Sīsū, 'o iange ki ai, “Tuku tau leá, pea mahu'i mai meīā ia.” Pea toki sī atu 'ia te tangatá 'e te fa'ahikehé ki te ha'oha'ongá, 'o toki mahu'i atu; ka ne'e kailoa lavea 'ia te tangatá ia.

³⁶ Pea ne'e ofo lahi 'ia te kakaí kotoa pē, 'o notou pehē, “Ko te folafola ā 'eni? He 'oku kapusi 'e Ia 'ia te 'ū fa'ahikehé, 'aki te mālohi mo te mafai lahi, pea notou mahu'i atu leva!”

³⁷ Pea ne'e mafola atu Tono ongoongó ki te feitu'u kotoa pē 'i te fanua ko iá.

*Ko te fakama'uli 'e Sīsū he kakai tokolahi
(Mātiu 8:14-17; Ma'ake 1:29-34)*

* 4:32 4:32 Māt 7:28-29

38 Pea 'i Tana mavahe atu mei te falelotú, ne'e hū Ia ki te fale 'o Saimoné. Pea ne'e 'i ai te fa'ē 'a te mali 'o Saimoné kua puke 'i te mofi lahi; pea notou kole ange kiā Ia kote'uhí ko ia.

39 Pea tu'u atu Ia ki ai, 'o lolomi 'ia te mofí; pea mahu'i leva ia mei te fafiné, pea ne'e tu'u ake ia 'o tauhi kiā nātou.

40 Pea kua tō 'ia te la'aá, pea ko nātou kotoa pē ne'e 'i ai he notou kakai ne'e puke he fa'ahinga mahaki kehekehe, ne'e notou 'aumai nātou kiā Ia; pea kamata fakama'uli 'e Ia 'ia nātou, 'aki Tana hilifaki Tono nimá kiā nātou taki taha.

41 Pea 'alu atu foki 'ia te 'ū fa'ahikehé mei te 'ihi, mo notou kalakalanga 'o pehē, “Ko te Kalaisí Koe ko te 'Alo 'o te 'Atuá.” Kae lolomi 'e Ia 'ia nātou, 'o kailoa Ina tuku ke notou lea; kote'uhí ne'e notou 'ilo'i ko Ia 'ia te Kalaisí.

*Ko te malanga 'a Sīsū 'i te 'ū falelotú
(Ma'ake 1:35-39)*

42 Pea kua 'aho leva, pea 'alu Ia ki tua'ā 'o mole atu ki te feitu'u lala. Pea ne'e fia ma'u 'Ona 'e te fu'u kakaí, 'o notou 'alu atu kiā Ia, 'o notou feinga'i ke 'aua na'a tē 'alu Ia meiā nātou.

43 Ka ne'e iange 'e Ia kiā nātou, “Kua pau ke Au malanga 'aki 'ia te Pule'anga 'o te 'Atuá ki te 'ū kolo kehé foki; he ne'e fekau'i mai 'Okú ki te me'a ko iá.”

44 Pea ne'e malanga Ia 'i te 'ū falelotu 'o Siuteá.

5

*Ko te ui 'e Sīsū Tana fu'aki kau akó
(Mātiu 4:18-22; Ma'ake 1:16-20)*

1 Pea 'i te 'aho 'e taha ne'e feta'ota'omi mai kiā Ia he fu'u kakai, ke notou fanongo ki te Folafofa 'a

te 'Atuá, pea 'oku tu'u 'ia Sīsū 'i te matā anovai ko Kenesaletí.*

² Pea ne Ina vakai atu he ongo ki'i vaka 'oku nā tau mai 'i te mata anó, pea kua 'alu atu mei ai 'ia te kau tautai, 'o fō te notou 'ū kupengá.

³ Pea heka leva Ia he taha 'o te ongo vaká, 'a ia ko te vaka 'o Saimoné; 'o kole ange kiā ia ke tukutuku si'i atu mei 'uta. Pea nofo ifo Ia 'o fai Tana ako ki te kakaí mei te vaká.

⁴ Pea kua 'osi leva Tana leá, pea iange 'e Ia kiā Saimone, “Tukutuku atu ki te moaná, pea tuku ifo te kotou 'ū kupengá ki te ika.”

⁵ Pea tali 'e Saimone 'o iange kiā Ia, “E 'Alikí, ko te talu ē te motou tautai 'anepō mo te kailoa he me'a 'e ma'u; kā 'i Tau me'á 'e au 'a'au pē te kupengá.”*

⁶ Pea 'i te notou fai iá, pea ko te ika lahi mo'oni ne'e ma'ú, pea ne'e kamata mahae te notou 'ū kupengá.*

⁷ Pea notou ta'alo leva ki te notou kaungā tautai 'i te vaka 'e tahá ke notou ōmai 'o tokoni, pea notou ha'u leva, 'o fakafonu 'ia te ongo vaká fakatou'osi, 'o hangē kā ngoto ifó.

⁸ Pea 'i te sio leva ki ai 'ia Saimone Pitá, ne'e hinga atu ia ki te tui 'o Sisuú, 'o iange, “Me'a atu mu'a, 'Alikí, meiā au, he ko te tangata angahala 'eni.”

⁹ He ne'e 'ohovale lahi ia, pea pehē mo nātou ne'e notou 'iā iá, 'i te ola pehē fau te notou ha'ó.

* 5:1 5:1-3 Māt 13:1-2; Ma'ake 3:9-10; 4:1 * 5:5 5:5 Sione 21:3

* 5:6 5:6 Sione 21:6

10 Pea pehē foki kiā Sēmisi mo Sione ko te ongo foha 'o Sēpetí, 'a ē ne'e nā kaungā tautai mo Saimoné.

Pea iange 'e Sīsū kiā Saimone, “Aua 'e ke manahē; mei te taimi nei 'e ke tautai tangata.”

11 Pea kua notou 'aumi te ongo vaká ki 'uta, 'o notou si'aki kotoa pē, 'o mulimuli kiā Ia.

*Ko te fakama'uli 'e Sīsū he tangata kilia
(Mātiu 8:1-4; Ma'ake 1:40-45)*

12 Pea ne'e lolotonga Tana 'i te kolo 'e taha, pea vakai, ko he tangata kilia hoko; pea 'i tana sio leva kiā Sīsúú, ne'e tō tū'ulutui atu ia 'o hū kiā Ia, 'o pehē, “Alikí, kāpau ne Ke loto ki ai, 'e Ke lava ke fakama'a 'oku.”*

13 Pea mafao atu leva 'e Ia Tono nimá, 'o ala ki te tangatá, 'o iange, “Okou loto pē: ke ma'a 'ia koe.” Pea matafi atu leva te kiliá meiā ia.

14 Pea na'ina'i 'e Ia ki te tangatá ke 'aua na'a tala'i 'eni ki he taha; mo iange 'e Ia, “Kā ke 'alu pē ke fakahā 'ou ki te taula'alikí, mo 'avange 'ia te me'á 'o fakatatau ki te tu'utu'uni 'a Mōsesé mo'o tou fakama'a, ko te fakamo'oni kiā nātou.”*

15 Ka ne'e 'āsili ange te mafola ia 'o te talanoa kau kiā Iá; pea ne'e fakataha leva 'ia te kakai tokolahi 'aupito ke notou fānonongo kiā Ia, pea mo fakama'uli 'ia nātou mei te notou 'ū alanga mahakí.

16 Pea ne'e mavahe Ia mei ai ki te toafá, 'o fai Tana lotu.

* 5:12 5:12 fakama'a 'oku: ne tui te kakai Siú kā kilia he taha, pea kua 'uli ia 'i te sio fakalotu ki aí, 'o kailoa leva taau ia ke kau he ma'unga kelesi. * 5:14 5:14 Lev 14:1-32

*Ko te fakama'uli 'e Sīsū he tangata mamatea
(Mātiu 9:1-8; Ma'ake 2:1-12)*

¹⁷ Pea ko te 'aho 'e taha lolotonga Tana faiakó, ne'e 'i te ha'o'ha'ongá he kau Fālesi mo he kau faiako lao, 'a ia kua notou ōmai mei te 'ū feitu'u kehekehe 'o Kāleli mo Siutea mo Selusalema; pea ko te mālohi 'o te 'Alikí ne'e toka ki te faito'ó.

¹⁸ Pea vakai, ko te kau siana 'ena 'oku notou 'aumai he tangata 'i tonu moe'angá ne'e mamatea; 'o notou feinga'i ke fakahū 'ona ki loto ke tuku ifo ki mu'a 'iā Sīsū.

¹⁹ Pea 'i te kailoa notou 'ilo'i pe ko te ala fea 'e notou fakahū ai 'oná, kote'uhí ko te tokolahi 'ia te kakaí, ne notou ō ake leva ki te tu'a falé, 'o notou tuku'i ifo 'ona mo te falá 'i te 'ató ki te loto falé 'i mu'a 'iā Sīsū.

²⁰ Pea 'i Tana vakai leva ki te notou tuí, ne'e iange 'e Ia, “Toku foha, kua fakamolemole'i tau 'ū angahalá.”

²¹ Pea kamata fifili 'ia te kau sikalaipé mo te kau Fālesí, 'o notou pehē, “Ko ai 'ia te Siana nei mo te lea fia 'Atuá? He ko ai ia 'oku mafai ke fakamolemole angahala, kā ko te 'Atuá Toko Taha pē?”

²² Kā ne 'ilo'i pē 'e Sīsū te notou fakakaukau, 'o toe iange 'e Ia kiā nātou, “Ko te ā ia 'oku kotou fifili ki ai 'i te kotou lotó?”

²³ He ko te ā 'oku faingafuá, 'i te iange, ‘Kua fakamolemole'i tau 'ū angahalá,’ pē ko te iange, ‘Tu'u 'o 'eva'eva’?

²⁴ Kā kote'uhí ke kotou 'ilo'i, ko te Fanautama te Tangatá 'oku mafai 'e Ia 'i māmani ke fakamolemole angahala, (pea hanga leva Ia 'o iange ki te tangata mamateá,) 'Okou iatu kiā koe: tu'u, 'o to'o tou falá, pea 'alu ki tou 'apí.”

25 Pea tu'u ake leva ia 'i te notou 'aó, 'o to'o te me'a ne'e takoto aí, 'o 'alu atu ki tono 'apí, mo tana fakamālō'ina 'ia te 'Atuá.

26 Pea ne'e notou ofo ai kotoa pē, 'o notou fakamālō ki te 'Atuá, pea notou mate 'i te 'ilifía, mo notou pehē, “Kua tou sisio 'eni he mana lahi 'i te 'aho nei!”

Ko te fili 'e Sīsū 'ia Līvai

(Mātiu 9:9-13; Ma'ake 2:13-17)

27 Pea 'i te 'osi ange 'ení ne Ina 'alu atu, 'o fakatokanga'i atu he tangata tānaki tukuhau ne'e hingoa ko Līvai, 'oku nofo mai 'i te fale tuté; 'o iange kiā ia, “Mulimuli mai kiā Au.”

28 Pea tukuange leva 'e ia 'ia te me'a kotoa pē, 'o mulimuli kiā Ia.

29 Pea fai 'e Līvai he fu'u kātoanga kiā Sīsū 'i tono falé; pea ko te fu'u tokolahi 'o te kau tānaki tukuhaú mo te kakai kehe ne'e notou 'i te kātoangá fakataha mo nātou.

30 Pea kua lāunga 'ia te kau Fālesí mo te kau sikalaipé ki Tana kau akó, 'o notou iange, “Ko te ā 'oku kotou kai mo inu fakataha ai mo te kau tānaki tukuhaú mo te kau angahalá?”*

31 Pea tali 'e Sīsū kiā nātou, “Ko te tangata faito'ó 'oku kailoa ma'a te ma'uli leleí, kā 'oku ma'a te mahaki'iná.

32 Ne kailoa ke Au ha'ú ke ui 'ia te mā'oni'oní, kā ko te angahalá ke fakatomala.”

Ko te fehu'i kau ki te 'aukai

(Mātiu 9:14-17; Ma'ake 2:18-22)

33 Pea notou fehu'i ange kiā Ia, “Ko te ā 'oku fa'a 'aukai ai 'ia te kau ako ia 'a Sioné, mo notou tauhi

* **5:30** 5:30 Luke 15:1-2

te 'ū feinga lotú; pehē foki ki te kau ako 'a te kau Fālesí; kae kai pē, mo inu nātou ia 'oku 'iā Koé?”

³⁴ Pea tali ange 'e Sisū kiā nātou, “He 'e kotou lava tonono fakaloto'i te kau fakaafe 'o te tangata ta'ané ke notou fai he 'aukai, 'i te kei 'iā nātou te tangata ta'ané?”

³⁵ Kae tokaange pē he taimi 'e hiki ai meiā nātou 'ia te tangata ta'ané, pea 'e notou toki 'aukai leva 'i te taimi ko iá.”

³⁶ Pea lea 'aki foki 'e Ia he talanoa fakatātā kiā nātou, 'o pehē: “Oku kailoa he taha 'e hae'i mei te kofu fo'ou he kongā ke 'oposi 'aki he kofu matu'a; he kā pehē leva, 'e hae ia 'e te me'a fo'ou, pea ko te matu'á 'oku kailoa tu'unga tatau mo ia 'ia te kongā mei te kofu fo'ou.

³⁷ Pea 'oku kailoa he taha 'e 'utu he uaine fo'ou ki te 'ū hina leta matu'a; he kā pehē leva, 'e hae 'ia te 'ū hiná 'e te uaine fo'ou, pea mahua leva 'ia te uainé ia, pea maumau ai mo te 'ū hiná foki.

³⁸ Kā ko tonono totonú ke 'utu he uaine fo'ou ki te 'ū hina fo'ou.

³⁹ Pea 'oku kailoa he taha kua inu 'ia te uaine matu'a pea toe manako ki te fo'ou; he 'e pehē mai ia, ‘Ko te uaine matu'á pē 'oku saí.’ ”

6

*Ko te fehu'i kau ki te Sāpaté
(Mātiu 12:1-8; Ma'ake 2:23-28)*

¹ Pea ko 'eni, ko te Sāpate 'e taha ne Ina fononga atu 'o ala loto ngoue; pea toli 'e Tana kau akó 'ia te 'ū fe'i uite, 'o milimili 'i te notou nimá mo notou kai.*

* **6:1** 6:1 Teu 23:25

² Pea iange 'e te 'ihi 'o te kau Fālesí, “Ko te ā 'oku kotou fai ai te me'a 'oku kailoa ngafua 'i te Sāpaté?”

³ Pea tali 'e Sīsū kiā nātou, “Io, ne kala kotou lau koā 'ia te me'a 'ā ē ne'e fai 'e Tēvitá, 'i te taimi ne'e hālofia ai ia mo nātou ne'e 'iā iá?*

⁴ He ne'e hū ia ki te Fale 'o te 'Atuá, 'o to'o mai 'ia te mā fonó 'o kai, mo 'avange kiā nātou ne'e notou 'iā iá; kā ko te me'a ia 'oku kailoa ngafua tonokaí, ngata pē 'i te kau taula'alikí?!”*

⁵ Pea toe iange 'e Ia kiā nātou, “Ko te Fanautama te Tangatá ko te 'Aliki Ia 'o te Sāpaté foki.”

*Ko te fakama'uli 'e Sīsū he tangata nima mate
(Mātiu 12:9-14; Ma'ake 3:1-6)*

⁶ Pea hū 'ia Sīsū ki te falelotú he Sāpate 'e taha, 'o faiako 'i ai. Pea ne'e 'i ai he tangata kua mate tononima mata'ú.

⁷ Pea ko te kau sikalaipé mo te kau Fālesí ne'e notou lamalama Hana fai he faito'o 'i te Sāpaté, ke notou ma'u ai he me'a ke faka'ilo'i 'aki 'Ona.

⁸ Kā ne 'ilo'i pē 'e Ia te notou fakakaukaú, 'o iange 'e Ia ki te tangata nima maté, “Tu'u ake, 'o tu'u mai ki loto.” Pea tu'u ake leva ia 'o tu'u mai.

⁹ Pea iange 'e Sīsū kiā nātou, “Oku 'i ai Taku fehu'i ke fai atu, ko fea 'oku ngafua 'i te Sāpaté? Ke fai he lelei, pē ko te fai he kovi? Ke fakahaofi he ma'uli, pē ke tāmata'i?”

¹⁰ Pea vakai foli 'e Ia 'ia nātou kotoa pē, 'o iange* ki te tangatá, “Mafao atu tou nimá.” Pea fai 'e ia ki ai, pea ne'e toe ma'uli mai tononimá.

* **6:3** 6:3-4 1 Sām 21:1-6 * **6:4** 6:4 Lev 24:9 * **6:10** 6:10 iange: 'oku pehē 'i tonokaí hiki fualoa 'ihi, iange mo te tuputāmaki.

¹¹ Pea fakautuutu ai te notou seselé; 'o notou fealealea'aki ai, pe ko te ā koā he me'a 'e notou fai kiā Sīsuú.

*Ko te fili 'e Sīsū Tana kau 'apōsetoló
(Mātiu 10:1-4; Ma'ake 3:13-19)*

¹² Pea ne'e hoko 'i te kuonga ko iá Tana 'alu atu ki te ma'ungá ke fai Tana lotu; pea ne'e 'osiki 'e Ia 'ia te poó 'i Tana lotu ki te 'Atuá.

¹³ Pea 'i tana 'aho aké, ne'e ui ange 'e Ia Tana kau akó, 'o fili'i meiā nātou he toko hongofulu mā ua, 'o Ina fakahingoa 'ia nātou ko te kau 'apōsetolo:

¹⁴ ko Saimone ('ā ē ne'e fakahingoa foki ko Pitá) mo 'Anitelū ko tononohinā, mo Sēmisi mo Sione mo Filipe mo Pātolomiu

¹⁵ mo Mātiu mo Tōmasi, ko Sēmisi ko te foha 'o 'Alefiusí, mo Saimone ne fa'a lau ko te mamahi'i fanuá,

¹⁶ mo Siutasi ko te foha 'o Sēmisi, pea mo Siutasi 'Isikaliote 'ā ē ne'e hoko ko te lavakí.

*Ko te malanga, mo te fai fakama'uli 'a Sīsuú
(Mātiu 4:23-25)*

¹⁷ Pea 'alu ifo Ia fakataha mo nātou, 'o Ina tu'u he feitu'u ne'e toka lelei; pea ne'e 'i ai mo te tokolahi 'o Tana kau akó, mo he fu'u kakai tokolahi, mei Siutea fuli pē, mo Selusalema, mo te hāngai ki te tai 'o Taia mo Saitoní, kua ōmai ke notou fānonongo kiā Ia, mo faito'o 'ia nātou ne'e notou mahaki'iná.

¹⁸ Ko nātou foki ne'e fakafiu'i 'e te 'ū fa'ahikehé ne'e fakama'uli.

¹⁹ Pea feinga 'ia te kakai kotoa pē ke ala kiā Ia, he ne'e 'alu atu meiā Ia he mālohi, 'o fakama'uli 'ia nātou fuli pē.

*Ko te 'ū manū'ía mo te 'ū faingata'á
(Mātiu 5:1-12)*

20 Pea hanga ake Ia Tono fofongá ki Tana kau akó, 'o pehē ange,

“Oku manū'ia 'ia kōtou 'oku masivá,
he 'oku 'a kōtou 'ia te Pule'anga 'o te 'Atuá.

21 'Oku manū'ia 'ia kōtou 'oku fiakaia ko 'ení,
he 'e fakamākona 'ia kōtou.

'Oku manū'ia 'ia kōtou 'oku tangi ko 'ení,
he 'e kotou kata.

22 'Oku manū'ia 'ia kōtou, kā fihi'anakina'i 'e te kakaí, pea kā notou kapusi 'ia kōtou, mo manuki'i, mo notou keu'i te kotou hingoá hangē he me'a 'oku pangó, kote'uhí pē ko te Fanautama te Tangatá.*

23 'É, kotou fiafia 'i te taimi ko iá, mo kotou hākahaka; he vakai, 'oku lahi te kotou totongi 'i hēvaní; he ko te me'a pē ia ne'e fai 'e te notou mātu'á ki te kau palōfitá.*

24 Kae pohoē 'ia kōtou koloa'ina!

He ko tonu ngata 'ena te kotou fiamālie 'oku kotou ma'ú.

25 Pohoē 'ia kōtou 'oku kotou mākona nei!

He 'e kotou fiakaia.

Pohoē 'ia kōtou 'oku kotou kata nei!

He 'e kotou mamahi mo kotou tangi.

26 Pohoē 'ia kōtou, 'o kā lau'i lelei 'e te kakai kotoa pē!

He ko te me'a pē ia ne'e fai te notou mātu'á ki te kau palōfita lohí.

*Ko te 'ofa ki toto filí
(Mātiu 5:38-48; 7:12a)*

* 6:22 6:22 1 Pita 4:14 * 6:23 6:23 2 Kal 36:16; Ngā 7:52

27 “Kā 'Okou tala'i atu kiā kōtōu 'oku kotou fānonongo nā: kotou 'ofa'i te kotou 'ū filí, failelei kiā nātou 'oku fihī'a atu kiā kōtōú,

28 tāpuaki'i 'ia nātou 'oku kape'i 'ia kōtōú, hūfia 'ia nātou 'oku notou ngaahikovi'i kōtōú.

29 Kā tuki'i 'ou he taha 'i tou kau'ahé, 'avange ki ai mo te kau'ahe 'e tahá; pea ko ia kua ina 'ave tou pulupulú, 'aua na'a ta'ofi meiā ia mo tou soté foki.

30 Kā 'i ai he taha 'e fai atu he kole kiā koe, foaki kiā ia; pea kā 'ave he taha hau me'a, 'aua na'a toe 'eke'i ia.

31 Pea hangē ko ia 'oku kotou loto ke fai 'e te kakaí kiā kōtōú, kotou fai tatau foki kiā nātou.*

32 He kāpau 'oku kotou 'ofa'i pē 'ia nātou 'oku notou 'ofa maí, ko he me'a ia ke fakafeta'ina? He na'a mo te kakai angahalá 'oku notou 'ofa'i pē 'ia nātou 'oku notou 'ofa maí.

33 Pea kāpau 'oku kotou failelei kiā nātou pē 'oku notou failelei maí, ko he me'a ia 'e fakafeta'ina? He na'a mo te kakai angahalá 'oku notou fai foki 'ia te me'a ko íá.

34 Pea kāpau 'e kotou tali he nō kiā nātou pē 'oku kotou 'amanaki ke toe ma'u mai mei aí, ko te me'a ia 'e fakafeta'ina? Na'a mo te kakai angahalá 'oku notou tali nō ki te kakai angahalá, kote'uhí ke notou ma'u mai tonō tataú.

35 Kae kotou 'ofa'i te kotou 'ū filí, pea kotou failelei mo tali nō, neongo pē 'oku kala kotou 'amanaki 'e toe ma'u mai he me'a; pea 'e lahi leva te kotou totongí, pea 'e kotou hoko ko te 'ū foha 'o te 'Aliki Taupotú; hē 'oku anga-lelei Ia ki te ta'ehoungá mo te faikoví.

* 6:31 6:31 Māt 7:12

³⁶ 'Ē, 'ai ke kotou manava'ofa, 'o hangē foki 'oku manava'ofa 'ia te kotou Tamaí.

*Ko te fakaanga'i 'o te kakai kehé
(Mātiu 7:1-5)*

³⁷ “Pea 'aua na'a kotou fakaanga, pea 'e kailoa anga'ina 'ia kōtou; pea 'aua na'a fakahalaia, pea 'e kailoa fakahalaia'i kōtou; kotou fakamolemole, pea 'e fakamolemole'i kōtou.

³⁸ 'Avange pea 'e toe 'aumai kiā kōtou, kua fua fakalaka, kua fa'o lolomi ifo, kua lulu'i, kua fonu makulu; 'e pehē pē te notou toe 'avatu ki te kotou koná. He ko te fua 'oku kotou fua 'akí, ko ia pē 'e fua 'aki kiā kōtoú.”

³⁹ Pea lea 'aki foki 'e Ia he talanoa fakatātā kiā nātou, 'o pehē, “'E lava koā he kui ke takiala ki te kui? 'E kala koā nā fakatou tō ki te luo?*

⁴⁰ Tala'i'eaí 'oku lahi te tama akó 'i te faiakó, kae kā 'i ai he taha kua haohaoa ta'aná ako 'e hangē pē ia ko te faiakó.*

⁴¹ Pea ko te ā 'oku tokanga ai 'e koe ki te malamala'i 'akau 'i te mata 'o tou kāingá, kā ko te fu'u lalango 'ena 'i to'ou mata 'oku kala ke 'ilo ki aí?

⁴² 'E ke lava fefe'aki ke lea ki tou kāingá, 'Nga'ata, tuku ke au to'o mai te malamala 'a 'ena 'i tou matá; 'osi angé, 'oku kala tokanga'i 'e koe te fu'u lalango 'i to'ou mata? 'Ia te māluahoi! Fu'aki to'o mai te lalango mei to'ou mata, pea 'e ke toki sio totonu ke to'o mai te malamala mei te mata 'o tou kāingá.

*'Oku 'ilonga te 'akau' 'i tonu fuá
(Mātiu 7:17-20; 12:33-35)*

* **6:39** 6:39 Māt 15:14 * **6:40** 6:40 Māt 10:24-25; Sione 13:16; 15:20

43 “He 'oku kailoa he 'akau lelei 'e tupu mei ai 'ia te fua kovi, pē he 'akau kovi 'e tupu mei ai he fua lelei.

44 Kā 'oku mahino 'ia te fu'u 'akau taki taha mei tonono fua 'o'oná. He 'oku kailoa tufi fiki 'i te vao talatala, pē he toli kālepi 'i te talatala'āmoa.*

45 Ko te tangata lelei 'oku fisi ki tu'a mei ai 'ia te lelei mei te koloa lelei kua fa'o ki tonono lotó; pea ko te tangata kovi 'oku fisi ki tu'a mei ai 'ia te kovi mei te koloa kovi kua fa'o 'i tonono lotó. He ko te talanoa 'a te ngutú 'oku mei te me'a lahi 'oku 'i te lotó.*

*Ko he ongo tangata langa fale
(Mātiu 7:24-27)*

46 “Pea ko te ā 'oku kotou ui ai 'Oku, “Alikī, 'Alikī, kae kala kotou fai te 'ū me'a 'Okou tala'i atú?

47 Ko ia ko 'ē 'oku ha'u kiā Au, 'o fanongo ki Taku 'ū talá, mo fai ki aí, 'e Au fakatātaa'i atu tonono tataú:

48 'oku tatau ia mo he tangata langa fale; 'a ia ne'e keli loloto ia, 'o 'ai te tu'ungá 'i te funga maká. Pea 'i te fā 'ia te vaitafé, pea pā atu ia ki te fale ko iá; pea ne'e kailoa mafai ia ke lulu'i 'ona, ko te me'a 'i te lelei tonono langá.

49 Kā ko ia 'oku fanongo 'o kailoa fai ki aí, 'oku tatau ia mo he tangata ne'e langa fale 'i te funga kekelelé, mo kailoa 'ai hana tu'unga. Pea ne'e pā atu ki ai 'ia te vaitafé, pea holo leva ia; pea ne'e hoko te maumau 'o te fale ko iá ko te maumau lahi.”

* 6:44 6:44 Māt 12:33 * 6:45 6:45 Māt 12:34

7

Ko te fakama'uli 'e Sīsū 'ia te pōpula 'a te senituliōó

(Mātiu 8:5-13)

¹ Pea kua 'osi leva Tana 'ū tala kotoa pē kae fanongo 'ia te kakaí, pea toki 'alu Ia ki Kāpaneume.

² Pea ne'e 'i ai he senituliō 'e taha, kua puke 'o teitei mate tana pōpulá, 'a ē ne'e mahu'inga'ina taha 'i aí.

³ Pea kua fanongo ia ko Sīsū 'ená, ne ina fekau'i atu he 'ihi 'o te kau mātu'a 'o te kakai Siú, ke kole kiā Ia, ke ha'u mu'a 'o fakama'uli tana pōpulá.

⁴ Pea notou ōmai leva kiā Sīsū, 'o kole fakamātoato kiā Ia, 'o pehē, “Ko te tangata 'eni 'oku taau ke Ke tokoni'í;

⁵ he 'oku 'ofa'i 'e ia te tou kakaí, pea ne ina langa kiā mātou te motou falelotú.”

⁶ Pea 'alu atu 'ia Sīsū mo nātou. Pea kua mei a'u Ia ki te falé, mo te fekau ange mei te senituliōó he kāinga 'ihi ke iange kiā Ia, 'o pehē, “E 'Alikī, 'aua na'a ongosia mai 'ia Koe, he 'oku kala u taau ke hū mai 'ia Koe ki toku poko'i falé.

⁷ Pea ko te me'a ia foki ne au pehē ai 'oku kala u taau ke 'alu atu kiā Koé. Kae fai pē mu'a he fe'i folafola, pea 'e ma'uli ai pē ta'akú tamaio'aliki.

⁸ He kō aú foki ko te tangata 'okou fakaongo ki toku pule, pea 'oku 'i ai he kau sōtia 'oku notou fakaongo mai kiā au; pea 'e au iange ki te taha, “Alu,’ pea 'e 'alu atu ia; pea ki te taha, ‘Ha'u,’ pea 'e ha'u leva ia; pea u iange ki taku pōpulá, ‘Fai ē, pea fai leva ia.”

⁹ Pea 'i te fanongo 'e Sīsū ki te me'a ko iá, ne'e ofo Ia 'i te tangatá; pea tafoki leva Ia ki te fu'u kakai

ne'e notou mulimuli maí, 'o iange, “Okou tala'i atu 'eni kiā kōtou, na'a mo 'Isilelí 'ē, ne kailoa 'aupito ke Au 'ilo'i ai he tui kua pehē fau!”

¹⁰ Pea 'i te foki leva ki te falé 'ia te kakai ne fekau'i atú, ne'e notou 'ilo'i 'ia te pōpulá, kua ma'uli ia.

Ko te tamasi'i 'a te fafine uitou

¹¹ Pea ko te 'aho tono hokó,* ne Ina 'alu atu ki te kolo 'oku hingoa ko Neini; pea ne'e fononga mai Tana kau akó, mo he fu'u kakai.

¹² Pea 'i Tana ofi leva ki te matapā 'o te koló, pea vakai, ne'e fata mai ki tua'ā he pekia, ko te tama pē toko taha ia 'o tana fa'eé, pea ko te fafine uitou ia; pea ne'e 'iā ia he kakai tokolahi 'o te koló.

¹³ Pea 'i te mamata 'e te 'Alikí ki te fafiné, ne'e langa Tono fatú 'i te 'ofa kiā ia, 'o pehē ange 'e Ia, “Tuku tau tangí.”

¹⁴ Pea 'alu atu Ia 'o ala ki te fatá; pea tu'u pē 'ia te kau fatá. Pea iange 'e Ia, “Tama, 'Okou iatu kiā koe, ke ke tu'u!”

¹⁵ Pea ta'utu ake 'ia te 'anga'angá, 'o kamata lea, pea tukuange 'ona 'e Sīsū ki tana fa'eé.

¹⁶ Pea ne'e hoko he fu'u 'ilifia ki te kakaí kotoa pē, 'o notou fakamālō'ina 'ia te 'Atuá, 'o notou pehē, “Kua tupu ake 'i te tou lotolotongá he palōfita lahi,” mo 'eni, “Kua 'a'ahi mai 'ia te 'Alikí ki Tono kakaí.”

¹⁷ Pea mafola atu Tono ongoongo ko iá 'i Siutea fuli pē, kae'uma'ā 'ia te fu'u fanuá takatakai.

*Ko Sione Papitaiso
(Mātiu 11:1-19)*

* **7:11** 7:11 ko te 'aho tono hokó, ko ia pe fualoa si'i mei ai.

18 Pea ne'e talanoa'i foki kiā Sione 'e tana kau ako 'a'aná 'ia te 'ū me'a ko iá kotoa pē.

19 Pea ui ange 'e Sione he toko ua 'o tana kau akó, 'o fekau'i atu 'ia nāua ki te 'Alíkí ke 'eke ange kiā Ia, “Ko Koe koā Ia ne'e pehē ke ha'ú, pē 'e tou toe talitali ki te taha kehe?”

20 Pea 'i te a'u mai te ongo me'á kiā Iá, ne nā iange, “Ko Sione Papitaiso 'eni ne'e fekau'i mai 'ia māua kiā Koe, pea ko tana me'a mai, 'Pē ko Koe koā Ia ne'e pehē ke ha'ú, pē 'e tou talitali ki te taha kehe?’ ”

21 Ko te feitu'ula'ā ko iá ne'e fakama'uli ai 'e Ia 'ia te tokolahí me'i te 'ū mahakí, pea mo te 'ū me'a fakamamahí, mo te 'ū fa'ahikehé, pea ne'e 'ofa 'e Ia ki he 'ihi kui, 'o faka'a'ala 'ia nātou.

22 Pea tali ange 'e Ia 'o pehē ki te ongo me'á, “Kulā ō, 'o tala kiā Sione 'ia te 'ū me'a kua kulā mamata mo fanongo ki aí: kua 'a'ala te kuí, kua 'eva'eva te heké, kua fakama'a te kiliá,† kua ongo te tulí, kua fokotu'u te pekiá, pea 'oku malanga 'aki 'ia te ongoongoleléi ki te masivá.*

23 Pea manū'ia ā kā ko ia 'oku kailoa tūkia 'iā Aú.”

24 Pea kua ō atu 'ia te ongo talafekau 'a Sioné, pea hanga leva 'e Sīsū 'o lea ki te kakaí 'iā Sione, 'o pehē, “Ne kotou ō atu ki te toafá ke mamata ki te ā? Ko te kaho 'apē 'oku lulu'i 'e te matangi?

25 Kā ko te ā nai ne'e kotou ō atu ke mātaa'í? Ko he tangata 'apē, 'oku teunga faka'ofa'ofa? 'Ē, ko te fa'ahinga 'oku kofu faka'ofa'ofá, mo nātou 'oku ma'uli faka'ali'alikí, 'oku notou nofo palasi 'ia nātou ia.

† 7:22 7:22 fakama'a te kiliá: vakai ki te 5:12.

* 7:22 7:22 'Ais

35:5-6; 61:1

26 Kā ko te kotou ō atu 'ia kōtoú ke mamata ki te ā? Ki te palōfita? 'Aua; 'Okou tala'i atu, 'oku lahi ia 'i te palōfitá.

27 Ko 'eni ia ne'e tohi ki ai 'ia te Folafolá, 'Vakai, 'Okou fekau atu Taku talafekau ke mu'amu'a kiā Koe, 'a ia 'e teuteu'i 'e ia Tou alá Mo'ou.'*

28 'Okou tala'i atu 'eni, ko te kakai kotoa pē kua fanau'i mei te fafiné, 'oku kala he taha ia 'oku lahi 'iā Sione; kā neongo pe ko ai 'oku mā'ulalo taha 'i te Pule'anga 'o te 'Atuá, 'oku lahi Ia 'iā Sione.”

29 Pea ko te kau 'Isileli kotoa pē ne'e notou fanongo ki aí, pea mo te kau tānaki tukuhaú, ne'e notou fakahaa'i te anga-tonu 'a te 'Atuá, 'aki te notou papitaiso 'i te papitaiso 'a Sioné.*

30 Kā ko te kau Fālesí mo te kau tufunga laó, ne'e notou fakata'e'aonga'i 'ia te finangalo 'o te 'Atuá kiā nātoú, pea ne'e kailoa notou papitaiso 'iā ia.

31 Pea pehē ange 'e Ia, “Kā 'e Au fakatatau ki te ā 'ia te kakai 'o te to'utangata nei? Pea 'oku notou hangē nai ko te ā?

32 'Oku notou hangē ko he tamaliki 'oku notou nofo he mala'e fakatau, 'o notou fekālangaki, mo pehē, 'Ne'e motou ifi fangufangu atu kiā kōtoú, kae kala kotou me'e; ne'e motou hua'i atu te pohoeé, kae kala kotou tangi.'

33 He kua ha'u 'ia Sione Papitaiso, 'o kailoa kai mā, pe inu uaine; pea kotou pehē, 'Kua 'iā ia he tēvolo.'

34 Kua ha'u 'ia te Fanautama te Tangatá, 'o kai mo inu; pea kotou pehē leva, "Isa! Ko te tama fa'a

* 7:27 7:27 Mal 3:1 * 7:29 7:29-30 Māt 21:32; Luke 3:12

kai mo inu uaine, ko te kaume'a Ia 'o te kau t̄naki tukuhaú mo te kau angahalá'

³⁵ Kā ne fakatonuhia'i 'ia Poto 'e te fānau kotoa pē 'A'aná."[‡]

Ko Sīsū 'i te fale 'o te Fālesi ko Saimoné

³⁶ Pea ne'e fakaafe'i 'Ona 'e te Fālesi 'e taha ke nā kai, pea hū Ia ki te fale 'o te Fālesí, 'o nofo 'i ai ke kai.

³⁷ Pea vakai, ko he fafine fai angahala 'i te koló, 'i tana 'ilo'i pau 'oku kainanga 'e Sīsū 'i te fale 'o te Fālesí, ne ina ha'u mo he hina 'alapasita ne'e fonu 'i te lolo tākai;*

³⁸ 'o tu'u mei Tono tu'á ofi ki Tono va'é, 'o tangi; pea kamata fufulu 'e ia Tono va'é 'aki tonu lo'imatá, mo holoholo'i 'aki tonu lau'i'ulú, mo toutou 'uma ki Tono va'é, mo tākai 'aki ia 'ia te loló. ³⁹ Pea 'i te vakai leva ki ai 'e te Fālesi 'a ē ne'e fakaafe'i 'Oná, ne'e pehē 'e ia 'i tonu lotó, "Kāpau ko he palōfita 'eni, pehē kua 'ilo'i 'e Ia 'ia te fafine ko 'eni 'oku ala ange kiā Iá, mo tonu angá; he ko te angahala ia."

⁴⁰ Pea tali 'e Sīsū 'o iange kiā ia, "E Saimone, 'oku 'i ai Taku lea ke fai atu."

Pea iange ia, "Fai pē, Tangata'aliki."

⁴¹ "Ne'e 'i ai he ongo tangata ne'e nā ma'ua ki te matāpule tali-nō-pa'anga: ko te ma'ua 'o te taha ko te tēnali 'e nimangeau, ko te taha ko te tēnali 'e nimangofulu.

[‡] **7:35** 7:35 Kā ne fakatonuhia'i ... 'A'aná 'oku 'uhinga 'eni: te kakai 'oku notou tali 'ia te poto 'a te 'Atuá 'oku notou tali foki ko Tana potó 'oku mo'oni. * **7:37** 7:37-38 Māt 26:7; Ma'ake 14:3; Sione 12:3

42 Pea 'i te kailoa he nā me'a ke totongi 'akí, ne'e fakamolemole'i nāua fakatou'osi. Ko te fea nai 'iā nāua 'e lahi ange tana 'ofa ki te matāpulé?"

43 Pea tali 'e Saimone 'o pehē, "Okou pehē, ko te toko taha ko 'ē ne'e lahi tana fakamolemolé ki aí." Pea iange leva 'e Sisū ki ai, "Mo'oni pē tau laú."

44 Pea tafoki Ia ki te fafiné, mo iange kiā Saimone, "Oku ke vakai ki te fafine nei? Ne Au hū mai ki tou falé, ka ne'e kailoa ke 'aumai he vai ki Toku va'é. Kā ko te fafine nei kua fakaviviku 'e ia To'okú va'e 'aki tonu lo'imatá, pea holoholo'i 'aki tonu laú.

45 Ne'e kailoa ke ki'i 'uma mai kiā Au, kā ko te fafine nei, talu Taku hū mai mo te kailoa tuku ta'aná 'uma ki Toku va'é.

46 Ne kailoa ke pani lolo Toku 'ulú. Kā ko te fafine nei kua ne pani 'aki te lolo tākai Toku va'é.

47 Ko ia ai 'Okou tala'i atu, ko ta'aná angahala ne'e hulu atu, pea kua fakamolemole'i, he vakai kua lahi tana 'ofá. Kā ko ia 'oku si'isi'i te fakamolemolé ki aí pea si'isi'i leva ta'aná 'ofa."

48 Pea iange 'e Ia ki te fafiné, "Kua fakamolemole'i ta'aú 'ū angahala."

49 Pea ko nātou ne'e notou kainanga mo Iá, ne'e notou kamata lea 'i te notou lotó, 'o pehē, "Ko Ai 'eni, 'oku toe fakamolemole angahala Ia foki?"

50 Pea iange 'e Sisū ki te fafiné, "Kua fakama'uli 'ou 'e tau tuí; 'alu ā 'o fiamālie."

8

Ko te kau fafine ne'e tokoni kiā Sisū

¹ Pea 'i te 'osi leva ko iá, ne'e 'alu Ia ki te kolo lalahi mo te kolo liliki fuli pē, 'i Tana malanga'i te

Pule'anga 'o te 'Atuá, mo tala tononongoolelé. Pea ne'e notou ō holo mo te kau hongofulu mā uá,

² mo he kau fafine, 'a ia kua fakama'uli mei te notou 'ū fa'ahikehé, mo te notou 'ū vaivai'angá, ko Mele mei Makitalá, 'ā ē ne'e 'alu mei ai 'ia te fanga tēvolo 'e toko fitú,*

³ mo Sioana ko te mali 'o Kusa ko te tauhi koloa 'a Hēlotá, mo Sūsana, mo te tokolahi kehe, 'a ia ne'e notou tauhi kiā nātou 'aki te notou koloá.

*Ko te talanoa ki te tangata ngoué
(Mātiu 13:1-9; Ma'ake 4:1-9)*

⁴ Pea kua fakataha mai he fu'u kakai tokolahi, ne notou ōmai mei te 'ū kolo kotoa pē kiā Ia, pea hanga leva 'e Ia 'o lea fakatātā kiā nātou:

⁵ “Ne'e 'alu atu he tangata tūtuu'i ke tūtuu'i tana pulapula. Pea 'i tana lulú, ne ngangana he me'a 'i te va'ealá; pea ne'e mala ai 'ia te kakaí, pea kai 'o 'osi 'e te fanga manupuna 'o te 'ataá.

⁶ Pea toe ngangana he me'a ki te funga maká; pea 'i tana tupu aké ne'e mate ia ko te kailoa vivikú.

⁷ Pea ngangana he me'a 'e taha ki te tu'unga 'akau talatala; pea tupu ake fakataha mo ia 'ia te 'akau talatalá, 'o notou kāsia'i ia.

⁸ Pea ngangana he me'a 'ihi ki te kelekele kua taau, pea 'i tana tupu aké ne'e fua ia, 'o fua teau.”

Pea 'i te 'ai atu 'e Sisū te me'a ko iá ne'e kalanga Ia, “Ko ia 'oku ma'u talinga ke fanongo 'akí, ke ongo'i ia.”

*Ko te 'uhinga 'o te talanoa fakatātaá
(Mātiu 13:10-17; Ma'ake 4:10-12)*

* **8:2** 8:2-3 Māt 27:55-56; Ma'ake 15:40-41; Luke 23:49

⁹ Pea ne'e 'e ke ange kiā Ia 'e Tana kau akó, 'o pehē, “Ko te ā tonu 'uhinga 'o te talanoa fakatātā ko 'ení?”

¹⁰ Pea iange 'e Ia, “Kua tuku mai kiā kōtou ke kotou 'ilo'i 'ia te 'ū misiteli 'o te Pule'anga 'o te 'Atuá; kā 'oku fai fakatātā pē ia ki tonu toe 'o te kakaí; kote'uhí ke notou sio, kae kailoa tokanga, pea fanongo, kae kailoa mahino.*

Ko te faka'uhinga'i 'e Sīsū 'ia te talanoa ki te tangata ngoué

(Mātiu 13:18-23; Ma'ake 4:13-20)

¹¹ “Ko 'eni ia 'ia te talanoa fakatātā ko iá. Ko te pulapulá ko te Folafolá ia 'a te 'Atuá.

¹² Pea ko nātou 'i te va'ealá, ko te kakaí ia 'oku notou fanongo; pea toki ha'u te tēvoló, 'o 'ave 'ia te Folafolá mei te notou lotó, na'a notou tui pea mā'u'uli ai.

¹³ Pea ko nātou 'i te funga maká, ko te kakaí ia 'oku notou fanongo leva mo tali fiafia 'ia te Folafolá; kā 'oku kailoa fai aka 'ia nātou, kā 'oku notou tui pē 'i te taimi ko iá, pea 'i te taimi 'ahi'ahí 'oku notou hinga leva.

¹⁴ Pea ko ia ne'e tō ki te 'akau talatalá, ko nātou ia ne'e fanongo ki te Folafolá, kā kote'uhí ko te lahi te notou tokanga ki te koloá mo te 'ū mālie 'o māmaní, pea 'oku kailoa ai notou fua.

¹⁵ Pea ko ia 'oku 'i te kelekele kua lelei, ko te fa'ahinga ia 'oku notou tali 'ia te Folafolá 'aki te lotu lelei mo taau, 'o notou pukenima'i ia, pea notou fua leva 'i te notou fa'a kātakí.

Ko te maamá
(Ma'ake 4:21-25)

* 8:10 8:10 'Ais 6:9-10

16 “Oku kala tutu he taha tana maamá, pea pūlou'i 'aki he me'a, pē 'e tuku he lalo moe'anga; kā 'oku 'ai ia ki te tu'unga maama, kote'uhí ke sio ki tono maamá 'e nātou 'oku notou hū maí.*

17 Hē 'oku kala he me'a 'oku lilo, kā 'e faifai pē pea e'a; pea 'oku kala he me'a 'oku fufuu'i kā 'e 'ilo'i pē ia, pea 'e hoko ia 'o fu'u mafola.*

18 Ko ia ai, kotou tokanga ki te anga 'o te kotou fanongó. He kā 'i ai he taha 'e ma'u he me'a, 'e 'avange ki ai mo he toe me'a; pea kā 'i ai he taha 'oku kailoa ina ma'u, na'a mo te me'a 'oku matamata ma'u 'e iá 'e to'o meiā ia.”*

*Ko te fa'ē mo te 'ū tokoua 'o Sīsuú
(Mātiu 12:46-50; Ma'ake 4:31-35)*

19 Pea ne'e ō ange kiā Ia Tana fa'eé mo Tono 'ū tokouá, ka ne'e kailoa notou lava ke ofi kiā Ia kote'uhí ko te fu'u kakaí.

20 Pea ne'e fakahaa'i ange kiā Sīsū, 'o pehē, “Ko Tau fa'eé mo Tou 'ū tokouá 'oku notou tutu'u mei tu'a, 'oku notou fia ma'u 'Ou.”

21 Pea tali ange 'e Ia kiā nātou, “Ko Taku fa'eé mo Toku 'ū tokouá, ko 'eni ia, 'ia nātou pē 'oku fanongo ki te Folafola 'a te 'Atuá, mo fai ki aí.”

*Ko he matangi mālohi
(Mātiu 8:23-27; Ma'ake 4:35-41)*

22 Pea ko te 'aho 'e taha, ne'e heka Ia mo Tana kau akó he vaka; pea iange 'e Ia kiā nātou, “Tou ō ki te kauvai 'e tahá.” Pea notou tuku atu.

23 Kā 'i te notou folau ne'e moe Ia. Pea hifo mai he matangi mālohi ki te anovai; pea ne'e fonu vai te vaká, pea hangē ko 'ē kā notou tu'utāmaki.

* 8:16 8:16 Māt 5:15; Luke 11:33 * 8:17 8:17 Māt 10:26; Luke 12:2

* 8:18 8:18 Māt 25:29; Luke 19:26

24 Pea notou 'unu'unu atu 'o fafangu'i 'Ona, “Alikī, 'Alikī, 'oku tou tu'utāmaki!”

Pea tu'u ake Ia, 'o lolomi te matangí mo te hou 'o te taí: pea nā tuku leva 'o tofukī.

25 Pea iange 'e Ia kiā nātou, “Ko fea ia te kotou tuí?”

Pea notou ofo 'aupito mo 'ilifia, 'o notou fepehē'aki, “Ko ai tū 'eni? He kua Ina angī'i 'ia te matangí mo te taí, pea nā fakaongo leva kiā Ia!”

Ko te tangata ne ma'u 'e te tēvoló

(Mātiu 8:28-34; Ma'ake 5:1-20)

26 Pea notou tau atu ki te fanua 'o te kakai Kēlasá,* 'a ia ko he fanua 'oku hangatonu ki Kāleli.

27 Pea 'i Tana hifo ki 'utá, ne'e fakafetaulaki mai kiā Ia he tangata mei te koló, 'a ia kua 'iā ia he fanga tēvolo, pea kua fualoa mo te kailoa tui 'e ia he kofu, mo kailoa nofo fale, kā ko te 'ū fanualotó pē.

28 Pea 'i tana sio kiā Sīsuú, ne'e kaila ia, 'o hinga atu kiā Ia, mo pehē, “Ko Tou ā 'ia au, 'e Sīsū, ko te 'Alo 'o te 'Atua Taupotú? 'Okou kole kiā Koe, ke 'aia mu'a na'a Ke fakamamahi'i 'okú.”

29 He kua fekau 'e Ia ki te fa'ahikehé ke mahu'i mai mei te tangatá. He kua fualoa tonu 'āveá, pea ne'e fa'a ha'i seini 'ona, pea ma'u kii'i tonu va'é; ka ne'e motuhi pē 'e ia tonu 'ū ha'í, pea toki tekelele 'ona 'e te tēvoló ki te toafá.

30 Pea fehu'i ange 'e Sīsū kiā ia, “Ko ai tou hingoá?”

Pea iange 'e ia, “Ko Kongakau 'eni,” he ne'e tokolahī te fanga tēvolo kua notou hū kiā iá.

* **8:26** 8:26 Kēlasá: 'oku pehē 'i tonu 'ū hiki fualoa 'ihi, Katala (vakai kiā Māt 8:28); kā 'i te 'ihi: Kelekesa.

31 Pea notou kole ange kiā Ia ke 'aua Ina tu'utu'uni ke notou ō mei ai ki te luo ta'ehanatakélé.†

32 Pea ne'e 'i ai he fanga puaka tokolahi ne notou huhua 'i te ma'ungá, pea kole ange 'e te kau fa'ahikehé kiā Ia ke tukuange ke notou uulu ki te fanga monumanu ko iá. Pea tukuange leva 'e Ia.

33 Pea 'alu atu te fanga tēvoló mei te tangatá, 'o notou uulu ki te fanga puaká; pea 'o'oho leva te fanga monumanú 'i te taifoifo ki te anová, 'o notou malemo 'i ai.

34 Pea 'i te sio ki ai 'ia te kakai ne'e tauhi nātou, ne'e notou feholaki, 'o notou ongoonga 'eni ki te koló mo te tuku'utá.

35 Pea ne'e ō atu 'ia te kakaí ke vakai te me'a kua faí, pea notou ōmai kiā Sīsū, 'o 'ilo'i te tangata, 'ā ē ne'e 'alu mei ai 'ia te fanga tēvoló, kua ta'utu 'i te va'e 'o Sīsúú, kua kofu, pea kua poto; pea ne'e notou 'ilifia 'aupito.

36 Pea ne'e talanoa'i kiā nātou 'e te kakai ne'e notou mamata ki aí 'ia te anga tono fakama'uli 'o te tangata ne 'ulusino ai 'ia te 'ū fa'ahikehé.

37 Pea kole ange leva 'e te kakai kotoa pē 'o te feitu'u 'o Kēlasá kiā Sīsū ke mavahe mu'a meīā nātou; he ne'e notou fu'u 'ilifia 'aupito. Ko ia ai, ne'e heka vaka Ia, 'o foki atu.

38 Pea ko te tangatá, 'ā ē ne'e 'alu mei ai 'ia te fanga tēvoló, ne'e kole ange 'e ia kiā Sīsū ke nā ō mo Ia; ka ne'e fekau 'ona ia 'e Sīsū ke 'alu, 'o iange ki ai,

† 8:31 8:31 luo ta'ehanatakélé: ko he feitu'u 'i lolofanua ne'e tuku pilisone ai 'ia te 'ū fa'ahikehé ke a'u ki te notou fakamāu'i faka'osi 'e te 'Atuá.

39 “Foki atu pē ki tou falé, 'o fakamatala'i 'ia te 'ū fu'u me'a kua fai 'e te 'Atuá ma'au.”

Pea 'alu leva ia, 'o ongoongoa ki te koló kotoa pē 'ia te 'ū fu'u me'a kua fai ma'ana 'e Sīsuú.

Ko te ki'i ta'ahine ne'e mate mo te fafine 'au totó (Mātiu 9:18-26; Ma'ake 5:21-43)

40 Pea 'i te foki atu 'ia Sīsuú, ne'e talitali fiafia 'Ona 'e te kakaí; he kua notou talitali kotoa pē kiā Ia.

41 Pea vakai, ne'e ha'u kiā Ia he tangata, ne'e hingoa ko Sailosi, ko te toko taha ne'e pule 'i te falelotú. Pea tōmape'e atu ia 'i te va'e 'o Sīsuú, 'o kole kiā Ia ke 'alu ange mu'a ki tonu 'apí,

42 he 'oku taha tofu pē tonu 'ofafiné, 'oku ta'u hongofulu mā ua, pea 'oku faka'a'au 'eni ia ke pekia. Pea 'i Tana 'alu angé ne'e fihia Ia 'i te fu'u kakaí.

43 Pea ne'e 'i ai he fafine kua ta'u hongofulu mā ua tana 'au totó, pea kua 'osi 'aupito tana me'a kotoa pē ki te kau faito'ó,‡ mo te kala pē ha'aná sai;

44 pea 'unu'unu atu ia 'i Tono tu'á, 'o ala ki te kapa 'o Tono kofú; pea matu'u ai pē tana 'au.

45 Pea fehu'i 'e Sīsū 'o pehē, “Ko ai ia ne'e ala mai kiā Aú?”

Pea 'i te notou tali kailoa kotoa peé, ne'e iange 'e Pita mo nātou ne'e 'iā Iá, “Alikī, 'oku kāpui 'Ou 'e te kakaí, mo notou feta'omi atu.”

46 Kae pehē ange 'e Sīsū, “Ka ne'e 'i ai pē te taha ia ne'e ala mai, he 'Okou 'ilo'i ne'e 'alu atu meīā Au he mālohi.”

47 Pea 'i te mahino ki te fafiné kua kailoa tē lava ke pulí, ne'e ha'u tetetete ia, 'o hinga atu 'i Tono 'aó,

‡ 8:43 8:43 pea kua 'osi ... faito'ó: 'oku kailoa 'asi 'ia te kupu'i lea nei 'i te 'ū hiki fualoa 'ihi.

'o fakahaa'i 'i te 'ao 'o te kakai kotoa pē te 'uhinga 'o tana ala kiā Iá, pea mo tana ma'u leva te ma'ulí.

48 Pea toki iange 'e Sīsū kiā ia, “Nga'ata, kua fakama'uli 'ou 'e tau tuí; 'alu, 'o fiamālie pe ā.”

49 Pea 'i te lolotonga Tana kei leá mo te ha'u he taha mei te fale 'o te pule 'o te falelotú, 'o iange kiā ia, “Kua pekia tou 'ofafiné; 'aua toe fakaongosia'i te Tangata'alikí.”

50 Kā 'i te fanongo ki ai 'ia Sīsuú ne'e iange 'e Ia, “Aua 'e ke lotosi'i; kehe pē ke tui 'ia koe, pea 'e fakama'uli 'ona.”

51 Pea 'i Tana hū leva ki te falé, ne'e kailoa Ina tuku he taha ke hū mo Ia, ngata pē 'iā Pita mo Sione, mo Sēmisi, pea mo te tamai 'a te ki'i fafiné mo tana fa'éé.

52 Pea ne'e fai 'e te kakai kotoa pē tonono tēngihia, mo notou tangilāulau. Kae iange 'e Sīsū, “Tuku te kotou tangí; he 'oku kailoa pekia ia, kā 'oku moe pē.”

53 Kā ne notou kakata mo manuki kiā Ia, he ne'e notou 'ilo'i lelei pē kua pekia ia.

54 Pea pukeŠ 'e Ia tonono nimá, mo iange, “Ta'ahine, tu'u ake.”

55 Pea ne'e foki mai tonono laumālié, 'o tu'u ake ia; pea fekau 'e Sīsū ke notou 'avange he me'a ke kai.

56 Pea ne'e 'ohovale 'aupito te ongo mātu'a 'a te ki'i ta'ahiné, kae fekau 'e Ia kiā nāua, ke 'aua na'a nā talanoa'i te me'a nei ke 'ilo'i he taha.

Š 8:54 8:54 Pea puke: 'oku pehē 'i tonono 'ū hiki fualoa 'ihi, Kae hanga 'e Ia 'o tuku 'ia nātou kotoa pē ki tu'a, pea puke.

9

*Ko te 'ū fakahinohino 'a Sīsū ki te kau 'apōsetoló
(Mātiu 10:5-15; Ma'ake 6:7-13)*

¹ Pea ne Ina fakataha'i 'ia te kau hongofulu mā uá, 'o tuku kiā nātou ke mālohi mo pule ki te kau tēvolo kotoa pē, pea ke notou fakama'uli mahaki.

² Pea ne Ina fekau atu 'ia nātou ke notou malanga 'aki 'ia te Pule'anga 'o te 'Atuá, mo fakama'uli mahaki.

³ Pea iange 'e Ia kiā nātou, “Aua 'e kotou to'o he me'a ki te alá, he tokotoko, pē ko he kato 'oho, pē he mā, pē he pa'anga, pē 'e kotou taki sote 'e ua.*

⁴ Pea kā kotou hū he fale, kotou nofo pē 'i ai, pea toki hiki pē mei aí 'i te kotou 'alu ki te feitu'u kehe.

⁵ Pea kā 'i ai he 'ihi 'e kailoa notou tali 'ia kōtou, pea kā kotou hū mai leva mei te kolo ko iá, kotou tūtuu'i tonono efú mei te kotou va'é ko te faka'ilonga kiā nātou.”*

⁶ Pea notou ō leva, 'o fononga atu 'i te ki'i kolo taki taha, 'o notou malanga 'aki 'ia te ongoon-goleleí, mo notou fakama'uli mahaki 'i te feitu'u kotoa pē.

*Ko te hoha'a 'a Hēlotá
(Mātiu 14:1-12; Ma'ake 6:14-29)*

⁷ Pea ne'e fanongo 'e te Tu'i ko Hēlotá ki te 'ū me'a kua fai 'e Iá, pea hoha'a 'aupito ia, kote'uhí he ne'e lau he 'ihi, “Ko Sioné kua toetu'u mei te pekiá,”*

⁸ kae pehē he 'ihi, “Ko 'Ilaisiā kua hā mai;” mo te 'ihi, “Ko te toko taha 'o te kau palōfita mu'á kua toetu'u.”

* 9:3 9:3-5 Luke 10:4-11; Ngā 13:51 * 9:5 9:5 Ngā 13:51 * 9:7 9:7-8 Māt 16:14; Ma'ake 8:28; Luke 9:19

⁹ Pea iange leva 'e Hēlota, “Kua u tu'usi te 'ulu 'o Sioné; kā ko ai 'eni ia kua ongo mai Tana 'ū fu'u me'a peheé?” Pea ne'e feinga 'e ia ke nā fe'iloaki mo Sīsū.

Ko te fafanga 'e Sīsū te toko nima afé

(Mātiu 14:13-21; Ma'ake 6:30-44; Sione 6:1-14)

¹⁰ Pea ne'e foki mai 'ia te kau 'apōsetoló, 'o notou fakamatala kiā Sīsū 'ia te 'ū me'a kua notou faí. Pea 'ave Ia 'ia nātou, 'o ō fakaenātou pē ki te kolo ne'e ui ko Petesaita.

¹¹ Ka ne'e 'ilo'i pē ki ai 'e te fu'u kakaí, 'o notou mulimuli kiā Ia; pea Ina tali lelei 'ia nātou, 'o lea kiā nātou 'i te Pule'anga 'o te 'Atuá, 'o fakama'uli 'ia nātou ne'e fia ma'u faito'ó.

¹² Pea kua kamata tō te la'aá, pea ha'u te kau hongofulu mā uá, 'o notou iange kiā Ia, “Tukuange mu'a te kakaí ke notou ō ki te fanga ki'i kolo takatakaí, mo te 'ū ngoué, ke notou momoe 'i ai mo kumi 'oho; he ko te feitu'u lala 'eni 'oku tou 'i aí.”

¹³ Kā ne iange 'e Ia kiā nātou, “Avange 'e kōtou he notou kai.”

Pea notou tali ange, “Oku kala he motou me'a 'e ma'u, ko te fe'i mā pē 'e nima, mo te mata'i ika 'e ua; ka na'a ko te pehē ke motou ō 'o fakatau me'akai ma'a te fu'u kakai nei kotoa pē!”

¹⁴ He ko te kakai tangatá ne'e fe'unga mo te toko nima afe nai.

Pea me'a 'e Ia ki Tana kau akó, “Fekau ke notou nonofo ifo, 'o fakakalasi, 'o tautau toko nimangofulu.”

¹⁵ Pea notou fai pehē, 'o fakanofonofu 'ia nātou kotoa pē.

16 Pea to'o 'e Ia 'ia te fe'i mā 'e nimá, pea mo te ongo mata'i iká, 'o tangaki ake ki te langí, mo tāpuaki'i; pea pakipaki 'e Ia, mo 'avange ki Tana kau akó ke notou tufatufa ki te kakaí.

17 Pea ne'e notou kakai, 'o mākokona kotoa pē; pea ne'e tñnaki te notou mapakipaki'i mā ne'e toé, ko te kato 'e hongofulu mā ua.

Ko ai 'ia Sīsū?

(Mātiu 16:13-19; Ma'ake 8:27-29)

18 Pea ko te 'aho 'e taha, lolotonga te fai Tana lotú Toko taha pē, ne'e ōmai kiā Ia 'ia te kau akó; pea fehu'i ange 'e Ia kiā nātou, “Ko ai 'ia Au 'i te lau 'a te kakaí?”

19 Pea notou iange, “Ko Sione Papitaiso; kā ko te lau te 'ihi, ko 'Ilaisiā; pea ko te 'ihi, kua toetu'u he taha 'o te kau palōfita mu'á.”*

20 Pea iange 'e Ia, “Kā ko ai 'ia Au 'i te kotou laú?”

Pea tali 'e Pita, 'o pehē, “Ko te Kalaisi Koe 'o te 'Atuá.”*

Ko te fakahaa'i 'e Sīsū Tana mamahi mo Tana pekiá

(Mātiu 16:20-28; Ma'ake 8:30–9:1)

21 Pea ne Ina lolomi 'ia nātou, mo tu'utu'uni ke 'aua na'a notou tala'i 'eni ki he taha,

22 'o iange 'e Ia, “Kua pau ki te Fanautama te Tangatá ke lahi Tono fakamamahi'í; pea 'e fakatale'i 'Ona 'e te kau mātu'á mo te kau taula'aliki lahi, mo te kau sikalaipé, pea 'e tāmata'i Ia; pea 'e fokotu'u ake Ia 'i tonu 'aho tolú.”

23 Pea lea ange 'e Ia kiā nātou kotoa pē, “Kā 'i ai he taha 'oku fia mulimuli mai kiā Au, kua pau ke

* 9:19 9:19 Māt 14:1-2; Ma'ake 6:14-15; Luke 9:7-8

* 9:20 9:20

tuku 'e ia tono lotó, pea fua tono kolosí 'i te 'aho kotoa pē, 'o mulimuli mai kiā Au.*

²⁴ He ko ia 'oku feinga ke kalofaki tana ma'ulí, ko tana tuku ia ke molé; kā ko ia 'e tuku tana ma'ulí ke mole kote'uhí ko Aú, ko 'eni ia 'oku fakahaofi iá.*

²⁵ He ko te ā tono 'aonga ki te tangatá kāpau 'e ma'u 'e ia 'ia māmani fuli pē, kae mole ai tana ma'ulí, pe si'aki ia?

²⁶ He ko ia 'e maa'i 'Oku mo Taku 'ū leá, 'e maa'i te toko taha ko iá 'e te Fanautama te Tangatá, 'o kā hā'ele mai Ia mo Tono nāunaú, pea mo te nāunau 'o Tana Tamaí, pea mo te nāunau 'o te kau 'āngelo mā'oni'oní.

²⁷ Pea 'Okou fakapapau atu, 'oku 'i ai he 'ihi 'iā nātou 'oku tutu'u hená, 'e kailoa notou mama'i lave ki te maté, kae'aua ke notou mamata ki te Pule'anga 'o te 'Atuá.”

*Ko te lāngilangi totonu 'o Sīsuú
(Mātiu 17:1-8; Ma'ake 9:2-8)*

²⁸ Pea kua 'osi nai he 'aho 'e valu, 'i te 'osi ange Tana 'ū lea ko iá, pea ne'e 'ave 'e Ia 'ia Pita mo Sione mo Sēmisi, 'o notou ō ake ki te ma'ungá ke lotu.*

²⁹ Pea 'i te lolotonga pē Tana kei lotú, kua liliu Tono fōtungá, mo Tono kofú ne'e hina ekiaki, pea tatapa ngingila ia hangē ko te 'uhilá.

³⁰ Pea vakai, ko te ongo tangata 'ena 'oku nā talanoa mo Ia, 'a ia ko Mōsese mo 'Ilaisiā;

³¹ ne'e hā lāngilangi'ina 'ia nāua, 'o notou alea ki Tana pekiá, 'a ē 'oku Ina teu ke fai 'i Selusalemá.

* **9:23** 9:23 Māt 10:38; Luke 14:27 * **9:24** 9:24 Māt 10:39; Luke 17:33; Sione 12:25 * **9:28** 9:28-35 2 Pita 1:17-18

³² Pea ko Pita mo nāua ne'e notou 'i aí kua notou tulemoe; kā 'i te notou 'a'ala lelei aké ne'e notou sisio atu ki Tana lāngilangi'iná, pea mo te ongo tangata 'oku nā tutu'u mo Iá.

³³ Pea 'i te faifaí pea nā kamata 'alu atu meiā Iá, ne'e iange 'e Pita kiā Sīsū, “Alikí, 'oku sai te tou 'i hení, kae motou ngaahi mu'a he palepale 'e tolu; 'o taha Mo'ou, pea taha mo'o Mōsese, pea taha mo'o 'Ilaisiā;” ka ne'e kailoa 'ilo'i 'e ia tana lea ko iá.

³⁴ Pea 'i te lolotonga tana lea peheé, ne'e hoko mai he 'ao 'o fakapūlou'i nātou; pea ne'e notou manahē 'i te notou hū ki te 'aó.

³⁵ Pea ne'e hoko mai he le'o mei te 'aó 'oku folafola mai, “Ko Toku 'Alo Pelé 'ena kua U filí; kotou fakaongo kiā Ia!”*

³⁶ Pea 'i te hoko mai te le'ó, ko Sīsū pē ne'e 'iloá Toko Taha pē. Pea ne'e notou fakalongolongo pē, pea ne'e kailoa notou fakahā ki he taha 'i te taimi ko iá he mama'i me'a 'e taha ne'e notou sisio ki ai.

Ko te fakama'uli 'e Sīsū he tamasi'i ne'e mahaki moa

(Mātiu 17:14-18; Ma'ake 9:14-27)

³⁷ Pea 'i te pongipongi aké, ne'e notou 'ō ifo mei te ma'ungá, pea fakafetaulaki mai kiā Ia he fu'u kakai.

³⁸ Pea vakai, ne'e kaila mai he tangata mei te loto kakaí, 'o pehē, “Tangata'aliki, 'okou kole atu kiā Koe, ke ke me'a mai ki toku 'uhikí; he ko si'aku ki'i fohá pē ia 'e taha.

³⁹ Pea vakai ange, 'oku fa'a 'ohofi 'ona 'e te fa'ahikehe; pea fokifā pē kua kaila ia; mo tekelili,

* **9:35** 9:35 'Ais 42:1; Māt 3:17; 12:18; Ma'ake 1:11; Luke 3:22

'o a'u ki te koa tonu ngutu; mo fu'u ha'aki 'e ia 'ona, pea 'oku faingata'a tana mahu'i mai mei ai.

⁴⁰ Pea ne au kole ange ki Tau kau akó ke notou kapusi 'ona, ka ne'e kailoa notou lava.”

⁴¹ Pea tali ange 'e Sīsū, 'o pehē, “Ia te fa'ahinga ta'etui mo ongongata'a, 'e ngata 'āfea Taku feangai mo kōtōú, mo Taku kātaki'i 'ia kōtōú? Taki mai ki heni tou fohá.”

⁴² Pea lolotonga pē tana 'unu'unu maí, ne'e ha'aki 'ona 'e te tēvoló, mo 'ai tonu fu'u fakatekelili'i. Ka ne'e lolomi 'e Sīsū 'ia te fa'ahikehé, 'o fakama'uli te tamá, mo 'avange ki tana tamaí.

⁴³ Pea ne'e notou fakatumutumu kotoa pē 'i te māfima'fi 'o te 'Atuá.

*Ko te toe lea 'aki 'e Sīsū Tana pekiá
(Mātiu 17:22-23; Ma'ake 9:30-32)*

Pea 'i te lolotonga te notou ofofo 'i te 'ū me'a kotoa pē ne'e faí, ne'e lea ange Ia ki Tana kau akó,

⁴⁴ “Tuku ke ongo ki te kotou talingá 'ia te 'ū lea ko 'ení: 'e tukuange 'ia te Fanautama te Tangatá ki te nima 'o te kakaí.”

⁴⁵ Ka ne'e kailoa notou 'ilo'i tonu 'uhinga 'o te lea ko iá, pea ne'e tuku fufuu'i pē ia meiā nātou ke 'aua na'a notou 'ilo'i te me'a nei; pea ne'e notou manahē ke toe fehu'i kiā Ia 'i te lea ko iá.

*Ko ai 'oku lahi tahá?
(Mātiu 18:1-5; Ma'ake 9:33-37)*

⁴⁶ Pea ne'e fai he felau'aki 'i te kau akó, pē ko ai koā 'iā nātou 'oku lahi.*

⁴⁷ Kā ne 'ilo'i pē 'e Sīsū te fifili 'i te notou lotó, 'o puke mai 'e Ia he tamasi'i, 'o tuku 'i Tono tafa'akí,

* 9:46 9:46 Luke 22:24

⁴⁸ pea iange 'e Ia kiā nātou, “Ko ia ko 'ē 'e tali 'ia te tamasi'i nei 'i Toku hingoá, 'oku tali 'e ia 'ia Au; pea ko ia 'e tali 'ia Aú, kua ina tali 'ia Ia ne'e fekau mai 'Okú. He ko ia 'oku si'i taha 'iā kōtou, ko 'eni ia 'oku lahi.”*

*Ko te lea 'aki te huafa 'o Sīsúú
(Ma'ake 9:38-40)*

⁴⁹ Pea iange 'e Sione kiā Ia, “Aliko, ne'e motou 'ilo'i he taha 'oku kapusi tēvolo 'i Tou huafá; pea ne'e motou ta'ofi ia, hē 'oku kailoa ina kau 'i te mulimulí fakataha mo mātou.”

⁵⁰ Ka ne'e iange 'e Sīsū kiā ia, “Aua 'e ta'ofi iá; he ko ia 'oku kala angatu'u kiā kōtou, 'oku tu'u ia ma'a kōtou.”

Ko te fakasītua'i 'e te kau Samēliá 'ia Sīsū

⁵¹ Pea faifaí pea kua vave te taimi ke 'avake ai 'ia Sīsū mei māmaní, pea ne'e fakapapau'i 'e Ia 'i Tono lotó ke 'alu ki Selusalema.

⁵² Pea ne Ina fekau'i atu he kau talafekau ke notou fakamelomelo kiā Ia; pea 'i te notou fononga atú, ne'e notou hū he ki'i kolo 'o te kau Samēliá kote'uhí ke notou teuteu ki Tana a'u atú.

⁵³ Ka ne'e kailoa notou fia talitali 'Ona, kote'uhí ko te hu'u Ta'aná fononga ki Selusalema.

⁵⁴ Pea 'i te sio ki ai Tana ongo akó, 'ia Sēmisi mo Sione, ne nā iange, “Aliko, 'oku Ke loto ke mā fekau ke tō ifo he afi mei te langí, 'o faka'auha 'ia nātou?”**

* **9:48** 9:48 Māt 10:40; Luke 10:16; Sione 13:20 * **9:54** 9:54 'Oku tānaki mai 'i te 'ū hiki fualoa 'ihi 'ia te pehē: 'o hangē ko ia ne'e fai 'e 'Ilaisiá. * **9:54** 9:54 2 Tu'i 1:9-16

55 Pea tafoki Ia 'o valoki'i 'ia nāua;†

56 pea notou ō leva ki te ki'i kolo kehe.

*Ko te toko tolu ne'e notou fia mulimuli kiā Sīsū
(Mātiu 8:19-22)*

57 Pea 'i te notou ō atu 'i te alá, ne'e lea ange he toko taha kiā Ia, 'o pehē, “Alikī, 'e au mulimuli kiā Koe, neongo pe ko te fea he feitu'u 'e Ke me'a ki aí.”

58 Pea iange 'e Sīsū kiā ia, “Ko te fanga fōkísí 'oku 'i ai he notou tafu, mo te fanga manupuna 'o te 'ataá he notou pununga; kā ko te Fanautama te Tangatá 'oku kailoa si'a feitu'u ke 'olunga ai To'onó 'ulu.”

59 Pea me'a 'e Ia ki te toko taha kehe, “Mulimuli mai koe kiā Au.”

Ka ne'e tali ange 'e ia, “Alikī, tuku mai mu'a 'oku ke au 'alu 'o tanu si'aku tamaí.”

60 Pea iange 'e Sīsū ki ai, “Tuku ki te kau maté ke tanu te notou mate 'a nātoú; kā ke 'alu koe ia 'o malanga 'aki 'ia te Pule'anga 'o te 'Atuá.”

61 Pea iange kiā Ia he taha kehe foki, “Alikī, 'e au mulimuli kiā Koe; kae tuku mai ke au fu'aki 'alu 'o fakamāvae mo nātou 'i 'apí.”*

62 Ka ne'e iange 'e Sīsū kiā Ia, “Ko ia 'oku ala ke faka'uli 'ia te palaú, mo toe fakasio ki te 'ū me'a 'i mulí, 'oku kailoa tuha ia mo te Pule'anga 'o te 'Atuá.”

† 9:55 9:55 'Oku tñaki mai 'i te 'ū hiki fualoa 'ihi 'ia te pehē: 'o pehē, “Oku kailoa kotou 'ilo'i te fa'ahinga laumālie 'oku 'a'ana 'ia kōtoú. He ne'e kala ha'u 'ia te Fanautama te Tangatá ke faka'auha 'ia te ma'uli 'a te kakaí, kā ke fakama'uli.” * 9:61 9:61 1 Tu'i 19:20

10

Ko te fakanofonofo 'e Sīsū Tono kaungā ngāue 'e toko fitungofulú

¹ Pea 'i te 'osi ange te 'ū me'a ko iá, ne'e fakanofonofo 'e te 'Alikí he 'ihi kehe 'e toko fitungofulu,* 'o fekau'i atu 'ia nātou, 'o tautau toko ua, ke notou fakamelomelo kiā Ia ki te kolo mo te feitu'u fuli pē 'oku teu 'alu atu Ia ki aí.

² Pea iange 'e Ia kiā nātou, “Kua lahi 'ia te ta'ú, kā 'oku kaungatāmaki 'ia te kau ngāué. Ko ia ai kotou kole ki te 'Alikí 'oku 'A'ana te ta'ú, ke fekau'i atu mo he kau ngāue ke utu mai Tana ta'ú.*

³ Kotou ō; he ko 'eni, 'Okou tuku atu 'ia kōtou ke kotou hangē ko he fanga lami 'i te lotolotonga 'o te fanga ulofí.*

⁴ 'Aua 'e kotou to'o he kato pa'anga, pē he kato 'oho, pē he 'ū senitolo; pea 'aua 'aupito 'e fetapa mo he taha 'i te alá.*

⁵ Pea 'ilonga he fale 'e kotou hū ki ai, kotou fu'aki iange 'o pehē, 'Ke 'i te fale nei te fiamālié.'

⁶ Pea kāpau leva 'oku 'i ai he hoani 'o te kotou 'ofá, pea 'e nofo mai kiā ia te kotou tāpuakí; kae kā kailoa, pea 'e foki pē ia kiā kōtou.

⁷ Pea kotou nonofo 'i te fale pē ko iá, 'o kotou kakai 'i ai mo iinu 'ia te 'ū me'a 'e notou 'aumaí. He 'oku taau 'ia te tangata 'oku ngāué ke ma'u ha'aná totongi. 'Aua 'e kotou hiki mei te fale ki te fale.*

* **10:1** 10:1 fitungofulu: 'oku pehē 'i tono 'ū hiki fualoa 'ihi, fitungofulu mā ua. * **10:2** 10:2 Māt 9:37-38 * **10:3** 10:3 Māt 10:16

* **10:4** 10:4-11 Māt 10:7-14; Ma'ake 6:8-11; Luke 9:3-5 * **10:7** 10:7 1 Kol 9:14; 1 Tīm 5:18

⁸ Pea kā 'i ai he kolo 'e kotou hū ki ai, pea notou tali 'ia kōtou, kotou kai 'ia te me'akai 'e notou tuku 'i te kotou 'aó.

⁹ Pea kotou fakama'uli te kakai 'i te koló 'a ē 'oku mahaki'iná, pea kotou iange kiā nātou, “Kua ofi mai kiā kōtou 'ia te Pule'anga 'o te 'Atuá.

¹⁰ Pea kā 'i ai leva he kolo 'e kotou hū ki ai, pea 'oku kala notou tali 'ia kōtou, kotou ō atu leva ki te 'ū mala'e 'o te koló, 'o kotou iange,*

¹¹ 'Na'a mo te efu 'o te kotou koló, 'a ē kua piki ki te motou va'é, 'oku motou holoholo'i atu; kā neongo ia, kotou 'ilo'i mu'a 'ia te me'a nei: kua ofi mai 'ia te Pule'anga 'o te 'Atuá.

¹² Pea ko 'eni 'Okou tala'i atu, 'e kātaki'ingafua ange 'ia Sōtoma 'i te 'aho ko iá, 'i te kolo ko iá.*

Ko te 'ū kolo ta'etuí
(Mātiu 11:20-24)

¹³ “Pohoē 'ia koe, Kōlesini! Pohoē 'ia koe, Pete-saita! He ka ne kua fai 'i Taia mo Saitoni 'ia te 'ū ngāue mamafa ne'e fai 'iā kōluá, ne fualoa pē te notou fakatomala, 'o nonofo mo te tauanga'a mo te pani efu.*

¹⁴ Kā 'e kātaki'ingafua ange 'i te 'Aho Fakamaaú 'ia Taia mo Saitoni 'iā kōlua.

¹⁵ Pea ko koe foki Kāpaneume, 'e hiki koā 'ou ki hēvani? 'E 'ave ifo 'ou ia ki Hētesi.*

¹⁶ Ko ia 'oku fakaongo kiā kōtoú, 'oku fakaongo kiā Au; pea ko ia 'oku si'aki 'ia kōtoú, 'oku si'aki 'e ia

* **10:10** 10:10-11 Ngā 13:51

* **10:12** 10:12 Sēn 19:24-28; Māt

11:24; 10:15 * **10:13** 10:13 'Ais 23:1-18; 'Isi 26:1–28:26; Sioeli

3:4-8; 'Ēmosi 1:9-10; Sāk 9:2-4 * **10:15** 10:15 'Ais 14:13-15

'ia Au; pea ko ia kua ina si'aki 'ia Aú kua ina si'aki 'ia Ia ne Ina fekau'i mai 'Okú.’*’

Ko te foki mai 'ia te toko fitungofulú

¹⁷ Pea ne'e foki fiafia mai 'ia te kau fitungofulú,† 'o notou iange kiā Ia, “Alikí, na'a mo te fanga tēvoló 'oku notou vaivai mai kiā mātou kote'uhí ko Tou huafá.”

¹⁸ Pea iange 'e Ia kiā nātou, “Ne Au sio ake ki te tō ifo 'ia Sētane mei te langí, hangē he 'uhilá.

¹⁹ Vakai, 'Okou tuku atu kiā kōtou 'ia te mafai ke malaki 'ia te fanga ngatá mo te fanga sikapió, pea mo te ngāue kotoa pē 'a te Filí; pea 'e kailoa 'aupito he me'a ia 'e lavea ai 'ia kōtou.*

²⁰ Kā neongo iá, kae 'aue 'e kotou fiafia 'i te me'a ko iá, 'i te vaivai 'ia te 'ū fa'ahikehé kiā kōtōú; kā ko te me'a pē ke kotou fiafia aí, ko te tu'u te kotou 'ū hingoá 'i te tohi 'i hēvaní.”

Ko te fakamālō 'ia Sīsū ki Tana Tamaí

(Mātiu 11:25-27; 13:16-17)

²¹ 'I te houa pē ko iá ne'e fiafia 'ia Sīsū 'i te Laumālié Mā'oni'oní,‡ 'o pehē 'e Ia, “Okou fakafeta'i atu kiā Koe, 'e Tamaí, ko te 'Alikí 'o langí mo māmaní, 'i Tau fufuu'i te 'ū me'a peheé mei he kakai 'oku poto mo 'ilo'iló, kā Ke tatała pē ki te kau tamaliki; 'io, 'e Tamaí, tonuhia pē To'ou finangalo ke pehē.

²² Kua tuku mai kiā Au 'e Taku Tamaí 'ia te 'ū me'a kotoa pē; pea 'oku kailoa he toko taha 'oku

* **10:16** 10:16 Māt 10:40; Ma'ake 9:37; Luke 9:48; Sione 13:20

† **10:17** 10:17 fitungofulú: vakai ki te veesi 1. * **10:19** 10:19 Saame 91:13 ‡ **10:21** 10:21 'i te Laumālié Mā'oni'oní: 'oku pehē 'i tonu 'ū hiki fualoa 'ihi, 'i Tono laumālié.

'ilo'i pe ko ai 'ia te 'Aló, kā ko te Tamaí pē; pē ko ai 'ia te Tamaí, kā ko te 'Aló pē, pea mo he taha 'e loto te 'Aló ke faka'ilo 'Ona ki aí.”*

²³ Pea toki tafoki leva Ia 'o lea ki te kau akó fakaenātou pē, 'o iange, “Manū'ia ā ko te 'ū mata kua notou sisio ki te 'ū me'a 'oku kotou sisio ki aí.

²⁴ Hē 'Okou tala'i atu, kua tokolahī te kau palōfita, mo te 'ū tu'i, ne'e notou holi ke mamata ki te 'ū me'a 'oku kotou sisio ki aí, ka ne'e kailoa notou mamata; pea ke notou fanongo ki te 'ū me'a 'oku kotou fānonongo ki aí, ka ne'e kala notou fanongoa.”

Ko te tangata Samēlia loto 'ofá

²⁵ Pea vakai, ne'e tu'u ake he tufunga lao ke 'ahi'ahi'i 'Ona, 'o iange 'e ia, “Tangata'aliki, ko te ā he me'a 'e au fai kae tō mo'oku 'ia te ma'uli ta'engatá?”*

²⁶ Pea iange leva 'e Ia ki ai, “Ko te ā te me'a kua tohi 'i te Laó? 'Oku fefe'aki tau laú?”

²⁷ Pea tali ange ia 'o pehē, “E ke 'ofa ki te 'Alikí ko tou 'Atuá, 'o fai 'aki te kotoa 'o tou lotó, mo te kotoa 'o tou laumālié, mo te kotoa 'o tou iví, mo te kotoa 'o tou 'atamaí; pea 'e ke 'ofa ki tou kaungā'apí 'o hangē pē ko tau 'ofa kiā koé.”*

²⁸ Pea me'a ange 'e Ia ki ai, “Totonu 'aupito ta'aú tali; fai leva ia, pea 'e ma'uli 'ia koe.”*

²⁹ Kā 'i tana fia fakatonuhia'i iá, ne'e iange 'e ia kiā Sīsū, “He ko ai koā toku kaungā'apí?”

³⁰ Pea tali ange 'e Sīsū, 'o pehē, “Ne'e 'i ai he tangata ne'e 'alu ifo mei Selusalema ki Selikō, pea ne'e

* **10:22** 10:22 Sione 3:35; 10:15 * **10:25** 10:25-28 Māt 22:35-40; Ma'ake 12:28-34 * **10:27** 10:27 Lev 19:18; Teu 6:5 * **10:28** 10:28 Lev 18:5

'ohofi 'ona 'e te kau kaiha'a; pea ne'e notou to'o tonono kofú, mo taa'i 'ona, pea 'i te notou tukuange 'ona 'o notou 'alú, kua kafo lahi ia, 'o teitei mate.
³¹ Pea fe'unga mo iá mo te 'alu ifo he taula'aliki 'i te ala ko iá; pea 'i tana sio leva ki te tangatá, ne'e afe ia ki te kauala 'e tahá.

³² Pehē foki mo he matu'a Līvaite, ne'e 'alu ifo 'i te ala ko iá, pea 'alu atu ia 'o sió, pea afe mo ia 'i te kauala 'e tahá.

³³ Kā 'i te fononga mai leva he tangata Samēlia, ne'e a'u atu ia ki te tangatá, pea 'i tana sio ki ai ne'e langa tonono fatú 'i te 'ofa;*

³⁴ pea toki 'unu'unu atu ia, 'o tulu'i tonono 'ū laveá 'aki te lolo mo te uaine, mo ha'iha'i; pea toki fakaheka 'e ia 'ona ki tana 'así, 'o taki atu ki te fale tali fonongá, 'o tauhi 'ona 'i ai.

³⁵ Pea 'i te pongipongi aké, ne'e to'o mai 'e ia he fe'i tēnali 'e ua, 'o 'avange ki te matu'a ne'e tauhi 'ia te fale tali fonongá, mo iange, 'Ke ke tauhi pē te tangatá 'i heni; pea kāpau 'oku si'isi'i 'eni, pea 'i taku foki mai 'e au totongi atu 'e au hau me'a kua mole 'i ai.'

³⁶ Ko ai leva ia 'i te toko tolu ko 'ení, 'i tau laú, ne'e hoko ko te kaungā'api 'o te siana ne'e ma'ua 'i te kau kaiha'á?"

³⁷ Pea tali ange 'e ia, "Ko ia ko 'ē ne'e fai 'ofa ki te tangatá."

Pea iange 'e Sīsū kiā Ia, "Alu, 'o fai pehē mo koe foki."

Ko Mā'ata mo Mele

³⁸ Pea 'i te lolotonga te notou fonongá, takua ne'e 'alu atu Ia ki te ki'i kolo 'e taha; pea ko he fafine

* **10:33** 10:33-34 2 Kal 28:15

ne'e hingoa ko Mā'ata ne'e fakaafe'i 'Ona ki tono falé.*

³⁹ Pea ne'e 'i ai tono tehina ne'e ui ko Mele, pea ko te fafine ko iá ne'e fāite atu 'i te va'e 'o Sīsuú, 'o fakafanongo ki Tana 'ū fakahinohinó.

⁴⁰ Kae femo'uekina 'ia Mā'ata, 'i te fai 'o he fu'u teuteu; pea tu'u mai ia 'o iange, “Alikī, 'oku kala Ke tokanga'i koā tono tukuange 'oku 'e toku tehiná ke au fai toko taha pē 'ia te teuteú? Ko ia ke Ke fekau mu'a kiā ia ke tokoni mai kiā au!”

⁴¹ Kae toki tali ange 'e Sisū kiā ia, “E Mā'ata, Mā'ata, 'oku lotoma'ua 'ia koe mo hoha'a ki te 'ū me'a kehekehe,

⁴² kā 'oku mahu'inga pē he me'a 'e taha; pea vakai, kua fili 'e Mele 'ia te me'a 'oku leleí, 'a ia foki 'e kailoa to'o meīa ia.”

11

*Ko te lotu 'a te 'Alikí
(Mātiu 6:9-13; 7:7-11)*

¹ Ne'e fai te lotu 'a Sīsū 'i te faitu'u 'e taha; pea 'i Tana tukú ne'e lea ange he toko taha 'i Tana kau akó, 'o pehē, “Alikī, ako'i mu'a 'ia mātou ke fai he lotu, hangē foki ko tono ako'i 'e Sione tana kau ako 'a'aná.”

² Pea iange 'e Ia kiā nātou, “Kāpau 'e kotou lotu, pea kotou pehē,

“E Tamai,* ke tāpuhā Tou Huafá.

Ke hoko mai Tau Pulé.†

* **10:38** 10:38-39 Sione 11:1 * **11:2** 11:2 'E Tamai: 'oku pehē 'i tono 'ū hiki fualoa 'ihi, 'E motou Tamai 'oku 'i hēvani. † **11:2** 11:2 'Oku tñnaki mai 'i te 'ū hiki fualoa 'ihi 'ia te pehē: Ke fai Tou finangaló 'i māmani, hangē ko ia 'i te langí.

³ Ke foaki mai he motou me'akai ki te 'ānaí,‡ 'o hokohoko 'aho pē.

⁴ Pea fakamolemole'i te motou 'ū angahalá, he ko mātoú foki 'oku motou fakamolemole'i 'ia nātou fuli pē 'oku ma'ua maí.

Pea 'aua na'a fakahū 'ia mātou ki te 'ahi'ahí.' ”Š

⁵ Ne'e iange foki 'e Ia kiā nātou, “Ko ai 'iā kōtou 'e 'i ai tonono kaume'a, 'e 'alu atu kiā ia 'i te tu'ulapoó, 'o iange, ‘Alā, ke ke tuku mai mu'a he fe'i mā 'e tolu,

⁶ he ko te kāinga 'o'oku kua afe mai kiā au, pea 'oku kala haku me'a ke tali 'aki.’

⁷ Pea toki tali mai 'e ia mei falé, ‘Tuku tau fakafiu'i mai 'okú; he kua songo te matapaá, pea ko ta'akú fānau kua motou 'i te moe'angá mo au; 'oku kailoa ke au lava tu'u ake ke 'avatu.’

⁸ Tala'i atu, 'e kala ina tu'u ia 'o 'avatu kote'uhí ko te nā kaume'á; kā kote'uhí ko tana ta'emangoí, 'e tu'u ake ai ia 'o 'avange kātoa tana fia ma'ú.

⁹ Tala'i atu foki: kole, pea 'e 'avatu kiā kōtou; kumi, pea 'e kotou 'ilo'i; tukituki, pea 'e to'o kiā kōtou.

¹⁰ He ko ia kotoa pē 'oku kolé, 'oku ma'u; pea ko ia 'oku kumí, 'oku 'ilo'i; pea ko ia 'oku tukitukí 'e to'o kiā ia.

¹¹ Pea ko te tamai fea ia 'iā kōtou, kāpau 'e kole mā ange tonono fohá, 'e 'avange koā ia he fe'i maka? Pe ko he ika, 'e tuku 'ia te iká kae 'avange ki ai he ngata?

¹² Pea kāpau 'e kole ange ia he fe'i moa, 'e 'avange koā ia he sikapio?

‡ **11:3** 11:3 me'akai ki te 'ānaí, ko ia pe me'akai ki 'āpongipongi.

Š **11:4** 11:4 'Oku tānaki mai 'i te 'ū hiki fualoa 'ihi 'ia te pehē: kae fakama'uli 'ia mātou mei te koví.

13 Pea kāpau leva 'oku kotou 'ilo'i ke 'avatu me'a'ofa lelei ki te kotou fānaú, neongo ko te fa'ahinga kovi 'ia kōtou, huanoa te Tamai 'i te langí Tana 'avatu te Laumālie Mā'oni'oní kiā nātou fuli pē 'oku kole kiā Iá.”

*Ko Sīsū mo te 'aliki 'o te kau tēvoló
(Mātiu 12:22-30; Ma'ake 3:20-27)*

14 Pea ne'e kapusi ai 'e Ia he fa'ahikehe fakanoa. Pea 'i te mahu'i atu te fa'ahikehé ne'e toki lea te noá; pea ne'e ofo 'aupito heni 'ia te kakaí.

15 Ka ne'e pehē he 'ihi ia, “Oku fai 'e Ia Tana kapusi tēvoló 'iā Pelisipupe ko te 'aliki 'o te kau tēvoló.”*

16 Pea ko te 'ihi kehe ne'e notou vili ange ke 'aumai 'e Ia he faka'ilonga mei langi, ko te notou 'ahi'ahi'i 'Ona.*

17 Ka ne'e mea'i pē 'e Ia te notou fakakaukaú, 'o iange kiā nātou, “Kā 'i ai leva he pule'anga 'oku māvahevahe mo fetu'usi, 'e 'auha ia; pea kā 'i ai he fāmili 'oku notou māvahevahe mo fetu'usi, 'e mavete ia.

18 Pea ko Sētane foki, kāpau leva 'e māvahevahe ia 'o fetu'usi mo ia pē, pea tu'u fefe'aki leva tono pule'angá? Kote'uhí foki kua kotou pehē, ko Pelisipupe 'Okou fai ai Taku kapusi tēvoló.

19 Pea ko 'eni, kāpau leva 'Okou fai Taku kapusi tēvoló 'iā Pelisipupe, pea 'oku fai leva 'iā ai 'e te kotou kau tamá? Kō ia, ko nātou ia 'e kotou halaia mei aí.

* **11:15** 11:15 Māt 9:34; 10:25
Ma'ake 8:11

* **11:16** 11:16 Māt 12:38; 16:1;

²⁰ Kae kāpau leva ko te ivi 'o te 'Atuá 'Okou fai ai Taku kapusi tēvoló, pea tā kua a'u mai kiā kōtou 'ia te Pule'anga 'o te 'Atuá.

²¹ Kā 'ai mahafu leva he to'a, 'o le'ohi tono falé, 'e malu tana 'ū me'á;

²² kae kā 'iloangé 'e ha'u he toko taha 'oku mālohi angé, 'o ikuna'i 'ona, mo 'ave tana mahafu kotoa pē, 'a ē ne falala ia ki aí, pea 'e toki tufaki 'e ia ta'aná koloa.

²³ Ko ia 'oku kailoa kau mo Aú, 'oku angatu'u ia kiā Au; pea ko ia 'oku kailoa ina kau mo Au 'i te tānakí, 'oku fakamaveuveu ia.*

Ko te foki mai 'ia te fa'ahikehé

(Mātiu 12:43-45)

²⁴ “Kā 'alu atu leva 'ia te fa'ahikehé mei te tangatá, 'oku 'osiki ia 'ia te 'ū feitu'u moamoá tana 'alu'i, ko te kumi he mālōlō'anga; pea kā kailoa ma'u, 'oku pehē leva ia, ‘Ke au foki mu'a ki toku falé, 'a ē ne au 'alu mei aí.’

²⁵ Pea 'i tana a'u maí, 'oku sio atu ia kua tafi mo teuteu'i.

²⁶ Toki 'alu leva ia 'o tānaki mai mo he fa'ahikehe 'e fitu kehe, ko he fa'ahinga 'oku kovi ange 'iā ia; pea notou uulu mai 'o nonofo 'i ai. Pea toki hoko ai ki te tangata ko iá 'o lahi ange tana kovi ki mulí 'i te kovi ki mu'á.”

Ko te manū'ia mo'oní

²⁷ Pea 'i te lolotonga Tana lea peheé, ne'e kalanga mai he fafine mei te kakaí, “Manū'ia ā ko te manava ne Ke takoto aí, mo te ongo huhu ne Ke huhu aí!”

* **11:23** 11:23 Ma'ake 9:40

²⁸ Kae tali ange 'e Ia, “Ē, 'oku manū'ia pē 'ia nātou 'oku notou ma'u 'ia te Folafola 'a te 'Atuá, 'o tauhi ki aí.”

Ko he faka'ilonga mei te 'Atuá

(Mātiu 12:38-42; Ma'ake 8:12)

²⁹ Pea 'i te tokolahi mai 'ia te fu'u kakaí, ne'e lea ange 'e Ia 'o pehē, “Ko te to'utangata anga-kovi 'eni. 'Oku fia ma'u 'e ia he faka'ilonga, kā 'oku kailoa he faka'ilonga 'e 'avange, ngata pē 'i te faka'ilonga 'o Sioná.*

³⁰ He 'oku hangē ne'e hoko 'ia Siona ko te faka'ilonga ki te kakai Ninivé, 'e pehē foki mo te Fanautama te Tangatá ki te to'utangata nei.*

³¹ 'E tutu'u 'i te fakamaaú 'ia te kuini 'o te feitu'u Tongá pea mo te kau tangata 'o te to'utangata nei, pea 'e fakahalaia'i 'e ia 'ia nātou; he ne'e ha'u ia mei te ngata'anga 'o māmaní ke fanongo ki te poto 'o Solomoné; kae vakai, 'oku 'i heni he Taha ia 'oku lahi ange 'iā Solomone.*

³² 'E hopo mo te to'utangata nei 'i te fakamaaú 'ia te kakai Ninivé, pea 'e notou fakahalaia'i 'ona, he ne'e fakatomala 'ia nātou 'i te malanga 'a Sioná; kae vakai, 'oku 'i heni he Taha ia 'oku lahi ange 'iā Siona.*

Ko te maamá

(Mātiu 5:15; 6:22-23)

³³ “Oku kailoa he taha ia 'oku tutu maama pea fufuu'i 'i te loto 'ana, pe fa'o ki te loto puha;*” kā

* **11:29** 11:29 Māt 16:4; Ma'ake 8:12 * **11:30** 11:30 Siona 3:4

* **11:31** 11:31 1 Tu'i 10:1-10; 2 Kal 9:1-12 * **11:32** 11:32 Siona 3:5

* **11:33** 11:33 pe fa'o ki te loto puha: 'oku kailoa 'asi 'ia te kupu'i lea nei 'i te 'ū hiki fualoa 'ihi.

'oku 'ai ia ki te tu'unga maama, kote'uhí ke sio ki tonono maamá 'e nātou 'oku hū maí.*

³⁴ Ko te māma'anga 'o te sinó ko tou matá: kā haohaoa te sio tou matá, pea 'e maama tou sinó kotoa; kae kāpau 'e kovi tou matá, pea fakapō'uli leva tou sinó.

³⁵ Ko ia, ke vakai'i 'ou na'a ko te koto pō'uli ia, 'ia te me'a 'iā koe ne'e ngaahi ke fakamaamá.

³⁶ Pea kāpau 'oku māmangia tou sinó fuli pē, 'o kailoa hana feitu'u 'e fakapō'uli, pea 'e toki māmangia kotoa pē, 'o hangē ko te hulu'ina 'ou he maama 'oku ulo lahi.”

Ko te valoki'i 'e Sīsū 'ia te kau Fālesí mo te kau tufunga laó

(Mātiu 23:1-36; Ma'ake 12:38-40; Luke 20:45-47)

³⁷ Pea 'i te lolotonga Tana leá, kua fakaafe'i 'Ona 'e te matu'a Fālesí, ke nā ma'u me'atokoni. Pea hū leva Ia, 'o nofo ifo ke kai.

³⁸ Kā ko te Fālesí, 'i tana sio ki aí, ne'e 'ohovale lahi ia 'i te kailoa fu'aki fanofano Ia, pea toki kaí.

³⁹ Kae toki me'a ange te 'Alikí kiā ia, “Vakai ange ā 'ia kōtou Fālesí, 'oku kotou fufulu 'ia te tu'a ipú mo te peletí, kā ko te kotou lotó kua fonu ai 'ia te fakamālohí mo te faikoví.

⁴⁰ 'Ia te kau vale! Ko Ia ne Ina ngaahi 'ia tu'á, ne'e kailoa koā ne Ina ngaahi mo loto foki?

⁴¹ Kae kotou me'a'ofa 'aki mu'a ki te masivá 'ia te 'ū me'a 'oku kotou ma'ú, pea vakai, kua ma'a leva te 'ū me'a kotoa pē kiā kōtou.

⁴² Kae pohoē 'ia kōtou Fālesí! Hē 'oku kotou 'avatu te vahe hongofulu 'o te minité mo te pēkanó mo te fa'ahinga mahuku kai kehekehe; kae kotou

* **11:33** 11:33 Ma'ake 4:21; Luke 8:16

si'aki 'ia te fakamaau totonú mo te 'ofa faka-'Atuá. Ne'e totonu ke kotou fai 'eni, pea 'aua foki na'a si'aki 'ena.*

⁴³ Pohoē 'ia kōtou Fālesí! Hē 'oku kotou manako ke nofo ki mu'a 'i te falelotú, mo tonofaka'apa'apa'ina 'i te mala'e fakataú.

⁴⁴ Pohoē 'ia kōtou! Hē 'oku kotou tatau mo te 'ū fanualoto 'oku kailoa hā mai, pea 'oku mala ai 'ia te kakaí 'o kailoa notou 'ilo'i."

⁴⁵ Pea toki lea mai he toko taha 'o te kau tufunga laó, "Tangata'aliki, ko Tau lea peheé leva 'oku lavea ai mo mātou foki."

⁴⁶ Pea folafola ange 'e Ia, "Pohoē 'ia kōtou, kau tufunga laó! Hē 'oku kotou fakauta ki te kakaí he 'ū kavenga mamafa; kae kailoa kotou ala kōtou ki te 'ū kavenga ko iá 'aki he fe'i tuhu.

⁴⁷ Pohoē 'ia kōtou! Hē 'oku kotou langafale'i 'ia te 'ū fanualoto 'o te kau palōfitá, kā ko te kotou mātu'a 'i mu'á ia ne'e tāmata'i 'ia nātouí.

⁴⁸ Tā kua kotou fakamo'oni'i pē te 'ū ngāue 'a te kotou mātu'a 'i mu'á, mo fakahaa'i ai te kotou loto lelei ki aí; he ne'e 'a nātou 'ia te tāmata'í, pea 'a kōtou leva te notou langafale'í.

⁴⁹ Ko tonoo pē ia foki 'o te folafola mai 'e te poto 'o te 'Atuá, 'o pehē, "E Au fekau atu kiā nātou he kau palōfita mo he kau 'apōsetolo, pea 'e notou tāmata'i te notou 'ihi mo fakatanga'i."

⁵⁰ Kote'uhí ke 'eke tāupaua'i ki te to'utangata nei 'ia te toto kotoa pē 'o te kau palōfitá, 'a ia kua lilingi talu mei te tanupou 'o māmaní,

⁵¹ mei te toto 'o 'Ēpelí, 'o a'u ki te toto 'o Sākalaiá, 'ā ē ne'e tāmata'i 'i te vaha'a 'o te 'ōlitá mo te Fale

* 11:42 11:42 Lev 27:30

Tapú. 'Io, 'Okou tala'i atu, 'e 'eke tāupaua'i ia ki te to'utangata ko 'ení.*

⁵² Pohoē 'ia kōtou, 'ia te kau tufunga lao! Hē kua kotou 'ave te kī ki te potó; kua kailoa kotou hū ki ai 'e kōtou, pea kua kotou ta'ofi mo nātou ne'e notou mei huú.”

⁵³ Pea 'i Tana 'alu atu mei te faitu'u ko iá,† ne'e hanga leva 'e te kau sikalaipé mo te kau Fālesí, 'o notou feta'omi mai, ko te me'a faka'ulia, mo notou fehu'i kiā Ia 'ia te 'ū me'a lahi;

⁵⁴ ko te notou lamalama kiā Ia ke ma'u Ha'aná lea hala, ke notou tukuaki'i 'aki 'Ona.

12

Ko te 'ū fakatokangá

(Mātiu 10:26-27)

¹ Pea lolotonga iá kua fakataha ange he fu'u kakai 'oku ta'efa'alaua, pea ne'e iku ai 'o tāmalaiki he 'ihi; pea toki lea Ia, 'o kamata mei Tana kau akó, 'o pehē, “Kotou lamalama 'ia kōtou, talia 'ia te lēvani 'a te kau Fālesí, 'a ia ko te koto mālualohi.*

² Hē 'oku kailoa he me'a ia kua 'ufi'ufi 'e ta'efakahaa'i; pē 'e fufū 'e ta'e'ilo'i.*

³ Ko ia ai, kā 'i ai he me'a 'oku kotou tala pō'uli, 'e onгона ia 'i te 'ahó; pea kā 'i ai he me'a kua kotou fanafana'aki ki te talingá 'i loki, 'e kalanga 'aki ia mei te tu'a falé.

Ko te Toko Taha ke kotou manahē ki aí

(Mātiu 10:28-31)

* **11:51** 11:51 Sēn 4:8; 2 Kal 24:20-21 † **11:53** 11:53 Pea 'i Tana 'alu atu mei te faitu'u ko iá: 'oku pehē 'i tonu 'ū hiki fualoa 'ihi, Pea 'i Tana lea 'aki 'ia te 'ū me'a nei kiā nātou. * **12:1** 12:1 Māt 16:6; Ma'ake 8:15 * **12:2** 12:2 Ma'ake 4:22; Luke 8:17

⁴ “Pea ko 'eni 'Okou lea atu kiā kōtou, si'aku tākanga, 'aua na'a kotou manahē kiā nātou 'oku notou tāmāte'i te sinó pē, kae 'osi angé 'oku kala notou toe lava mo he me'a kehe.

⁵ Kā 'e Au fakahaa'i atu kiā kōtou 'ia te Toko Taha ko ia 'e kotou manahē ki Aí: kotou manahē kiā Ia, 'a ē 'oku hili ange Tana tāmāte'i 'ia te sinó pea toe mafai ke sī 'ia kōtou ki heli; 'io, 'Okou tala'i atu, kotou manahē ki te Toko Taha ko iá.

⁶ 'Oku kailoa koā fakatau he fanga ki'i misi 'e toko nima ki te kongā sēniti 'e ua? Kā 'oku kailoa māngalo he notou toko taha 'i te 'afio 'a te 'Atuá.

⁷ Ka na'a mo te 'ū tu'ani lau'i'ulu 'i te kotou 'ulú kua 'osi lau fakalautelau. 'Aua 'e kotou manahē; 'oku kotou mahu'inga ange kōtou ia 'i te fanga misi tokolahi.

Ko te fakamo'oni kiā Kalaisí

(Mātiu 10:32-33; 12:32; 10:19-20)

⁸ “Pea 'Okou tala'i atu 'eni, kā 'i ai he taha 'e fakahaa'i 'e ia 'i te 'ao 'o te kakaí tana kau kiā Aú, 'e fakahaa'i foki 'e te Fanautama te Tangatá Tana kau kiā iá 'i te 'ao 'o te kau 'āngelo 'a te 'Atuá;

⁹ kā ko ia kua ina fakafisinga'i 'Oku 'i te 'ao 'o te kakaí, 'e fakafisinga'i 'ona 'i te 'ao 'o te kau 'āngelo 'a te 'Atuá.

¹⁰ Pea kā 'i ai he taha 'e lea kovi ki te Fanautama te Tangatá, 'e fakamolemole'i pē 'ona ia; kā ko ia kua lau kovi ki te Laumālie Mā'oni'oní 'e kailoa 'aupito fakamolemole'i.*

¹¹ Pea kāpau 'e notou 'ave 'ia kōtou ki te fakataha fakalotú, mo te hau'alikí, mo te kau pulé, 'aua 'e ko-

* **12:10** 12:10 Ma'ake 3:29

tou lotoma'ua pe 'e fefe'aki he kotou fakamatala, pe ko te ā he me'a 'e kotou lea 'akí,*

¹² he ko te Laumālie Mā'oni'oní 'e Ina ako'i 'ia kōtou 'i te taimi ko iá 'ia te lea 'oku totonu ke kotou lea 'akí.”

Ko he tangata tu'umālie ne fakavalevale

¹³ Pea lea mai he toko taha mei te kakaí, 'o pehē, “Tangata'aliki, ke ke iange ki toku tokouá, ke mā vaeua mo au 'ia te tofi'á.”

¹⁴ Kae tali ange 'e Sīsū kiā ia, “Siana, ko ai ne'e fakanofu 'Oku ke fai fakamaau 'iā kōtoú, pe ko te tufá?”

¹⁵ Pea toki lea 'e Ia kiā nātou, 'o pehē, “Kotou 'a'ala 'o le'ohi 'ia kōtou talia 'ia te mānumanú; hē neongo 'oku fu'u lahi te koloa he taha, kā 'oku kailoa hoko ai 'o tautau tana ma'ulí ki tana nga'ota'otá.”

¹⁶ Pea lea 'aki 'e Ia he talanoa fakatātā kiā nātou, 'o pehē, “Takua ne'e 'i ai he tangata koloa'ina, ne'e fua lahi tana ngoué.

¹⁷ Pea pehē 'e ia 'i tonu lotó, ‘Ko te ā taku me'a 'e faí, he 'oku kailoa haku kei fale ke tñaki ki ai taku 'ū fuá?”

¹⁸ Pea pehē 'e ia, “Ē, ko 'eni pē te me'a 'e au faí: 'e au veteki toku 'ū faleokó pea langa'i ke notou lalahi; pea u toki tñaki ki ai taku 'ū fua kotoa pē mo taku 'ū me'a leleí.

¹⁹ Pea 'e au pehē leva ki toku laumālié, “Si'i laumālie, kua lahi 'eni tau 'ū me'a lelei kua tñakí, 'o fe'unga mo he 'ū ta'u lahi; mālōlō ā, kai, inu, mo fiafia.” ’

* **12:11** 12:11-12 Ma'ake 13:11; Luke 21:14-15

20 Kae toki folafola ange kiā ia 'e te 'Atuá, 'o pehē, "Ia te ta'eloto! Ko te pō neí 'e to'o mai ai tau ma'ulí; pea 'e 'a 'ai leva 'ia te 'ū me'a ne ke tokonakí?"

21 Ko te anga ia 'o he taha 'oku fakatupu koloa ma'aná, kā 'oku kailoa ina koloa'ina 'i te 'ū me'a 'a te 'Atuá."

*Ko te lotoma'uá
(Mātiu 6:25-34)*

22 Pea toki lea Ia ki Tana kau akó, "Ko ia ai, 'Okou tala'i atu kiā kōtou, 'aue 'e kotou hoha'a kote'uhí ko te kotou ma'ulí, he me'a 'e kotou kai; pe ki te kotou sinó, he me'a 'e kotou 'ai ki aí.

23 He 'oku lahi te ma'ulí 'i te me'akaí, mo te sinó 'i tonono kofú.

24 Kotou vakai angé ki te fanga lēvení, he 'oku kala notou tūtūu'i pē tu'usi; pea kala he notou faleoko, kā 'oku fafanga'i nātou 'e te 'Atuá. Hē 'oku kala koā mahu'inga ange pē 'ia kōtou ia 'i te fanga manupuná?

25 Pea neongo ai te kotou lotoma'uá, kā ko ai ia 'iā kōtou 'e lava ke fakaloaloa si'i atu tana ma'ulí?

26 'Io, pea kāpau leva 'oku kala kotou lava'i he ki'i mama'i me'a pehē, ko te ā 'oku kotou lotoma'ua ai ki te 'ū me'a kehé?

27 Vakai angé ki te 'ū lilé, pe kua fefe'aki te notou tutupu aké: 'oku kala notou ngāue, pea 'oku kala notou filo, kā 'Okou tala'i atu: na'a mo Solomone, 'i tana 'ai tonono nāunaú kotoa pē, ne'e kailoa tatau tonono teungá mo he taha 'o te 'ū lile ko 'ení.*

28 Pea kāpau leva 'oku fakakofu pehe'i 'e te 'Atuá 'ia te mahukú, 'ā ē 'oku 'i te kelekelé 'i te 'aho nei,

* 12:27 12:27 1 Tu'i 10:4-7; 2 Kal 9:3-6

kae tafu 'aki te 'ōvaní 'āpongipongi, huanoa 'ia kōtou, 'ia te kau tui vaivai!

²⁹ Kā ko kōtou, 'aua na'a kotou fa'a lotoma'ua he me'a ke kotou kai pe inu, pea 'aua na'a kotou loto tāla'a.

³⁰ He ko te 'ū me'a peheé 'oku hoha'a ki ai 'e te kakai 'o māmaní, pea 'oku mea'i 'e te kotou Tamaí 'oku kotou masiva 'i te 'ū me'a ko iá.

³¹ Kehe pē ke kotou kumi ki Tono Pule'angá;* pea 'e 'avatu mo ia foki 'ia te 'ū me'a ko iá.

Ko te koloa 'i hēvaní
(Mātiu 6:19-21)

³² “Aua 'e kotou manahē, si'aku ki'i tākanga; he kua finangalo lelei te kotou Tamaí ke 'avatu kiā kōtou 'ia te pule'angá.

³³ Fakatau atu te kotou nga'ota'otá, pea fai foaki 'aki tonono pa'angá. Ngaahi ma'a kōtou 'ia te 'ū kato pa'anga 'e kailoa popó, mo he koloa 'i hēvani 'e kailoa 'osí, he ko te feitu'u ia 'oku kala ofi ai he kaiha'a, pe ko te maumau 'a te ané.

³⁴ He ko te feitu'u 'oku 'i ai te kotou koloá 'e 'i ai foki mo te kotou lotó.

Ko te tamaio'aliki faitotonú
(Mātiu 24:45-51)

³⁵ “Kotou mateuteu ma'u pē, mo ulo ai pē te kotou maamá;*

³⁶ 'o hangē ko he kau tangata 'oku talitali te notou 'alíkí, hana foki mai mei te ta'ané; kote'uhí kā a'u mai ia, 'o tukituki, pea notou to'o leva kiā ia.*

* **12:31** 12:31 Tono Pule'angá: 'oku pehē 'i tonono 'ū hiki fualoa 'ihi, te Pule'anga 'o te 'Atuá. * **12:35** 12:35 Māt 25:1-13 * **12:36** 12:36 Ma'ake 13:34-36

³⁷ Manū'ia ā kā ko te kau tamaio'aliki ko iá, 'a ia 'e 'ilo'i nātou 'e te 'Alikí 'i Tana hā'ele maí 'oku notou lele'o pē. 'Okou tala mo'oni atu kiā kōtou, 'e hanga 'e Ia 'o huke Tono kofu 'O'oná, mo fakatangutu 'ia nātou ki te kaí, kae tu'u atu 'e Ia 'o teu kai ma'a nātou.

³⁸ Pea kāpau ko te tu'ulapoó 'oku ha'u aí, pe ko te hengihengí, kā 'oku 'ilo'i atu 'e Ia 'ia nātou 'oku notou pehē pē, pea manū'ia ā kā ko nātou.

³⁹ Pea ko te me'a ko 'ení 'oku kotou lāu'i'ilo ki ai, kāpau ne toka mea'i 'e te tangata'alikí pe ko te ā te taimi 'e ha'u ai te kaiha'á, pehē ne le'o ia, 'o kailoa tuku tonu falé ke haea.*

⁴⁰ Ko kōtou foki ke kotou toka teuteu, he ko te ha'u 'ia te Fanautama te Tangatá 'e fai ia he taimi 'oku kailoa kotou 'amanaki ai kiā Iá.”

⁴¹ Pea pehē 'e Pita kiā Ia, “Alikí, ko Tau fai te 'ū talanoa fakatātā ko 'ení kiā mātou pē, pe 'oku kau ai mo te kakaí kotoa pē?”

⁴² Pea folafola ange 'e te 'Alikí, “Io, ko ai nai 'ia te matāpule lototō mo fai fakapotopotó, 'a ia 'e fakanofó 'e tana 'alíkí ke pule 'i tonu kau nofo'angá, mo 'avange te me'akai kua tu'utu'uní 'i tonu taimi totonú?

⁴³ Manū'ia ā kā ko te tamaio'aliki ko iá, 'a ia 'e 'iloa 'e tana 'alíkí 'i tana ha'ú 'oku fai pehē.

⁴⁴ 'Okou tala mo'oni atu, 'e fakanofó 'e ia 'ona ke pule ki tana 'ū me'á kotoa pē.

⁴⁵ Kae kā pehē 'e te tamaio'aliki ko iá 'i tonu lotó, “Oku fakatuatuai taku 'alíkí tana ha'ú,’ pea toki hanga 'e ia 'o haha te kau tamaio'alikí mo te kau kaunangá, pea kai mo inu ia mo konā;

* **12:39** 12:39-40 Māt 24:43-44

⁴⁶ 'e toki ha'u te 'aliki 'o te tamaio'aliki ko iá he 'aho 'oku kailoa tokanga ai iá pea mo he houa 'oku kailoa 'ilo 'e ia ki aí, pea 'e ina tu'utu'u 'ona, pea tu'utu'uni ke 'inasi fakataha ia mo te kau ta'etuí.

⁴⁷ Pea ko te tamaio'aliki ko ia ne'e 'ilo'i lelei ki te finangalo 'o tana 'aliki, kae kailoa toka teuteu, pe fai ki tana tu'utu'uní, 'e taa'i 'ona 'aki he 'ū tā lahi.

⁴⁸ Kā ko ia ne kailoa ina 'ilo'i ki ai, kae fai pē te 'ū me'a 'oku taau mo he tauteá, 'e si'isi'i pē te fe'i tā 'e 'aí. Pea ko ia kua 'avange ki ai he me'a lahi, 'e fia ma'u mei ai he me'a lahi; pehē foki, kā tukuange 'e te kakaí he fu'u me'a ki he taha ke tauhi, pea hulu atu mo te me'a 'e 'eke kiā iá.”

Ko te fepaki mo te faingata'á

(Mātiu 10:34-36)

⁴⁹ “Kua U ha'ú ke laku he afi ki māmani; pea ko Taku faka'amú, taumaiā kua tutu!

⁵⁰ Kā 'oku 'i ai Taku papitaiso ke Au papitaiso ai; pea 'Okou kukuta tu'u 'eni kae'aua leva ke lava!*

⁵¹ 'Oku kotou mahalo koā ko Taku ha'ú ke tuku he melino ki māmani? Tala'i atu, kailoa, kā ko te māvahevahe.

⁵² Seuke, 'i te hili ange 'ení, tokaange he toko nima 'i te 'api pē taha 'e notou māvahevahe, 'o fetu'usi te toko tolu mo te toko ua, 'ia te toko ua mo te toko tolu.

⁵³ 'E fetu'usi 'ia te tamai mo tonono foha, mo te foha mo tana tamai; 'ia te fafine mo tana ta'ahine, mo te ta'ahine mo tana fa'ē; 'ia te finematu'a mo te mali 'o tana tamá, mo te ta'ahine mo tana fa'ē 'i te fonó.”*

Ko te 'ilo'i 'o te 'ū 'ahó

(Mātiu 16:2-3)

* **12:50** 12:50 Ma'ake 10:38 * **12:53** 12:53 Maika 7:6

⁵⁴ Pea ne Ina lea foki ki te kakaí 'o pehē, “Kā kotou sio leva he 'ao 'oku tu'u ake 'i te hihifó, 'oku kotou pehē leva, “E 'ua;’ pea 'oku hoko ia.

⁵⁵ Pea kā kotou vakai 'oku angi mei te tongá 'ia te matangi, 'oku kotou pehē leva, “E pupuha;’ pea 'oku hoko ia.

⁵⁶ 'Ia te kau māluahoi! 'Oku kotou vavanga koā ki te mata 'o te fanuá mo te langí, kae fefe'aki ai te kotou ta'evavanga ki te kuonga nei?”

Fakalelei mo tou filí
(Mātiu 5:25-26)

⁵⁷ “Io, pea ko te ā 'oku kala kotou 'ilo'i ai pē te totonú 'iā kōtou peé?

⁵⁸ He ko 'eni 'oku lolotonga ō pē 'ia koe mo tou filí ki te fakamaaú, 'ē, ke ke feinga leva ke fakahaofi 'ou meiā ia lolotonga te kulā fononga 'i te alá; na'a faifaí pea toho 'ou ki te fakamaaú, pea 'avatu mei te fakamaaú ki te polisi, pea sī leva 'ou 'e te polisi ki te pilisoné.

⁵⁹ Tala'i atu, 'e kailoa ke 'alu atu mei ai kae'aua ke 'osi 'aupito tou ma'uá tonongí.”

13

Ko te fakatomalá

¹ Pea ne'e ōmai he 'ihi 'i te taimi ko iá, 'o notou fakahā kiā Sīsū 'ia te kau Kāleli 'ihi, ne'e hu'i te notou totó 'e Pailato fakataha mo te notou 'ū feilaulaú.

² Pea pehē ange 'e Ia kiā nātou, “Oku kotou mahalo koā ne'e angahala lahi ange 'ia te kau Kāleli ko iá 'i te kakai Kāleli kehé, ko te pehē te notou fakamamahi'í?

3 'Okou tala'i atu, ne kailoa; kaikehe, 'e kotou tu'utāmaki pehē kotoa pē, 'o kāpau 'e kailoa kotou fakatomala.

4 Pea ko te toko hongofulu mā valu ko ia ne'e ta'omia 'o mate 'i te holo te taua 'i Sailoamé, 'oku kotou mahalo koā ne'e lahi ange te notou ma'uá 'i te kakai kotoa pē ne'e nofo 'i Selusalemá?

5 'Okou tala'i atu, ne kailoa; kaikehe, 'e kotou tu'utāmaki pehē kotoa pē, 'o kāpau 'e kailoa kotou fakatomala.”

Ko te talanoa ki te fu'u fiki

6 Ne'e lea 'aki foki 'e Ia te talanoa fakatātā ko 'ení: “Takua ne'e 'i ai he toko taha ne'e 'i ai tana fu'u fiki kua tō 'i tana ngoue vainé; pea ha'u ia ko te kumi he fua 'i ai, kā ne hala ia.

7 Pea iange 'e ia ki te tauhi 'o te ngoue vainé, 'Vakai angé, ko te ta'u 'eni 'e tolu mo taku ha'u 'o kumi he fua 'i te fu'u fiki nei, mo te kailoa pē ma'u. Taa'i ia, mo te maumau kekekele.’

8 Kae tali ange 'e ia, 'o pehē, “Aliko, tuku pē mu'a 'i te ta'u nei foki, kae'aua leva ke au keli takai tonu tafitó mo fafanga'i.

9 Hei'ilo 'e faifaí pea toe fua ia; pea kā kailoa, pea ke toki taa'i.’ ”

Ko te fakama'uli 'e Sīsū he fafine 'i te Sāpaté

10 Pea 'i te Sāpate 'e taha ne'e fai ai Tana ako 'i te falelotú.

11 Pea vakai, ne'e 'i ai he fafine kua hongofulu mā valu ta'u tana ma'ua he fa'ahikehe fakavaivai sino, pea kua pīkoua ia, 'o kailoa toe lava ke tu'u totonu.

12 Pea 'i te vakai atu 'e Sīsū kiā iá, ne'e kalanga 'e Ia 'o pehē, “Fafine, kua vete ange 'ou mei tou vaivai'angá!”

13 Pea 'ai 'e Ia Tono ongo nimá kiā ia, pea ke-vakeva tonu leva ia, 'o fakamālō'ina 'ia te 'Atuá.

14 Ka ne'e 'ita 'aupito 'ia te pule 'o te falelotú, kote'uhí kua fai 'e Sisū Tana faito'ó 'i te Sāpaté, pea hanga 'e ia 'o lea ki te kakaí, “Oku 'i ai te 'aho 'e ono, 'oku ngafua ai ke kotou ngāue; ko ia ai kotou ōmai 'i te 'ū 'aho ko iá ke faito'o, 'o 'aua 'aupito 'i te 'aho Sāpaté.”*

15 Kae tali ange 'e te 'Alikí kiā ia, 'o pehē, “Ia te kau māluahoi! 'Oku kala koā kotou taki taha vete ange mei te fale monumanú 'i te 'aho Sāpaté tana pulu pē ko tana 'asi, 'o taki atu ke fakainu?

16 Kā ko te fafine nei ko te hako totonu ia 'o 'Ēpalahame, pea kua no'otaki 'ona 'e Sētane, 'io 'o ta'u 'e hongofulu mā valu 'eni, pea ne kailoa koā ngafua ke vete ange tono ha'isiá, neongo ko te 'aho Sāpate?”

17 Pea 'i Tana lea peheé, ne'e mā Tono 'ū fili kotoa pē. Kae toki fiafia 'ia te fu'u fakatahá kotoa pē 'i te 'ū me'a fungani ne'e fai 'e Iá.

Ko te pulapula'i mūsítá

(Mātiu 13:31-32; Ma'ake 4:30-32)

18 Pea toki lea 'e Ia 'o pehē, “Oku hangē nai ko te ā 'ia te Pule'anga 'o te 'Atuá? 'Io, 'e Au fakatatau nai 'Ona ki te ā?

19 'Oku tatau Ia mo he pulapula'i mūsita, ne'e to'o he tangata, 'o tō 'i tana ngoué; pea tupu ake ia, 'o hoko ko te fu'u 'akau; pea ne'e nofo'i tono 'ū va'á 'e te fanga manupuna 'o te 'ataá.”

Ko te lēvaní

(Mātiu 13:33)

* 13:14 13:14 'Eki 20:9-10; Teu 5:13-14

20 Pea toe iange 'e Ia, “Ko te ā nai he me'a 'e Au fakatatau ki ai 'ia te Pule'anga 'o te 'Atuá?

21 'Oku tatau Ia mo he lēvani, 'a ia ne'e to'o he fafine, 'o natu 'aki te fua māhoa'a 'e tolu, kae'aua leva ke tupu 'ia te māhoa'á kotoa.”

Ko te matapā fāsi'í
(Mātiu 7:13-14, 21-23)

22 Pea fononga atu Ia ki te 'ū kolo lalahí, mo te 'ū kolo lilikí, 'o faiako 'i ai, ko Tana faka'a'au atu ki Selusalema.

23 Pea iange kiā Ia he taha, “‘Alikí, 'oku tokosi'i pē koā 'ia te kakai 'e fakama'ulí?”

Pea iange 'e Sīsū kiā nātou,

24 “Kotou tōtōivi ke hū 'i te matapā fāsi'í. Hē 'Okou tala'i atu, 'oku 'i ai he tokolahi 'e notou feinga ke notou hū, kā 'e kailoa notou lava.

25 Kā toki tu'u te Tangata'alikí, 'o tāpuni'i te matapaá, pea kotou toki tutu'u 'i tu'a 'o tukituki 'i te matapaá, mo kotou pehē, ‘Alikí, ke Ke to'o kiā mātou.’ Pea 'e toki talí atu 'e Ia, “Oku kala U 'ilo'i pe ko te kakai mei fea 'ia kōtou.’

26 'E toki fakamatala leva 'e kōtou, “Ē, ne'e motou fa'a kakai mo iinu fakataha mo Koe pea ne'e faiako 'ia Koe 'i te motou 'ū mala'é’

27 Kā 'e toki pehē atu 'e Ia, “Okou tala'i atu 'eni, 'oku kailoa 'aupito ke Au 'ilo'i pe ko te kakai mei fea 'ia kōtou; tu'u atu meiā Au, 'ia kōtou kotoa pē 'oku fai angahalá.’*

28 Ko te faitu'u ia 'e toki hoko ai 'ia te tangi mo te fengai'itaki 'o te nifó, 'o kā kotou sio kiā 'Ēpalahame, mo 'Aisake, mo Sēkope, mo te kau palōfita kotoa pē,

* 13:27 13:27 Saame 6:8

'oku notou 'i te Pule'anga 'o te 'Atuá, kā ko kōtou kua kapusi ki tua'ā.**

²⁹ Pea 'e ōmai he kakai mei hahake, mo hihifo, mo te tokelaú, mo te tongá, pea 'e notou kainanga 'i te Pule'anga 'o te 'Atuá.

³⁰ Pea vakai, 'oku 'i ai te 'ihi mulimuli 'e notou mu'amua, pea 'i ai te 'ihi mu'amua 'e notou mulimuli.”*

*Ko Sīsū mo Hēlota
(Mātiu 23:37-39)*

³¹ 'I te taimi ko iá ne'e 'unu'unu mai he 'ihi 'o te kau Fālesí, 'o notou iange kiā Ia, “Ke hiki 'ia Koe mei heni, 'o fononga, hē 'oku loto 'ia Hēlota ke tāmata'i 'Ou.”

³² Pea folafola ange 'e Ia kiā nātou, “Kotou ō 'o iange ki te fōkisi ko iá, ‘Ko 'eni, ko te 'aho nei mo te 'āpongipongi 'e Au fai ai Taku kapusi tēvoló, mo faka'osi Taku faito'ó, pea toki 'osi ia ki tonu 'aho tolú.’

³³ Kā 'e Au kei fononga pē 'i te 'aho nei, mo 'āpongipongi, mo te 'aho tonu hokó; kote'uhí 'e kailoa tāmata'i he palōfita ia kā 'i Selusalema pē.

³⁴ 'E Selusalema! Selusalema! 'Ia te kolo 'oku tāmata'i ai 'ia te kau palōfitá, mo tolomaka'i ai 'ia te kakai 'oku fekau'i atu ki aí! Kua tu'a fia 'eni Taku loto ke tānaki mai tau fānaú, hangē ko te tānaki 'e te matu'a moá tana fānganga 'a'aná ki tonu lalo kapakaú, ka ne'e kala loto kōtou ia ki ai! ³⁵ Ko 'eni kua motuhi atu kiā kōtou te kotou falé. Pea 'Okou tala'i atu, 'e kailoa 'aupito kotou tē sio kiā

* **13:28** 13:28 Māt 8:11-12 * **13:28** 13:28-29 Māt 22:13; 25:30

* **13:30** 13:30 Māt 19:30; 20:16; Ma'ake 10:31

Au, kae'aua leva ke kotou pehē, “Oku manū'ia Ia 'oku hā'ele mai 'i te huafa 'o te 'Alikí.’ ”*

14

Ko te fakama'uli 'e Sīsū he tangata mahaki'ina 'i te 'aho Sāpaté

¹ Pea 'i te 'aho Sāpate 'e taha ne'e hū Ia ki te fale he taha 'o te hau'aliki Fālesí ke kai, pea ne'e 'i ai foki te hau'aliki ko iá, 'o notou lamasi 'Ona.

² Pea tā, ne'e nofo fehangaangai mo Ia he tangata ne'e fefulafulasi tonou va'é.

³ Pea folafola 'ia Sīsū 'o iange ki te kau tufunga laó mo te kau Fālesí, “Oku ngafua koā ke faito'o 'i te 'aho Sāpaté, pe kailoa?”

⁴ Pea ne'e kailoa he taha 'e tali mai. Pea puke mai 'e Ia te tangatá, 'o fakama'uli, 'o toki tukuange.

⁵ Pea iange 'e Ia kiā nātou, “Ko ai 'iā kōtou, kāpau 'e tō tana 'así pe ko tana pulú he luu, 'e kailoa koā ina to'o leva ia mei ai 'i te 'aho Sāpaté?”*

⁶ Pea ne'e kailoa notou lava ke tali ange 'ia te me'a ko iá.

Ko te 'ulungāanga ke fai 'i te fakaafé

⁷ Pea lea 'akí 'e Ia he talanoa fakatātā kiā nātou ne'e notou 'i te kātōangá, ko Tana vakai atu 'oku notou fili'i pē 'e nātou te 'ū nofo'anga mu'á; pea toki iange 'e Ia kiā nātou,

⁸ “Kā fakaafe'i 'ou he taha ke ke ha'u ki tana kātōanga, 'aua na'a ke nofo 'i te nofo'a mu'á; na'a kua tala te kātōangá ia ki te toko taha 'oku mā'olunga ange 'iā koe.*

* **13:35** 13:35 Saame 118:26; Sel 22:5 * **14:5** 14:5 Māt 12:11

* **14:8** 14:8-10 Pal 25:6-7

⁹ Pea kā faifai angé pea hū mai te matāpule 'oku 'a'ana te kātoangá 'oku kulā fakatou 'i ai, pea toki pehē atu ia kiā koe, ‘Tuku mai te nofo'anga ia ko 'ená ki te toko taha nei;’ pea toki hiki 'ia koe ki mulí kua ke mā.

¹⁰ Kae kāpau 'e fakaafe'i atu 'ou, 'alu 'o nofo 'i te nofo'anga ki mulí; kote'uhí kā hū mai te matāpule 'oku 'a'ana te kātoangá, pea iatu 'e ia, ‘Nga'ata, ma'uma'u ake ki mu'a,’ pea 'e toki faka'apa'apa'i 'ou 'e nātou kotoa pē 'oku kotou kainangá.

¹¹ He ko ia 'oku hākeaki'i 'oná 'e fakavaivai'i; pea ko ia 'oku fakavaivai'i 'oná 'e hākeaki'i.”*

¹² Pea iange foki 'e Ia kiā ia ne'e 'a'ana te kātoangá, “Kā fai leva hau fu'u fakaafe pe ko he kātoanga kai, 'a'ua na'a tala ia ki tou 'ū kaume'á, pē ki tou 'ū tokouá, pē ki tou kāingá, pē ki tou kaungá'api 'oku koloa'iná; na'a toe tala kātoanga atu kiā koe 'e nātou, pea fai ai he totongi kiā koe.

¹³ Kae kāpau 'e fai hau kātoanga, tala ia ki te kau masivá, mo te mamateá, mo te heké, mo te kuí,

¹⁴ 'e toki manū'ia 'ia koe, hē 'oku kailoa he notou me'a ke totongi 'aki kiā koe, kā 'e toki totongi kiā koe 'i te toetu'u 'a te anga-tonú.”

*Ko te kai kātoanga 'i te Pule'anga 'o te 'Atuá
(Mātiu 22:1-10)*

¹⁵ Pea ko te toko taha 'iā nātou ne'e notou kainangá, 'i tana fanongo leva ki te me'a ko iá, ne'e iange 'e ia kiā Sīsū, “He manū'ia ā kā ko ia 'e kai kātoanga 'i te Pule'anga 'o te 'Atuá!”

* **14:11** 14:11 Māt 23:12; Luke 18:14

16 Kae toki tali ange 'e Ia ki ai, “Takua ne'e 'i ai he tangata ne'e teu tana fu'u kātoanga kai, 'o tala'i atu ki te tokolahī.

17 Pea 'i te hokosia te taimi 'o te kātoangá, ne ina fekau atu tana tamaio'alikí ke fanongonongo kiā nātou kua tala ki aí, ‘Kotou ōmai ā, he kua 'osi tonou teu.’

18 Ka ne'e fāitaha te notou talí, 'o notou fakafisi kotoa pē. Ko te 'uluakí, ne'e iange 'e ia ki te tamaio'alikí, “Ē, ko taku toki fakatau mai 'eni he ngoue'anga, pea kua pau ke au 'alu au ia 'o vakai; ke ke tala'i ange mu'a ke fakamolemole'i 'oku.’

19 Pea iange tonou uá, 'o pehē, “Ē, ko taku toki fakatau 'eni ta'akú taulua'i pulu 'e nima, pea ko ta'akú 'eni 'alu ke 'ahi'ahi'i nātou; ke ke iange mu'a ke fakamolemole'i 'oku.’

20 Pea iange tonou tolú, 'o pehē, “Ē, ko taku toki ma'u 'eni to'okú mali, ko ia ai 'e kala u lava atu.’

21 Pea ha'u leva te tamaio'alikí, 'o tala'i ange te 'ū me'a ko iá ki tana 'alikí. Pea tuputāmaki ai te tangata'alikí, 'o iange ki tana tamaio'alikí, “Alu vave ki te 'ū ala lalahi mo te 'ū ala liliki 'o te koló, 'o taki mai 'ia te kau masivá, mo te mamateá, mo te kuí, mo te heké.’ 22 Faifaí pea toki iange te tamaio'alikí, “Alikí, kua fai kotoa pē te 'ū me'a ne ke tu'utu'uni maí, kā 'oku kei 'ata'atā pē.’

23 Pea me'a ange leva te 'alikí ki tana tamaio'alikí, “Alu ki te 'ū ala matu'á, mo te 'ū lalo 'akaú, pea 'aumai fakamālohi'i 'ia te kakaí, kehe pē ke fonu toku 'apí.

24 Hē 'okou tala'i atu kiā kōtou, 'e kailoa 'aupito he taha 'i te kau tangata 'a ē ne'e fu'aki fakaafe'í 'e mama he me'a 'i taku kātoangá.’ ”

*Ko te faingata'a 'o te kau ki te mulimuli kiā Sīsuú
(Mātiu 10:37-38)*

²⁵ Pea ne'e 'i ai he fu'u kakai tokolahi ne'e notou fononga fakataha mo Ia. Pea tafoki 'e Ia 'o lea kiā nātou, 'o pehē,

²⁶ “Kāpau 'e ha'u he taha kiā Au, kā 'oku kailoa fihia ki tana tamaí, mo tana fa'eé, mo tonono malí, mo tana fānaú, mo tonono 'ū tokouá, mo tonono 'ū tu'afāfiné, 'io, mo tana ma'uli 'a'aná foki, 'e kala fa'a hoko ia ko Taku ako.*

²⁷ Pea ko ia 'e kailoa fua tonono kolosí 'o mulimuli mai kiā Aú, 'e kailoa 'aupito hoko ia ko Taku ako.*

²⁸ He ko ai 'iā kōtou 'oku loto ke langa he fu'u taua, kae kailoa fu'aki nofo ifo 'o fatu tonono totongí, pe 'oku fe'unga tana pa'angá ke faka'osi 'aki?

²⁹ Na'a faifai angé, kua 'osi tana 'ai te tu'ungá, 'oku kailoa ina lava ke faka'osi, pea ko te kakai kotoa pē 'e notou sio ki aí 'e notou hanga 'o luma'i 'ona,

³⁰ 'i te notou pehē, ‘Ko te siana nei ne'e kamata ia ke langa, kae kala ina lava'i tonono faka'osí!’

³¹ Pea ko te tu'i fea ia 'oku teuteu tana tau mo he tu'i 'e taha, 'oku kala ina nofo ifo 'o fifili, pe 'e lava 'e ia mo tana taha manó ke tau'i 'aki te 'aliki 'oku ha'u ke tau'i 'ona mo te ua manó?

³² Pea kāpau 'e kailoa, pea lolotonga 'oku kei mama'o te filí 'e fekau atu 'e ia he fakafofonga ke kole ange he fakalelei.

³³ Pehē foki, ko ia ko 'ē 'oku kailoa ina lava ke si'aki te 'ū me'a kotoa pē 'oku 'a'aná, 'e kailoa 'aupito lava ia ke hoko ko Taku ako.

* **14:26** 14:26 Māt 10:37 * **14:27** 14:27 Māt 16:24; Ma'ake 8:34; Luke 9:23

Ko te māsimá
(*Mātiu 5:13; Ma'ake 9:50*)

³⁴ “Ē, ko te me'a 'aonga 'ia te māsimá; kae kāpau 'e mole mei te māsimá tonono koná, 'e fakakonakona 'aki ia 'ia te ā?

³⁵ 'Oku kala fe'unga ia ke laku ki te ngoué, pē ki te tu'unga vevé, kā ko tonono laku pē ki tua'ā. Ko ia 'oku ma'u talinga ke fanongo 'akí, ke ongo'i ia.”

15

Ko te sipi ne'e molé
(*Mātiu 18:12-14*)

¹ Pea ne'e katoa mai te kau tñnaki tukuhau kotoa pē mo te kau angahalá ke fanongo kiā Ia.*

² Pea ne'e lāunga ai 'ia te kau Fālesí, mo te kau sikalaipé, 'o notou pehē, “Ko te Siana nei 'oku tali pē 'e Ia 'ia te kau angahalá, 'o kai fakataha mo nātou!”

³ Pea toki lea 'aki 'e Ia te talanoa fakatātā nei kiā nātou, 'o pehē:

⁴ “Ko ai he taha 'iā kōtou 'oku 'i ai tana fanga sipi 'e toko teau pea kua mole he notou taha, 'e kailoa koā tuku 'e ia te toko hivangofulu mā hivá 'i te toafá, kae 'alu 'o kumi te taha kua molé kae'aua ke 'ilo'i 'ona?

⁵ Pea kā ma'u ia, 'e kala koā fiafia lahi ia, mo fua 'ona 'i tonono uma 'o'oná?

⁶ Pea 'i tana a'u ki 'apí, 'e fakataha'i 'e ia tonono ū kaume'á, mo tonono kaungā'apí, mo iange kiā nātou, ‘Tou fakafiafia, he kua u ma'u mai taku sipi ne'e molé.’

⁷ Tala'i atu, 'e pehē pē he fiafia 'i loto hēvani 'i te fakatomala he fe'i angahala 'e toko taha, 'io, 'o

* **15:1** 15:1-2 Luke 5:29-30

hulu atu ia 'i te toko hivangofulu mā hiva faitotonu, 'a ē 'oku kailoa he notou me'a ke fakatomala aí.

Ko te pa'anga ne'e molé

⁸ “Pea ko ai he fafine, 'oku hongofulu tana pa'anga silivá, pea kā mole he fe'i pa'anga 'e taha, 'e kailoa koā tutu 'e ia he maama, mo tafi 'ia te falé, 'o kumi fakamātoato kae'aua ke 'ilo'i?

⁹ Pea 'i tana 'ilo'i leva iá, 'e fakataha'i 'e ia tonu 'ū kaume'á, mo te kaungā'apí, 'o iange, ‘Tou fakafi-afia, he kua u 'ilo'i te fe'i pa'anga ne'e molé.’

¹⁰ ‘Okou tala'i atu kiā kōtou, 'e hoko he fiafia pehē 'i te ha'oha'onga 'o te kau 'āngelo 'a te 'Atuá 'i te fakatomala he fe'i anghala 'e toko taha.’”

Ko te foha ne molé

¹¹ Pea lea Ia 'o pehē, “Takua ne'e 'i ai he tangata mo tonu ongo foha 'e toko ua.

¹² Pea iange 'e te tehiná ki tana tamaí, “E tamai, vahe'i mai mu'a toku 'inasi 'i te koloá.’ Pea tufa leva 'e ia kiā nāua, 'io, mo te me'a kotoa pē ne'e tauhi 'aki si'ana ma'ulí.

¹³ Pea 'osi mei ai te 'ū 'aho si'i, ne'e tānaki leva 'e te tehiná tana me'a kotoa pē, 'o hiki atu ki te fanua mama'o; pea 'i te feitu'u ko iá ne'e toloveka 'aki 'e ia tana koloá 'aki tana ma'uli fakalusá.

¹⁴ Pea 'i te faifaí pea 'osi 'aupito tana me'á kotoa pē, pea kua hongē lahi 'ia te fanua ko iá, pea kua kamata ia ke fiakaia.

¹⁵ Pea 'alu ia 'o ngāue totongi ki te toko taha ko te tangata 'o te fanua ko iá; pea ne'e fekau'i 'ona ke 'alu ki tana ngoue'angá, 'o tauhi tana fanga puaká.

16 Pea ne'e faka'amu 'e ia ke kai mei te me'akai 'a te fanga puaká; he ne'e kailoa 'avange he taha hana me'a.

17 Pea faifaí pea maama tonu lotó, pea pehē 'e ia, “Oku toko fia te kau ngāue totongi ki taku tamaí kua lahi mo toe te notou maá, kā 'i heni 'okou mate 'i te fiakaiá!

18 Ke au tu'u mu'a 'o 'alu ki taku tamaí; pea u pehē kiā ia, “E tamaí, kua u fai angahala ki te langí, kae tau tonu kiā koe.

19 'Oku kala u kei taau ke lau ko tou foha; kā ke fai mu'a kiā kita 'o hangē pē ko he taha 'o tau kau ngāue totongi.” ’

20 Pea tu'u ia 'o 'alu ki tana tamaí. Pea 'i tana kei mama'ó, ne'e sio kiā ia 'e tana tamaí, pea langa tonu fatú 'i te 'ofa, 'o ina lele atu, 'o tāupe 'i te u'a 'o te tamá, 'o 'uma lolomi kiā ia.

21 Pea lea ange leva te tamá, “E tamaí, kua u fai angahala ki te langí, kae tau tonu kiā koe. 'Oku kala kei taau 'eni ia ke lau ko tou foha.’

22 Kae pehē ange te tamaí ia ki tana kau tamaio'alikí, “Aumai te pulupulu funganí, 'o 'ai kiā ia; pea 'ai mo te mama ki tonu nimá, mo te senitolo ki tonu va'é.

23 Pea 'aumai ki heni te 'uhiki'i pulu sinó, 'o tāmata'i, pea tou kai mo fakafiafia.

24 Hē ko 'eni si'aku foha ne'e maté, pea kua toe ma'uli; ne'e molé, pea kua 'iloa.’ Pea ne'e notou kamata fiafia.

25 Kae lolotonga iá ne'e kei 'i 'uta tonu foha lahi. Pea 'i te foki mai ia, 'o ofi ki 'apí, ne'e ongo mai he tā nafa mo te me'e.

26 Pea ui ange 'e ia he taha 'o te kau tamaio'alikí, 'o 'eke ange ki te 'uhinga 'o te 'ū me'a nei.

27 Pea iange 'e ia, 'Kua ha'u tou tehiná, pea kua tāmáte'i 'e tau tamaí 'ia te 'uhiki'i pulu sinó, kote'uhí ko tana toe ma'u ma'uli mai 'oná.'

28 Pea 'ita ai ia, 'o kailoa fia hū ki fale. Pea 'alu ki tu'a tana tamaí 'o fakakolekole kiā ia.

29 Ka ne'e iange 'e ia, "Ē, ko te 'ū ta'u lahi mo taku ngāue kiā koe 'o hangē ko he pōpulá; 'io, ne 'anefea haku si'aki hau fekau 'e taha? Kae 'anefea hau tuku mai, 'io, he ki'i kosi ke au fakafiafia 'aki mo toku 'ū kaume'á?

30 Kā 'i te ha'u leva tou foha ko 'ená, 'a ia kua ina kai 'o 'osi tau koloá, 'aki tana fafanga te kau fe'auakí, pea ke tāmáte'i leva ma'ana 'ia te 'uhiki'i pulu sinó!'

31 Pea tali ange 'e ia ki ai, 'Nga'ata, ko te me'a kiā koé, 'oku ke 'iā au ma'u pē, pea ko taku me'á kotoa pē ko tau me'a.

32 Ka ne'e totonu pē foki ke tou fakafiafia mo nēkaneka, he ko si'au tehina 'eni ne'e maté, kua ma'uli; ne'e molé, kua toe ma'u.' "

16

Ko te tauhi koloa kākaá

1 Pea lea foki 'e Ia ki te kau akó, 'o pehē, "Takua ne'e 'i ai he tangata koloa'ina, mo te matāpule ne'e tauhi tana koloá. Pea ne'e faka'ilo 'ia te tauhi koloá kiā ia, takua 'oku toloveka 'aki 'e ia tana koloá.

2 Pea ui mai 'e ia 'ona, 'o iange ki ai, 'Ko te ā 'eni 'okou fanongo ki ai 'o kau kiā koé? Tuku mai te tohi 'o tau tauhi koloá, he tala'i'eaí 'e lava ke ke toe tauhi.'

3 Pea pehē 'e te tauhi koloá 'i tonono lotó, 'Ko te ā haku me'a 'e faí? He kua to'o meiā au 'ia te lakangá

'e taku 'aliki. 'Oku kailoa ke au mafai ke keli; pea 'okou mā ke ma'uli kolekole.

⁴ 'Ē, 'okou 'ilo'i pē te me'a 'e au fai, kote'uhí ke talitali 'oku he 'ihí ki te notou falé, 'o kā hifo 'oku mei te lakangá.'

⁵ Pea ui ange tāutaha 'e ia 'ia te kakai ne'e ma'ua ki tana 'aliki, 'o iange ki te 'uluaki, "Oku fia tou ma'ua ki taku 'aliki?"

⁶ Pea tali ange 'e ia, 'Ko te pōkete lolo 'e teau.' Pea iange 'e ia ki ai, 'Ko 'ena tau tohí, pea ke nofo leva 'o tohi'i ai ke nimangofulu pē.'

⁷ Pea tē 'eke ia ki te taha kehe, 'Mo koe foki, 'oku fia ta'aú ma'ua?' Pea iange 'e ia, 'Ko te tangai uite 'e teau.' Pea iange leva 'e ia ki ai, 'Ko 'ena tau tohí, pea ke tohi'i ai ke valungofulu pē.'

⁸ Pea fakamālō'ina 'e tana 'aliki te tauhi koloa kākaá, kote'uhí ko te ngali poto tana faí. He ko te fānau 'o māmaní, 'i te fai mo te notou fa'ahingá, 'oku ngali poto ange te notou tō'ongá 'i te tō'onga 'a te fānau 'o te maamá.

⁹ Pea 'Okou pehē atu kiā kōtou: kotou ngāue 'aki te koloa kākaá ke tupu ai he kakai 'e 'ofa mai; kote'uhí 'o kā kotou mate, pea notou fia ma'u kōtou ki te 'ū tēniti ta'engatá.

¹⁰ Ko ia 'oku faitotonu 'i te me'a 'oku si'í, 'e faitotonu foki 'i te me'a 'oku lahí; pea ko ia 'oku kākā 'i te me'a si'isi'í, 'e kākā foki ia 'i te me'a 'oku lahí.

¹¹ 'Io, pea kāpau kua kailoa kotou faitotonu 'i te fai ki te koloa kākaá, ko ai leva ia 'e falala kiā kōtou 'o 'avatu 'ia te koloa mo'oní?

¹² Pea kāpau kua kala kotou faitotonu 'i te ngāue 'aki te koloa he taha kehé, ko ai ia 'e 'avatu te koloa 'a kōtoú?

13 'Oku kala lava he tamaio'aliki ke 'aliki 'aki te 'aliki 'e toko ua, he 'e fihia ia ki te taha, kae 'ofa'i te taha; pē 'e piki ia ki te taha, kae ta'etoka'i te taha. 'Oku kailoa kotou lava ke 'aliki 'aki 'ia te 'Atuá pea mo te koloá fakatou'osi.'*

*Ko he toe 'ū fakahinohino 'a Sīsū
(Mātiu 11:12-13; 5:31-32; Ma'ake 10:11-12)*

14 Pea ne'e fanongo ki te 'ū me'a ko iá 'e te kau Fālesí, 'a ia ko te fa'ahinga ne'e mānumanu ki te pa'angá; pea ne'e notou fingofingo kiā Ia.

15 Pea iange 'e Ia kiā nātou, “Ko kōtou ia 'oku kotou ngāue pē ke hā totonu ki te kakaí; kā 'oku mea'i 'e te 'Atuá te kotou lotó. He ko te me'a 'oku fungani 'i te lau 'a te kakaí ko te fakalialia pē ia 'i te vakai 'a te 'Atuá.

16 Ne'e 'i ai 'ia te Laó mo te kau palōfitá 'o a'u mai kiā Sione; talu mei ai mo te malanga 'aki 'ia te Pule'anga 'o te 'Atuá, pea 'oku feinga mālohi ki ai 'ia te kakai kotoa pē.*

17 Kā 'oku faingafua ange ke mole 'ia te langí mo māmani 'i te tō kelekele he fe'i kohi 'e taha 'o te Laó.*

18 Kā 'i ai he taha 'oku vete'i tonon malí, 'o mali mo he fafine kehe, 'oku fe'auaki ia; pea ko ia 'e mali mo te fafine kua si'aki 'e tonon malí, 'oku tonon fafine ia.*

Ko he tangata koloa'ina mo he tangata masiva

19 “Ne'e 'i ai he tangata koloa'ina, ne'e tui ma'u pē te kofu kulakula mo te līneni mahu'inga, pea kai kātōanga ia 'i te 'aho kotoa pē.

* **16:13** 16:13 Māt 6:24 * **16:16** 16:16 Māt 11:12-13 * **16:17**
16:17 Māt 5:18 * **16:18** 16:18 1 Kol 7:10-11

20 Pea ne'e 'i ai mo he matu'a masiva, ko tono hingoá ko Lāsalsosi, ne'e fakatakoto atu ia fe'unga mo te hū'anga ki te fale 'o te matāpulé, ko te toko taha ne'e papala 'aupito. 21 Pea faka'amu 'e ia ke kai mai 'ia te 'ū momo ne'e ngangana mei te tēpile 'a te koloa'iná; kā ko te fanga kulií foki ne'e notou ōmai, 'o 'emo tono papalá.

22 Pea faifaí pea pekia 'ia te si'i masivá, pea fata ange 'ona 'e te kau 'āngeló ki te fatafata 'o 'Ēpalahamé. Ne'e pekia foki 'ia te matāpule koloa'iná, pea tanu.

23 Pea 'i tana 'i Hētesí* ne'e ma'ua ia 'i te 'ū mamahí, pea sio atu ia, 'o 'ilo'i 'ia 'Ēpalahame 'oku nofo mama'o atu, pea mo Lāsalsosi 'i tono fatafatá.

24 Pea kaila atu ia 'o pehē, “Ēpalahame ē, 'ofa mai mu'a 'iā au, mo ke fekau 'ia Lāsalsosi ke unu tono mu'a tuhú ki te vaí, mo'o fakamokomoko toku 'aleló; he 'okou mamahi lahi 'i te afi nei!’

25 Kae tali ange 'e 'Ēpalahame, ‘Si'aku foha, man-atu'i ne ke ma'u ta'aú 'ū me'a lelei fuli pē 'i tau ma'ulí; pehē foki ne ma'u 'e Lāsalsosi 'ia te 'ū koví; kā ko 'eni, 'i te feitu'u neí, 'oku ma'u 'e ia 'ia te fiamālié, kā ko koe 'ia te mamahí.

26 Pea 'āsili aí, he ko te vaha'a 'o mātou mo koé 'oku 'i ai he fu'u vanu lahi kua fokotu'u, kote'uhí kā 'i ai he 'ihi 'oku fia ō atu mei heni kiā kōtoú ke 'aua na'a notou lava, 'uma'ā he laka mai kiā mātou mei hena.'

27 Pea tali mai 'e ia, ‘Kāpau ko ia, pea ko taku kole kiā koé, 'e tamai, ke ke fekau'i mu'a 'ona ki te fale 'o taku tamaí,

* 16:23 16:23 Hētesí: ko te nofo'anga ia 'o te kakai kua maté.

28 he 'oku 'i ai toku 'ū tokoua 'e toko nima; ke tala'i ange kiā nātou, ke 'aua na'a notou toe ha'u ki te feitu'u fakamamahi nei!

29 Ka ne'e iange 'e 'Ēpalahame kiā ia, “Oku notou ma'u 'ia Mōsese mo te kau palōfitá; ke notou fakaongo kiā nātou.’

30 Kae toe iange pē 'e ia, ‘Kailoa, 'Ēpalahame, kae kāpau 'e 'alu ange he taha 'iā nātou kua pekiá, kua pau 'e notou fakatomala!’

31 Pea toki tali ange 'e ia, ‘Kāpau 'e kala notou tokanga kiā Mōsese mo te kau palōfitá, 'e kailoa fakaloto'i nātou ia neongo 'e toetu'u he taha mei te pekiá.’ ”

17

Tui mo ngāuē

(Mātiu 18:6-7, 21-22; Ma'ake 9:42)

1 Pea iange 'e Ia ki Tana kau akó, “‘E kala lava ke ta'ofi 'ia te hoko mai 'o te 'ū tūkia'angá; kae pohoē te toko taha 'a ia 'e hoko mei aí!

2 'Ē, ne'e mei sai ange ke tau he fu'u maka 'i tonoko kiá, 'o sī 'ona ki te taí, 'i tana ma'uli ke fakatūkia'i he fe'i toko taha 'iā nātou nei 'oku lilikí.

3 Kotou lamasi 'ia kōtou. Kāpau 'e faihala te tou tokouá, valoki'i 'ona; pea kāpau 'e fakatomala ia, fakamolemole'i 'ona.*

4 Pea neongo 'e tu'a fitu 'i te 'aho tana faihala kiā koé, kae tu'a fitu tana tafoki kiā koe, 'o pehē, “‘Ē, 'okou fakatomala,' kā pehē, 'e ke fakamolemole'i 'ona.’”

5 Pea iange 'e te kau 'apōsetoló ki te 'Alikí, “Ke ke fakalahi te motou tui.’”

* 17:3 17:3 Māt 18:15

⁶ Pea folafola ange 'e te 'Alikí, “Ka ne 'i ai he kotou tui 'o tatau mo te fe'i pulapula'i mūsítá tonó lahí, pea kā kotou kamata lea ki te fu'u fiki nei, 'Fei mo mata'aki koe, pea hiki 'o tu'u 'i tai,' kua ina fai leva ia 'o hangē ko te kotou leá.

Ko te fatongia 'o te sevānití

⁷ “Pea tou lau ko te toko taha 'iā kōtou 'oku 'i ai tana tamaio'aliki 'oku ngoue, pē tauhi monumanu; pea 'i te faifaí pea ha'u ia mei te ngoué, 'e ke pehē koā kiā ia, 'Ha'u ai leva, 'o nofo ifo ke tā kai'?”

⁸ 'E kailoa koā ko tau leá 'e pehē, 'Ke ke teuteu'i mai mu'a taku me'akaí, pea nono'o tou kofú 'o tauhi kiā au, kae'aua ke 'osi taku kaí mo taku inú; pea 'i te 'osi ko iá, pea toki kai mo inu 'ia koe'?”

⁹ Ko te me'a koā ia ke fakamālō'ina 'i tonó fai 'e tau tamaio'alikí 'ia te 'ū me'a ne ina tu'utu'uni?*

¹⁰ Pehē foki mo kōtou, neongo kua kotou fai kotoa pē 'ia te 'ū me'a ne tu'utu'uni atú, kae kotou pehē pē, 'Ko te kau tamaio'aliki ta'e'aonga ai pē 'ia mātou, kua motou fai pē 'ia te me'a ne'e totonu ke motou faí.' ”

Ko te kau kilia 'e toko hongofulú

¹¹ Pea 'i Tana 'alu atu ki Selusalemá, ne'e fononga atu Ia 'i Samēlia mo Kāleli.

¹² Pea 'i Tana a'u ki he ki'i kolo 'e taha, ne'e fakafetaulaki mai kiā Ia he kau tangata 'e toko hongofulu ne'e kilia, 'o notou tutu'u mei te mama'ó.

¹³ Pea kalakalanga 'e te kau tangatá, 'o notou pehē, “Alikí Sīsū, 'alo'ofa mai mu'a kiā mātou!”

* **17:9** 17:9 'Oku tñaki mai 'i te 'ū hiki fualoa 'ihi 'ia te pehē: 'Okou pehē 'oku kailoa.

14 Pea 'i Tana vakai ki aí ne'e pehē ange 'e Ia, “Kotou ō pē, 'o fakahā 'ia kōtou ki te kau taula'alikí.” Pea 'i te notou kei ō atú, ne'e fakama'a† 'ia nātou.*

15 Pea ko te toko taha 'iā nātou, 'i tana vakai leva kua ina ma'ulí, ne'e foki mai ia, 'o kalanga le'o lahi 'i tana fakamālō ki te 'Atuá;

16 'o fo'oifo 'i te va'e 'o Sīsuú, 'o fakafeta'i kiā Ia. Pea ko te toko taha ko iá ko te Samēlia.

17 Pea tali 'e Sīsū, 'o iange, “Ne kailoa koā ko te toko hongofulu ne'e fakama'á? Pea ko fea leva te toko hivá ia?”

18 Kua kailoa 'iloa mai ai he notou taha ke fai he fakafeta'i ki te 'Atuá, kā ko te si'i muli pē ko 'ení!”

19 Pea iange 'e Ia ki te tangatá, “Tu'u ake, pea 'alu ā; kua fakama'uli 'ou 'e tau tuí.”

Ko te Pule'anga 'o te 'Atuá

(Mātiu 24:23-28, 37-41)

20 Pea 'i tonono fehu'i kiā Ia 'e te kau Fālesí, pē 'e hoko fakafea mai 'ia te Pule'anga 'o te 'Atuá, pea tali 'e Ia kiā nātou, 'o pehē, “Ko te hoko mai 'ia te Pule'anga 'o te 'Atuá 'e kailoa ala 'ilo'i ia,

21 'uma'ā he fa'a pehē he 'ihi, “Ē, ko 'eni ia;’ pe, ‘Ko 'ena;’ he vakai, ko te Pule'anga 'o te 'Atuá 'oku 'iā kōtou ia.”‡

22 Pea iange 'e Ia ki te kau akó, “Tokaange he taimi 'e kotou faka'amu ai ke toe mamata ki te taha 'o te 'ū 'aho 'o te Fanautama te Tangatá, kā 'e kailoa kotou mamata ki ai.

23 Pea 'e iatu 'e te 'ihi kiā kōtou, “Ē, ko 'eni ia;’ pe, “Ē, ko 'ena ia.’ 'Aua 'e kotou afe atu, pe mulimuli ki ai.

† **17:14** 17:14 fakama'a: vakai ki te 5:12. * **17:14** 17:14 Lev 14:1-32 ‡ **17:21** 17:21 'oku 'iā kōtou ia, ko ia pe 'oku 'i te kotou lotó.

24 He 'oku hangē ko te tapa mai te 'uhilá mei te 'āfaki 'e taha 'o te langí, 'o hulu'i 'o a'u ki te 'āfaki 'e tahá, 'e pehē pē foki 'ia te Fanautama te Tangatá 'o kā hoko mai Tono 'ahó.

25 Kā kua pau ke fu'aki lahi tonono fakamamahi'í, mo tonono si'aki 'Ona 'e te to'utangata nei.

26 Pea hangē ko ia ne'e fai 'i te kuonga 'o Noá, 'e pehē foki 'i te kuonga 'o te Fanautama te Tangatá.*

27 Ne'e notou kakai, ne'e notou iinu, ne'e notou ma'u 'unoho, ne'e notou foaki ke mali, 'o a'u ki te 'aho ko ia ne'e hū ai 'ia Noa ki te 'a'aké, mo te hoko mai 'ia te lōmakí, 'o faka'auha 'ia nātou kotoa pē.*

28 'E tatau foki mo ia ne'e hoko 'i te kuonga 'o Loté: ne'e notou kakai, ne'e notou iinu, ne'e notou fakatau mai, ne'e notou fakatau atu, ne'e notou tō ta'u, ne'e notou langa fale,*

29 kā 'i te 'aho ko ia ne'e hū atu ai 'ia Lote mei Sōtomá, ne'e faka'ua ifo 'ia te afi mo te maka vela mei langi, 'o faka'auha 'ia nātou fuli pē.

30 'E tatau tofu pē mo ia 'ia te 'aho 'e fakahaa'i mai ai 'ia te Fanautama te Tangatá.

31 'I te 'aho ko iá, kā 'i ai he taha 'oku 'i te tu'a falé, kae 'i loto fale tana nga'ota'otá, ke 'aua na'a 'alu ifo ke 'ave ia: pehē foki; ko ia 'oku 'i te ngoué, ke 'aua na'a tafoki ke 'aumai 'ia te 'ū me'a kua tuku 'i 'apí.*

32 Manatu'i te hoa 'o Loté.*

33 Kā 'i ai he taha 'e feinga ke fakahaofi tana ma'ulí, 'e mole ia; kā ko ia kua tuku tana ma'ulí ke molé, 'e ma'u mai ia.*

* **17:26** 17:26 Sēn 6:5-8 * **17:27** 17:27 Sēn 7:6-24 * **17:28**
 17:28-29 Sēn 18:20–19:25 * **17:31** 17:31 Māt 24:17-18; Ma'ake
 13:15-16 * **17:32** 17:32 Sēn 19:26 * **17:33** 17:33 Māt 10:39;
 16:25; Ma'ake 8:35; Luke 9:24; Sione 12:25

³⁴ Tala'i atu, ko te pō ko iá 'e 'i ai he ongo tangata 'i te moe'anga pē taha; 'e 'ave te taha, kae tuku te taha.

³⁵ 'E fakataha he ongo fafine 'o momosi; 'e 'ave te taha kae tuku te taha.

³⁶ ['E 'i ai he ongo tangata 'e toko ua 'e nā 'i te ngoué; 'e 'ave te taha kae tuku te taha."]§

³⁷ Pea notou tali ange, 'o pehē ki Ai, "I fea, 'Alikí?"

Pea iange Ia kiā nātou, "Ko te feitu'u 'oku 'i ai te 'anga'angá, 'e fakataha foki ki ai 'ia te fanga 'īkalé."*

18

Ko te uitou mo te fakamaaú

¹ Pea lea 'aki 'e Ia he talanoa fakatātā kiā nātou ke fakahaa'i, ko tononú ke notou lotu ma'u pē, 'o 'aua na'a fiu. Pea iange 'e Ia,

² "Ne'e 'i ai he fakamaau 'i te kolo 'e taha, 'a ia ne'e kailoa ina 'apasia ki te 'Atuá, pe toka'i he tangata.

³ Pea ne'e 'i ai he fafine uitou 'i te kolo ko iá, ne'e fa'a ha'u kiā ia 'o pehē, 'Ke ke fai fakamaau ma'aku mo fakahaofi 'oku me'i toku filí.' ⁴ Pea kua fualoa mo te kailoa pē ha'aná tali. Kae toki fakakaukau 'e ia, 'o pehē, 'Neongo pē 'oku kailoa ke au 'a'apa ki te 'Atuá, mo kailoa ke au toka'i he tangata,

⁵ kā kote'uhí ko te fakafiu mai 'ia te uitou nei, 'e au taukapo'i leva 'ona, na'a tautu'u mai ia 'o ta'engata, pea u kina 'iā ia.' "

⁶ Pea folafola ange te 'Alikí, "Fanongo ā ki te lea 'a te fakamaau kākaá.

§ **17:36** 17:36 'Oku kailoa 'asi 'ia te veesi nei 'i te 'ū hiki fualoa 'ihi (vakai kiā Māt 24:40). * **17:37** 17:37 Māt 24:28

⁷ Pea 'e kailoa koā fai 'e te 'Atuá 'ia te fakamaau ma'a Tono kakai filí, 'a ia 'oku notou tangi kiā Ia 'i te 'aho mo te pō, neongo Tana fakatuatuai kiā nātoú?

⁸ Tala'i atu, 'e fai pē he fakamaau ma'a nātou, pea 'e vave. Kae kā hoko mai 'ia te Fanautama te Tangatá, 'e kei ma'u koā 'e Ia he tui pehē 'i māmani?"

Ko te Fālesí mo te tangata tānaki tukuháú

⁹ Pea ne'e lea 'aki 'e Ia 'ia te talanoa fakatātā neí ke tau ki te 'ihi ne'e notou 'afungi 'oku notou mā'oni'oni, mo notou sio lalo ki tonono toe 'o te kakaí:

¹⁰ “Ne'e ō ake he ongo tangata ki te Temipalé ke fai te nā lotu; ko te Fālesí te taha pea ko te taha ko te tangata tānaki tukuhau.

¹¹ Ko te Fālesí ne'e tu'u taha atu ia, 'o lotu,* 'o pehē, “E 'Atua, 'okou fakafeta'i atu, 'oku kala u hangē ko tonono toe 'o te kakaí, 'ia te kau fakamālohí, mo te kau kākaá, mo te kau fe'auakí, kae'uma'ā haku hangē ko te tangata tānaki tukuhau ko 'ení.

¹² 'Okou 'aukai tu'a ua 'i te uike, 'okou 'avatu tonono vahe hongofulu 'o te me'a kotoa pē 'okou ma'ú.'

¹³ Kā ko te si'i tangata tānaki tukuháú ne'e tu'u pē ia mei te feitu'u mama'o atu, pea na'a mo tonono matá ne kailoa fa'a hanga ake ki te langí; kae sí fatafata pē ia, mo pehē, “E 'Atua, ke ke fakamole-mole'i mu'a 'oku, 'ia au ko te angahala.'

¹⁴ Tala'i atu, ne'e 'alu atu 'ia te toko taha ko iá ki tonono 'apí, kua ne ma'u he tonuhia ne'e lahi ange 'i te tonuhia 'a te tangata 'e tahá. He ko ia

* **18:11** 18:11 tu'u taha atu ia, 'o lotu: 'oku pehē 'i tonono 'ū hiki fualoa 'ihi, tu'u ake 'o lotu pē kiā ia.

'oku hākeaki'i 'oná, 'e fakavaivai'i; pea ko ia 'oku fakavaivai'i 'oná, 'e hākeaki'i.”*

*Ko te tāpuaki'i 'e Sīsū he fānau liliki
(Mātiu 19:13-15; Ma'ake 10:13-16)*

¹⁵ Pea ne'e 'aumai 'e te kakaí kiā Ia te notou fānau liliki, kote'uhí ke ala 'e Ia kiā nātou. Kā 'i te sio ki ai 'ia te kau akó ne'e notou lolomi 'ia te kakaí.

¹⁶ Ka ne'e ui ange 'e Sīsū ke notou ōmai, 'o Ina iange, “Tukuange pē te tamaliki ke notou ha'u kiā Au, pea 'aua 'e ta'ofi nātou. Hē 'oku ma'a te fa'ahinga ko iá 'ia te Pule'anga 'o te 'Atuá.

¹⁷ 'Okou tala mo'oni atu kiā kōtou, ko ia 'e kailoa ina tali 'ia te Pule'anga 'o te 'Atuá 'o hangē ko he tamasi'í, 'e kailoa 'aupito hū ia ki ai.”

*Ko te tangata koloa'iná
(Mātiu 19:16-30; Ma'ake 10:17-31)*

¹⁸ Pea toki fehu'i kiā Ia he toko taha, 'a ia ko te pule, 'o pehē, “Tangata'aliki lelei, ko te ā 'e au fai kae au ma'u 'ia te ma'uli ta'engatá?”

¹⁹ Pea iange 'e Sīsū kiā ia, “Ko te ā kua ke ui ai 'Oku ko te lelei? 'Oku kailoa he taha 'oku lelei, ngata pē 'i te 'Atuá toko taha.

²⁰ 'Oku ke 'ilo'i pē 'ia te 'ū fekaú: “Aua na'a ke fe'auaki, 'aua na'a ke fakapō, 'aua na'a ke kaiha'a, 'aua na'a ke fakamo'oni lohí, faka'apa'apa ki tau tamaí mo tau fa'éé.’ ”*

²¹ Pea tali ange 'e ia, “Ko te 'ū fekau fuli pē ko iá kua u tauhi ki ai talu taku kei tamasi'í.”

²² Pea 'i te fanongo 'e Sīsū ki ai, ne'e iange leva 'e Ia, “Oku kei toe he me'a 'e taha ke ke fai: fakatau atu te me'a kotoa pē 'oku ke ma'ú, pea tufa tonu

* **18:14** 18:14 Māt 23:12; Luke 14:11 * **18:20** 18:20 'Eki 20:12-16; Teu 5:16-20

pa'angá ki te masivá, pea 'e 'i ai he fu'u koloa 'e fa'olaki ma'au 'i hēvani; pea ke ha'u leva, 'o mulimuli 'iā Au.”

²³ Pea 'i tana fanongo ki te lea ko iá, ne'e mamahi lahi ia, he ne'e koloa'ina 'aupito ia.

²⁴ Pea 'i te sio 'e Sīsū ki tana mata mamahí, ne'e pehē ange 'e Ia, “E faingata'a 'aupito kiā nātou 'oku koloa'iná ke hū ki te Pule'anga 'o te 'Atuá.

²⁵ He 'oku faingafua ange ke ulu he kāmeli 'i te ava'i hui tuitui, 'i te hū he koloa'ina ki te Pule'anga 'o te 'Atuá.”

²⁶ Pea ko nātou ne'e fanongo ki aí ne'e notou pehē, “Pea ko ai ia 'e ala ma'uli?”

²⁷ Pea pehē ange 'e Ia, “Ko te 'ū me'a 'oku kailoa malava 'e te tangatá, 'oku malava pē ia 'e te 'Atuá.”

²⁸ Pea iange 'e Pita, “Vakai, ko mātou 'eni ia kua motou si'aki te 'ū me'a tonu 'a mātoú, 'o motou mulimuli kiā Koe!”

²⁹ Pea iange 'e Ia kiā nātou, “Okou tala mo'oni atu kiā kōtou, 'oku kailoa he taha kua si'aki he fale, pe mali, pe 'ū tokoua, pe mātu'a, pe fānau, kote'uhiā ko te Pule'anga 'o te 'Atuá,

³⁰ kā 'e toe ma'u mai 'e ia 'o lōlahi 'i te nofo ko 'ení, pea 'i te maama kaha'ú ko te ma'uli ta'engata.”

*Ko te toe fakaha'a'i 'e Sīsū Tana teu pekiá
(Mātiu 20:17-19; Ma'ake 10:32-34)*

³¹ Pea 'ave 'e Ia 'ia te kau hongofulu mā uá, 'o iange kiā nātou, “Ko 'eni, 'oku tou ō ake ki Selusalema, pea 'e fai 'i ai 'ia te 'ū me'a kotoa pē ne'e tohi 'e te kau palōfitá kau ki te Fanautama te Tangatá.

³² He 'e tuku atu 'Ona ki te kau Senitailé, pea 'e notou manuki'i 'Ona, mo notou pā'usi'i mo 'anuhia;

³³ pea 'e notou haha 'Ona, mo tāmāte'i, pea 'i tonō 'aho tolú, 'e toetu'u Ia.”

³⁴ Ka ne'e kailoa 'aupito teitei mahino kiā nātou he me'a 'e taha 'o te 'ū lea ko iá; pea ne'e puli 'ia te 'ū lea ko 'ení meīā nātou, 'o notou ta'emahino'i ai pē 'ia te 'ū me'a ne Ina lea 'akí.

*Ko te fakama'uli 'e Sīsū he tangata kui
(Mātiu 20:29-34; Ma'ake 10:46-52)*

³⁵ Pea 'i Tana ofi atu ki Selikoó, ne'e nofo mei te va'ealá he matu'a kui, 'o fai tana kolekole.

³⁶ Pea 'i tana fanongo ki te 'alu ange te fu'u kakaí, ne'e fehu'i ange 'e ia pe ko te ā tonō 'uhingá.

³⁷ Pea notou iange, “Ko Sīsū ko 'ē meī Nāsaletí 'oku me'a mai heni.”

³⁸ Pea toki kalanga ia, 'o pehē, “Sīsū ē! Hako 'o Tēvitá, 'alo'ofa mai mu'a kiā au!”

³⁹ Pea ko nātou ne'e mu'amú'á ne'e notou kamata ta'ofi ia ke longo. Ka ko te sianá, ne'e fakautuutu pē ta'aná kalanga, “Hako 'o Tēvitá ē, 'alo'ofa mai mu'a kiā au!”

⁴⁰ Pea tu'u ai 'ia Sīsū, 'o fekau ke taki mai 'ia te sianá. Pea 'i tana ofi maí, ne'e fehu'i ange 'e Ia,

⁴¹ “Ko te ā te me'a 'oku ke holi ke Au fai ma'áú?”
Pea iange 'e ia, “Alikí, ke au 'ala mu'a!”

⁴² Pea folafola 'e Sīsū kiā ia, “Ke 'ala 'ia koe; kua fakama'uli 'ou 'e tau tuí!”

⁴³ Pea 'ala leva ia, 'o mulimuli kiā Sīsū, mo fakamālō'ina 'ia te 'Atuá. Pea ko te kakai kotoa pē ne'e notou sio ki aí, ne'e notou fakamālō lahi ki te 'Atuá.

19

Ko Sākeasi

¹ Pea ne'e ha'u 'ia Sīsū ki Selikō, 'o 'alu atu 'i te loto koló.

² Pea vakai, ne 'i ai he tangata ne'e hingoa ko Sākeasi; pea ko te pule ia 'o te kau tānaki tukuhaú, pea ne'e koloa'ina ia.

³ Pea ne'e feinga 'e ia ke mamata kiā Sīsū, pe ko ai nai Ia; kā ne kala ina lava kote'uhí ko te fu'u kakaí, he ne'e pukupuku ia.

⁴ Pea lele mu'amu'a ia, 'o kake he fu'u sukamino, kote'uhí ke mamata kiā Sīsū; he ne'e hu'u Tana fonongá ki te feitu'u ko iá.

⁵ Pea 'i te a'u 'ia Sīsū ki te feitu'u ko iá, ne me'a ake 'e Ia, 'o iange kiā ia, “E Sākeasi, fai vave, pea 'alu ifo; he kua pau ke Au 'apitanga 'i tou falé 'i te 'aho nei.”

⁶ Pea fakavave ia, 'o 'alu ifo, 'o talitali fiafia 'Ona.

⁷ Pea lāunga 'ia te kakai kotoa pē 'i te notou sisio ki aí, 'o notou pehē, “Ē, kua 'alu te Siana nei ke nā kai mo he siana angahala.”

⁸ Pea tu'u ai 'ia Sākeasi, 'o iange ki te 'Alikí, “Alikí, ko 'eni 'e au 'avatu tonono vaeua 'o taku nga'ota'otá ki te masivá; pea kāpau kua u ma'u he me'a 'i tonono lohiaki'i he taha, 'e au toe totongi ange 'o liunga fā.”

⁹ Pea iange 'e Sīsū kiā ia, “Ko te 'aho nei kua hoko mai 'ia te fakama'ulí ki te fale nei, kae'uma'ā ko te hako foki 'eni 'o 'Ēpalahame.

¹⁰ He ne'e ha'u 'ia te Fanautama te Tangatá ke kumi mo fakama'uli 'ia nātou kua molé.”*

*Ko te talanoa ki te kau ngāue 'e toko hongofulú
(Mātiu 25:14-30)*

* **19:10** 19:10 Māt 18:11

11 Pea 'i te notou fanongo ki te me'a ko iá, ne toe fokotu'u atu 'e Ia mo he talanoa fakatātā; ko tonono 'uhingá, he kua ofi Ia ki Selusalema, pea 'oku 'amanaki te kakaí, 'oku vave 'aupito tonono fakahaa'i mai 'ia te Pule'anga 'o te 'Atuá.

12 Ko ia ai, ne'e lea 'e Ia 'o pehē, “Takua ne'e 'i ai he tangata, ko te fe'i 'aliki, ne ina 'alu ki te fanua mama'o ke ma'u mo'ona he pule'anga, pea toki foki mai.

13 Pea ui 'e ia he toko hongofulu 'o tana kau tamaio'alikí, 'o tuku kiā nātou he mina pa'anga 'e hongofulu,* 'o iange kiā nātou, 'Fai fakatau 'aki ia 'i te lolotonga taku mama'ó.'

14 Kā ko te kakai 'o tonono fanuá ne'e notou fihia kiā ia, 'o notou fekau atu he kau fakafofonga ke fakahaa'i, “Oku kala motou loto ke ke fakanofu te siana nei ke tu'i kiā mātou.'

15 Pea faifaí pea foki mai ia, kua 'o'ona 'ia te pule'angá; pea fekau 'e ia ke ui mai te tu'unga tamaio'aliki ko iá, 'ā ē ne'e tuku ki ai 'ia te pa'angá, kote'uhí ke mea'i 'e ia pe kua fefe'aki te notou fakataú.

16 Pea tu'u mai 'ia te 'uluakí, 'o iange, “Alikí, ko tau miná kua toe ma'u mai 'e ia mo he mina kehe 'e hongofulu.'

17 Pea me'a mai 'e ia, “Oi seuke! Mālō, si'i tamaio'aliki lelei! Pea ko te me'a 'i tau anga-tonu 'i te ki'i me'a si'isi'i peheé, 'e ke nofo koe ko te pule ki te kolo 'e hongofulu.'

* **19:13** 19:13 Ko te mina 'e taha 'oku tatau ia mo te tēnali 'e teau. Ko te tēnali 'e taha ko te totongi ia 'o te ngāue 'aho 'e taha, ko ia ko te mina 'e tahá 'oku tatau ia mo te totongi ngāue 'aho 'e teau. Ko te mina leva 'e hongofulú ko te totongi ngāue ia 'a te toko taha 'i te ta'u 'e tolu.

18 Pea ha'u mo tonou uá, 'o iange 'e ia, "Aliko, ko tau miná kua toe fakatupu mai mo he mina kehe 'e nima.'

19 Pea ki te toko taha ko iá foki ne'e me'a mai 'e ia, 'Mo koe, foki, 'e ke hoko ko te pule ki te kolo 'e nima.'

20 Pea ha'u mo te toko taha, 'o iange, "Aliko, ko 'ena tau miná, 'a ia kua u tauhi 'o kofu 'aki he holoholo;

21 he ne au manahē kiā koe, kote'uhí ko te tangata faingata'a 'ia koe. He ko tou angá ke 'eke 'ia te me'a ne'e kala ke 'avangé, pea ke utu te me'a ne kala ke toó.'

22 Pea pehē mai 'e ia, "Ia te tamaio'aliko pau'u! 'E au fakamāu'i 'ou mei tau lea 'a'á. Ne ke 'ilo'i koā ko te tangata faingata'a 'ia au, 'okou 'eke te me'a ne'e kala u 'avangé, mo utu te me'a ne kala u toó?'

23 Pea ko te ā ne'e kala ke tuku ai taku pa'angá ki te pangikeé, pehē kua u ma'u mai ia mo tonou tupú foki 'i taku ha'u nei?'

24 Pea me'a 'e ia kiā nātou ne'e tutu'u 'i aí, 'Kotou to'o te miná meiā ia, 'o 'ave kiā ia 'oku ma'u te hongofulú.'

25 (Pea notou iange kiā ia, "Aliko, kā 'oku hongofulu ta'aná mina.')

26 'Tala'i atu, ko ia kotoa pē 'oku ma'ú, 'e 'avange ki ai mo he me'a; kā ko ia 'oku kailoa ma'ú, na'a mo te me'a 'oku ma'u 'e iá 'e to'o meiā ia.*

27 Kā ko toku 'ū fili kotoa pē ne kailoa notou loto ke au pule kiā nātou, taki mai ki heni, pea tāmata'i 'i toku 'aó!'

*Ko te a'u 'ia Sīsū ki Selusalemá
(Mātiu 21:1-11; Ma'ake 11:1-11; Sione 12:12-19)*

* 19:26 19:26 Māt 13:12; Ma'ake 4:25; Luke 8:18

28 Pea kua 'osi Tana 'ū lea ko iá, pea mu'amu'a Ia 'iā notou, ko Tana 'alu ake ki Selusalema.

29 Pea 'i te ofi mai Ia ki Petefesi mo Pētani, ki te ma'unga 'oku ui ko 'Ōlivé, ne Ina fekau atu he toko ua 'o Tana kau akó,

30 'o iange, “Kulā ō ki te ki'i kolo 'oku hanga maí; pea 'i te kulā a'u atú, 'e kulā 'ilo'i he ki'i 'asi 'oku nono'o 'i ai, 'a ia kua he'iki ai heka ai he taha; pea kulā vete ia, 'o taki mai.

31 Pea kā 'i ai he taha 'e fehu'i atu, ‘Ko te ā 'oku kulā vete ai?’ pea kulā iange 'o pehē, “Oku fia ma'u 'ona 'e te 'Alikí.’ ”

32 Pea ō atu te ongo me'á, 'o nā 'ilo'i pē 'o hangē ko Tana me'a kiā nāuá.

33 Pea 'i te lolotonga te nā vete 'ia te ki'i 'así, mo te lea mai 'ia te kakai ne'e 'o nātou iá, “Ko te ā 'oku kulā vete ai te ki'i 'así?”

34 Pea nā iange, “Oku fia ma'u ia 'e te 'Alikí.”

35 Pea nā taki ia kiā Sīsū: pea notou 'ai te notou pulupulú ki te 'así, 'o fakaheka ki ai 'ia Sīsū.

36 Pea 'i Tana kamata me'a atú, ne'e notou falik-iliki te alá 'aki te notou 'ū pulupulú.

37 Pea 'i Tana ofi atu, 'o kamata 'alu ifo 'i te ma'unga ko 'Ōlivé, ne'e pā mavava 'ia te fu'u fakataha kātoa 'o te kau akó, 'o notou fakamālō fiafia mo le'o lahi ki te 'Atuá, kote'uhí ko te 'ū ngāue mamafa kua notou mamata ki aí.

38 Ne'e notou pehē,
 “Oku manū'ia 'ia te Tu'i
 'oku hā'ele mai 'i te huafa 'o te 'Alikí!
 Ke 'i ai he melino 'i Langi,
 mo he kolōlia 'i Langi Taupotu!”*

* **19:38** 19:38 Saame 118:26

39 Pea ko te 'ihi 'o te kau Fālesi ne'e 'i te kakaí, ne'e notou pehē ange kiā Ia, “Tangata'aliki, fekau Tau kau akó ke notou lolongo!”

40 Ka ne'e tali ange 'e Ia 'o pehē, “Tala'i atu, kāpau 'e notou fakalongolongo 'e nātou, 'e kaikaila 'ia te 'ū fe'i maká!”

41 Pea 'i Tana ofi atu, 'o hā mai 'ia te koló, ne'e tangi mamahi Ia,

42 mo pehē, “Ē, pehē ange mai ne ke lave'i, 'io, 'e koe, 'i tou 'aho nei, 'ia te 'ū me'a 'oku kau ki tau fiamālié! Kā kua fufuu'i 'eni ia meīā koe.

43 'E hoko mai he 'aho 'e 'ākolo'i ai 'ou 'e tou 'ū filí, pea 'e notou kāpui 'ou, mo tāpuni'i 'ou mei te 'āfaki kotoa pē,

44 pea 'e notou laiki 'ou mo tau fānaú foki. Pea 'e kailoa notou tuku hau fe'i maka 'o ta'eholoki; kote'uhí ne'e kailoa ke lave'i te taimi 'o tou 'a'ahí!”

Ko Sīsū 'i te Temipalé

(Mātiu 21:12-17; Ma'ake 11:15-19; Sione 2:13-22)

45 Pea hū Ia ki te Temipalé, 'o kamata tonu tuli 'ia nātou ne'e notou fai fakatau 'i aí;

46 'o iange 'e Ia, “Kua tohi, 'Ko Toku falé ko te falelotu;’ kā kua kotou ngaahi ia ko te 'ana 'o he kau kaiha'a.”*

47 Pea ne'e faiako 'e Ia 'i te Temipalé 'i te 'aho kotoa pē. Pea ko te kau taula'aliki lahí mo te kau sikalaipé mo te kau takimu'a 'o te kakaí ne'e notou feinga ke tāmāte'i 'Ona,*

48 kā ne kailoa notou 'ilo'i pe ko te ā 'e notou faí; he ko te kakaí kotoa pē ne'e notou tokanga lahi 'aupito ke notou fānonongo kiā Ia.

* 19:46 19:46 'Ais 56:7; Sel 7:11 * 19:47 19:47 Luke 21:37

20

Ko te fehu'i kau ki te mafai 'o Sīsūi
(Mātiu 21:23-27; Ma'ake 11:27-33)

¹ Pea ko te 'aho 'e taha, lolotonga Tana faiako ki te kakaí mo malanga 'aki 'ia te ongoongolelé 'i te Temipalé, ne'e tutu'u mai 'ia te kau taula'aliki lahi mo te kau sikalaipé, fakataha mo te kau mātu'á,

² 'o notou pehē, “Tala'i mai angé pe ko te mafai mei fea 'oku fai ai 'e Koe 'ia te 'ū me'a nei? Pea ko ai ne ina tuku kiā Koe 'ia te mafai ko iá?”

³ Pea tali ange 'e Ia, “Ke fai atu mo Au Ha'akú fehu'i, pea kotou tali mai:

⁴ ko te fai papitaiso 'a Sioné, ne'e mei hēvani ia, pe mei te tangatá?”

⁵ Pea notou fealealea'aki leva 'iā nātou, 'o pehē, “Kāpau 'e tou tali, 'Mei hēvani,' 'e pehē mai 'e Ia, 'Pea ko te ā ne'e kailoa kotou tuitala ai kiā iá?”

⁶ Pea kāpau 'e tou pehē, 'Mei te tangatá,' 'e tolongi tātou 'e te kakaí fuli pē; he 'oku notou tui 'aupito ko Sioné ko he palōfita.”

⁷ Pea notou iange leva, “'Oku kala motou 'ilo'i pe ne'e mei fea ia.”

⁸ Pea iange 'e Sīsū kiā nātou, “Pea 'e kailoa ā ke Au tala'i atu 'e Au, pe ko te ā Toku mafai 'Okou fai ai 'ia te 'ū me'a nei.”

Ko te kau lisi 'o te ngoue vainé
(Mātiu 21:33-46; Ma'ake 12:1-12)

⁹ Pea lea 'aki 'e Ia ki te kakaí 'ia te talanoa fakatātā ko 'ení: “Takua ko he tangata ne'e tō tana ngoue vaine, pea tuku atu 'e ia ke lisi 'e te kau fa'a, kae 'alu ia ki muli, 'o fualoa 'i ai.*

* 20:9 20:9 'Ais 5:1

10 Pea 'i tana a'u ki te to'ukaí, ne ina fekau'i atu he tamaio'aliki ki te kau fa'á, kote'uhí ke notou tuku mai kiā ia tonou 'inasi mei te fua 'o te ngoué. Kā ko te kau fa'á ne'e notou haha ia, mo fakafoki nga'asi.

11 Pea toe fekau'i atu 'e ia mo he tamaio'aliki kehe. Pea notou toe haha mo pā'usi'i mo fakafoki nga'asi mo te toko taha ko iá.

12 Pea ne ina toe fekau'i mai mo tonou toko tolú. Pea notou taa'i mo ia foki, 'o sī 'ona ki tua'ā kua lavelavea.

13 Pea toki pehē 'e te 'aliki 'o te ngoue vainé, 'Ko te ā taku me'a 'e faí? 'Ē, 'e au fekau'i atu toku foha 'ofa'angá; na'a notou toka'i ā 'ona.'

14 Kā 'i te vakai atu 'e te kau fa'á kiā iá, ne'e notou fepehē'aki, 'Ko te 'eá 'ena; tou tāmata'e'i mu'a ia, kae 'o tātou 'ia te tofi'á.'

15 Pea notou toho leva 'ona ki te tua'ā ngoué, 'o tāmata'e'i.

Pea ko te ā leva 'e fai kiā nātou 'e te 'aliki 'o te ngoue vainé?

16 'E hoko mai ia 'o faka'auha 'ia te kau fa'a ko iá, pea 'avange te ngoue vainé ki te 'ihi kehe."

Pea 'i te notou fanongo ki aí, ne'e notou pehē, "Aua 'aupito!"

17 Pea siofia 'e Ia 'ia nātou, mo iange, "Kā ko te ā ai 'eni kua tohí, 'Ko te maka ne'e fakata'e'aonga'i 'e te kau tufungá, kua hoko ia ko te fungani maka 'o te tulikí?'"*

18 Kā 'i ai he taha 'e tō ki te maka ko iá 'e mafasifasi; kā ko ia 'e tō 'ia te maká ki ai, 'e laiki 'ona ke efu."

19 Pea ko te kau sikalaipé mo te kau taula'aliki lahi ne'e notou feinga ke puke'i 'Ona 'i te taimi ko

* 20:17 20:17 Saame 118:22

iá; ka ne'e notou manahē ki te kakaí, he ne'e notou 'ilo'i kua Ina lea 'aki 'ia te talanoa fakatātā ko iá 'o kau kiā nātou.

Ko te totongi tukuhaú

(Mātiu 22:15-22; Ma'ake 12:13-17)

²⁰ Pea notou lamalama faingamālie leva, 'o notou fekau'i atu he 'ihi kua ako'i ke notou fakamā'oni'oni lohi'i 'ia nātou, kote'uhí ke notou ma'u'i 'Ona 'i te aleá, kae notou tuku'i atu 'Ona ki te pule mo te mafai 'o te kōvaná.

²¹ Pea notou fehu'i ange ange kiā Ia, 'o pehē, “Tangata'aliki, 'oku motou 'ilo'i 'oku totonu pē Ta'aú lea mo te ako, pea 'oku kailoa Ke filifilimānako; pea 'oku Ke ako totonu 'aki 'ia te ala 'o te 'Atuá.

²² Pe 'oku ngafua ke motou totongi tukuhaú kiā Sisa, pe kailoa?”

²³ Ka ne'e 'ilo'i lelei pē 'e Ia te notou kākaá, 'o iange kiā nātou,

²⁴ “Fakahaa'i mai he fe'i tēnali. Ko te fofonga mo te hingoa 'o ai 'oku 'i aí?”

Pea notou tali ange, “O Sisa.”

²⁵ Pea iange 'e Ia kiā nātou, “Āua; pe'i 'avange kiā Sisa 'ia te 'ū me'a 'a Sisá, pea ki te 'Atuá 'ia te 'ū me'a 'a te 'Atuá.”

²⁶ Pea ne'e kailoa notou lava ke puke ki Tana leá 'i te 'ao 'o te kakaí, pea notou 'ohovale lahi 'i Tana talí, 'o notou fakalongolongo ai pē.

Ko te fehu'i kau ki te toetu'u mei te maté

(Mātiu 22:23-33; Ma'ake 12:18-27)

²⁷ Pea ne'e ōmai he 'ihi 'o te kau Sātusí, 'ia nātou 'oku pehē 'oku kailoa he toetu'ú; pea notou fehu'i kiā Ia, 'o pehē,*

* **20:27** 20:27 Ngā 23:8

28 “Tangata'aliki, ne'e tohi mai 'e Mōsese 'o pehē, 'Kāpau 'e pekia he taha 'o he tautēhina, 'a ia ne'e 'i ai tono hoa, kā 'oku kailoa hana fānau, pea ma'u leva 'e tono tokouá 'ia te finematu'á, ke fakatupu ai he hako ki tono tokouá.*

29 Pea ne'e 'i ai he tautēhina 'e toko fitu; pea ne'e ma'u hoa 'ia te 'uluakí, pea pekia ta'ehako ia.

30 Ko tono uá foki,

31 mo tono toko tolú ne nā ma'u 'ona; pea pehē pē mo te toko fitú; ne'e kailoa he notou hako, pea notou pekia.

32 Pea toki pekia ki muli mai mo te fafiné.

33 Pea 'i te toetu'ú 'e hoko te fafine ko iá ko te mali 'o ai 'iā nātou? He ko te toko fitú kotoa ne'e notou ma'u 'ona ko te notou mali.”

34 Pea iange 'e Sīsū kiā nātou, “Ko te fānau 'o te maama ko 'ení 'oku notou mali mo foaki 'unoho, 'ia tangata mo fafine;

35 kā ko nātou 'oku notou lava 'i tono taau ke ma'u 'ia te maama ko 'ená, mo te toetu'u mei te pekiá, 'e kailoa notou ma'u mali, pe foaki 'unoho.

36 Hē 'oku kailoa foki notou kei lava ke pekia, kā 'oku notou tatau mo te kau 'āngeló; pea kō te fānau nātou 'a te 'Atuá, he ko te fānau 'o te toetu'ú.

37 Kā ko te me'a ki te toe fokotu'u 'o te pekiá, na'a mo Mōsese ne ina lea 'aki 'i te vahe 'oku kau ki te talatala'āmoá, 'i tana lau ki te 'Alikí ko te 'Atua 'o 'Ēpalahame, mo te 'Atua 'o 'Aisake, mo te 'Atua 'o Sēkope.*

38 Hē 'oku kala ko te 'Atua Ia 'o te maté kā 'o te ma'ulí, kote'uhí 'i Tana 'afio 'A'aná 'oku notou mā'u'uli kotoa pē.”

* 20:28 20:28 Teu 25:5 * 20:37 20:37 'Eki 3:6

39 Pea tali ange he 'ihi 'o te kau sikalaipé, 'o pehē, “Tangata'aliki, kua mālō Tau leá.”

40 He ne'e kailoa notou toe fakato'ato'a ke fai he fehu'i kiā Ia.

Ko te fehu'i kau ki te Hako 'o Tēvitá

(Mātiu 22:41-46; Ma'ake 12:35-37)

41 Pea tē iange 'e Ia kiā nātou, “Oku fefe'aki te notou lau ko te Kalaisí ko te Hako Ia 'o Tēvita?

42 Kā 'oku lau 'e Tēvita 'i te Tohi Saamé:
'Ne folafola te 'Alikí ki toku 'Alikí,
Nofo Koe 'i Toku to'omata'ú,

43 kae'aua ke Au ngaahi Tou 'ū filí ko Tou tu'unga
va'e.*

44 Kāpau 'oku ui Ia 'e Tēvita ko tonono 'Alikí, pea ko tonono hako fefe'aki leva Ia?”

Ko Sīsū mo te kau faiako lao 'a Mōsesé

(Mātiu 23:1-36; Ma'ake 12:38-40; Luke 11:37-54)

45 Pea toki iange 'e Ia ki Tana kau akó 'i te 'ao 'o te kakaí kotoa pē,

46 “Kotou lamalama 'ia te kau sikalaipé, he ko te notou manakó ke 'eva'eva mo te kofu tōtōlofa, pea notou havala ke faka'apa'apa'ina 'i te mala'e fakataú, mo te nonofo ki mu'a 'i te falelotú, mo te 'ū katoangá.

47 'Oku notou folo 'ia te 'ū 'api 'o te kau uitoú, mo notou mounu 'aki te notou lotu loaloá. 'E ma'u 'e te kau siana ko iá he tautea 'oku kovi ange.”

21

Ko te foaki 'a te uitoú

(Ma'ake 12:41-44)

* 20:43 20:42-43 Saame 110:1

¹ Pea 'i Tana hanga aké ne'e mamata atu Ia ki te sī 'e te kakai koloa'iná te notou me'a'ofá ki te puha tānaki'anga me'a'ofá.

² Pea sio Ia ki te fafine uitou masiva 'oku sī ki ai he ongo ki'i pa'anga kapa.

³ Pea iange leva 'e Ia, “Okou tala'i mo'oni atu, ko te si'i uitou masiva ko 'ení, ne'e hulu atu ta'aná sī 'iā nātou kotoa pē.

⁴ He ko nātoú kotoa pē, ne'e notou sī mei te pa'anga hulu 'o te notou koloá ki te me'a'ofá; kā ne fusimo'omo 'ia te si'i fafine nei, kae sī 'osi 'e ia 'ia te me'a ne'e ma'u ke tauhi 'aki si'ana ma'ulí.”

Ko te pau ke faka'auha 'ia te Temipalé

(Mātiu 24:1-2; Ma'ake 13:1-2)

⁵ Pea 'i te lau he 'ihi ki te Temipalé, 'i tono teunga 'aki te 'ū maka matamataleleí, mo te 'ū me'a'ofá, ne'e iange 'e Ia,

⁶ “Ko te 'ū me'a ko 'eni 'oku kotou mamata ki aí, 'ē, 'e hoko mai te taimi 'e kailoa tuku ai heni he fe'i maka; he 'e holoki kotoa pē ia ki lalo.”

Ko te 'ū faingata'á mo te 'ū fakatangá

(Mātiu 24:3-14; Ma'ake 13:3-13)

⁷ Pea notou fehu'i kiā Ia, 'o pehē, “Tangata'aliki, 'e hoko fakafea 'ia te 'ū me'a ko iá? Pea ko te ā te faka'ilonga 'o kā ene 'ia te 'ū me'a ko iá ke hoko?”

⁸ Pea iange 'e Ia, “Vakavakai na'a takihee'i kōtou; kote'uhí 'e 'i ai he tokolahi 'e notou ha'u 'i te hingoa 'O'okú, mo notou pehē, 'Ko au ia;' mo notou pehē foki, 'Kua ofi tono taimí.' 'Ē, 'aua 'e kotou mulimuli kiā nātou.

⁹ Pea kā kotou fānonongo leva ki te 'ū tau, mo he 'ū maveuveu, 'aua na'a kotou 'ilifia; he kua pau ke

hoko te 'ū me'a peheé ia; kae kailoa hoko leva 'ia te ngata'angá.”

¹⁰ Pea toki iange 'e Ia kiā nātou, “E tau te fanua mo te fanua, mo te pule'anga ki te pule'anga.

¹¹ Pea 'e 'i ai te 'ū fu'u mofuike mo te 'ū honge mo te 'ū mahaki faka'auha 'i te 'ū feitu'u kehekehe; ko te 'ū fu'u me'a faka'ilifia foki, mo te 'ū faka'ilonga 'e hā mei langi.

¹² Kā 'i te he'iki ai hoko te 'ū me'a ko iá, 'e notou puke 'ia kōtou, 'o fakatanga'i, mo notou faka'ilo ki te 'ū fakataha falelotú, mo tuku ki te 'ū pilisoné, pea 'e 'avatu 'ia kōtou ki te 'ū tu'í mo te 'ū kōvaná kote'uhí ko te hingoa 'O'okú.

¹³ Kā 'e hoko ia ko te fakamo'oní ma'a kōtou.

¹⁴ Ko ia, tukupau 'i te kotou lotó ke 'aua na'a fu'aki fa'u he kotou fakamatala,*

¹⁵ he 'e Au toki 'avatu kiā kōtou 'e Au 'ia te lea mo te poto, 'a ia 'e kailoa lava ke fa'a tali, pē ta'ofia, 'e te kotou 'ū fili kotoa pē.

¹⁶ Pea 'e faka'ilo 'ia kōtou 'e te kotou mātu'á, he tokoua, he kāinga, he kaume'a; pea 'e notou tāmāte'i he kotou 'ihí.

¹⁷ Pea 'e fihí'anakina'i 'ia kōtou 'e te kakai kotoa pē kote'uhí ko te hingoa 'O'okú.

¹⁸ Kā 'e kailoa mole he kotou tu'ani lau'i'ulu 'e taha.

¹⁹ 'I te kotou kītakí 'e kotou ma'u mai te kotou laumālié.

Ko te pau ke faka'auha 'ia Selusalemá

(Mātiu 24:15-21; Ma'ake 13:14-19)

²⁰ “Kā kotou vakai leva ki te kāpui 'o Selusalema 'e te 'ū matataú, 'e kotou toki 'ilo'i kua ofi tono

* **21:14** 21:14-15 Luke 12:11-12

faka'auhá. ²¹ Pea ke toki hola ki te ma'ungá 'ia nātou 'oku 'i Siuteá; pea ko nātou 'oku 'i loto koló ke hiki mei ai; pea ko nātou 'oku 'i 'utá ke 'aua na'a notou hū ki te koló.

²² He ko te taimi ia 'o te sāuní, ke fakakakato 'ia te 'ū me'a kua tohí.*

²³ Pohoē 'ia nātou 'oku faitamá, mo nātou 'oku tautama 'i te taimi ko iá! Kote'uhí 'e 'i ai he fu'u faingata'a 'i māmani, mo te houhau ki te kakai 'Isileli neí.

²⁴ He 'e tō 'ia nātou 'i te heletaá, pea 'e taki pōpula 'ia nātou ki te Senitaile kehekehe; pea 'e tāmaki 'ia Selusalema 'e te Senitailé, kae'aua ke kakato 'ia te kuonga 'o te Senitailé.

*Ko te hoko mai 'ia te Fanautama te Tangatá
(Mātiu 24:29-31; Ma'ake 13:24-27)*

²⁵ “Pea 'e 'i ai he 'ū faka'ilonga 'i te la'aá, mo te māhiná, mo te 'ū fetu'ú; pea 'i māmaní 'e mamahi 'ia te 'ū pule'angá, ko te notou puputu'u 'i te longoa'a 'o te taí mo te peaú;*

²⁶ 'e pōngingia he 'ihi 'o te kakai ko te notou 'ilifia, mo te tu'atamaki ki te 'ū me'a 'oku hoko ifo ki māmani; kote'uhí 'e ngatōtō 'ia te 'ū mālohinga 'o te langí.

²⁷ Pea 'e notou toki sisio ki te Fanautama te Tangatá 'oku ha'u 'i te 'ū 'aó, mo te mālohi mo te nāunau lahi.*

²⁸ Pea 'i te kamata hoko 'ia te 'ū me'a ko iá, kotou hihiki te kotou 'ulú, 'o hanga ake, he 'oku ofi mai te kotou huhu'í.”

* **21:22** 21:22 Hōs 9:7 * **21:25** 21:25 'Ais 13:10; 'Isi 32:7; Sioeli 2:31; Fkhā 6:12-13 * **21:27** 21:27 Tān 7:13; Fkhā 1:7

*Ko te ako mei te fu'u fiki**(Mātiu 24:32-35; Ma'ake 13:28-31)*

²⁹ Pea lea 'aki 'e Ia he talanoa fakatātā kiā nātou: “Kotou vakai 'ia te fiki, mo te 'ū 'akau kehekehé.

³⁰ Kā 'asi ake tonono muká, 'oku kotou 'ilo'i 'i te kotou sisio ki aí, kua ofi te fa'ahita'u māfaná.

³¹ Pehē foki 'ia kōtou, kā kotou vakai leva kua hoko 'ia te 'ū me'a ko iá, pea kotou 'ilo'i kua ofi te Pule'anga 'o te 'Atuá.

³² 'Okou tala mo'oni atu kiā kōtou, 'e kailoa 'aupito mole 'ia te to'utangata nei, kae'aua ke hoko 'eni fuli pē.

³³ 'E mole 'ia te langí mo māmani, kā ko Ta'akú 'ū lea 'e kailoa 'aupito mole.

Ko te fakatokangá

³⁴ “Kae kotou lamasi 'ia kōtou, na'a faifaí pea mafatukituki te kotou lotó, ko te me'a 'i te fa'a kai, mo te fa'a inu, mo te fa'a lotoma'ua ki te ma'uli nei, pea lapasi ai kōtou 'e te 'aho ko iá 'o hangē ko he hele puná.

³⁵ He 'e hoko mai 'eni ki te kakai kotoa pē 'oku notou nofo 'i te funga 'o māmaní kātoa.

³⁶ Kae kotou 'a'ala pē, mo lotu 'i te taimi kotoa pē, kote'uhi ke kotou lava ke hao mei te 'ū me'a ko iá fuli pē 'oku ene ke hokó, pea ke tu'u 'i te 'ao 'o te Fanautama te Tangatá.”

³⁷ Pea kā 'aho leva, ne'e nofo Ia 'i te Temipalé, 'o fai Tana ako; kae kā pō'uli, ne'e 'alu Ia 'o nofo 'i te ma'unga ko 'Ōlivé.*

³⁸ Pea ne'e fa'a uhu atu kiā Ia 'ia te kakai kotoa pē 'i te Temipalé ke notou fānonongo kiā Ia.

* 21:37 21:37 Luke 19:47

22

Ko te feinga ke tāmāte'i 'ia Sīsuú

(Mātiu 26:1-5; Ma'ake 14:1-2; Sione 11:45-53)

¹ Pea ne'e fakaofiofi mai 'ia te Kātoanga Kai Mā Ta'e Lēvaní, 'ā ē 'oku hingoa ko te Pāsová.*

² Pea ko te kau taula'aliki lahí, mo te kau sikalaipé, ne'e notou fiu'a feinga pē 'e fefe'aki he notou fakapoongi 'Ona; kā kote'uhí ne'e notou manahē ki te kakaí.

Ko te loto 'e Siutasi ke lavaki'i 'ia Sīsuú

(Mātiu 26:14-16; Ma'ake 14:10-11)

³ Pea hū 'ia Sētane kiā Siutasi ne'e ui ko 'Isikalíoté, 'ā ē ne'e kau 'i te kau hongofulu mā uá.

⁴ Pea 'alu ia mei ai 'o notou alea mo te kau taula'aliki lahí, mo te kau 'alíkitaú, ki te anga 'o tana lavaki'i 'Ona kiā nātoú.

⁵ Pea notou fiafia leva, mo notou fakapapau'i ke 'avange hana pa'anga.

⁶ Pea ne'e loto ia ke fai 'ia te me'a ko iá, pea ne ina kumi he faingamālie ke lavaki'i ai 'Ona kiā nātou 'i te taimi 'oku mama'o ai 'ia te kakaí.

Ko te taumafa 'ia Sīsū mo te kau akó

(Mātiu 26:17-25; Ma'ake 14:12-21; Sione 13:21-30)

⁷ Pea ne'e hoko ki te 'aho 'o te Mā Ta'e Lēvaní, 'ā ē ne'e totonu ke tāmāte'i ai 'ia te Pāsová.

⁸ Pea fekau atu Ia 'ia Pita mo Sione, 'o iange, “Kulā ō 'o teuteu'i ma'a tātou 'ia te Pāsová, ke tou kai.”

⁹ Pea nā fehu'i ange kiā Ia, “Ko te feitu'u fea 'oku loto 'ia Koe ke mā teuteu'i aí?”

* 22:1 22:1 'Eki 12:1-27

10 Pea iange Ia kiā nāua, “Ko 'eni, kā kulā hū leva ki te koló, 'e kulā fetaulaki mo he tangata 'oku fua he hina vai; kulā mulimuli ki ai 'o a'u ki te fale 'oku ina 'alu ki ai.

11 Pea 'e kulā lea leva ki te matāpule 'o te falé, “Oku pehē mai 'e te Tangata'alikí, pe ko fea 'ia te loki ke Au kai ai 'ia te Pāsová mo Taku kau akó?”

12 Pea 'e ina taki 'ia kōlua ki te fu'u falekai 'i lunga, kua 'osi teu'i; kulā teuteu'i leva te feitu'u ko iá.”

13 Pea 'i te nā ō atú, ne'e nā 'ilo'i pē 'o hangē ko Tana iange kiā nāuá, 'o nā teuteu 'ia te Pāsová.

*Ko te 'ohomohe 'a te 'Alikí
(Mātiu 26:26-30; Ma'ake 14:22-26; 1 Kolinitō
11:23-25)*

14 Pea 'i te hokosia tonou houá, ne'e nofo ifo Ia mo te kau 'apōsetoló.

15 Pea pehē ange Ia kiā nātou, “Oku faka'amu lahi Toku lotó ke kai 'ia te Pāsova nei fakataha mo kōtou, 'i te he'iki ai hoko mai Taku mamahí.

16 Hē 'Okou tala'i atu, 'e kailoa 'aupito ke Au toe kai ia, 'o a'u ki te taimi 'e fakakakato ai ia 'i te Pule'anga 'o te 'Atuá.”

17 Pea to'o 'e Sīsū he ipu, 'o fai he fakafeta'i, mo iange, “To'o 'eni 'o vahevahe kiā kōtou.

18 Hē 'Okou tala'i atu, 'i te hili ange 'ení, 'e kailoa 'aupito ke Au toe inu mei te fua 'o te vainé, kae'aua ke hoko mai 'ia te Pule'anga 'o te 'Atuá.”

19 Ne Ina to'o foki he fe'i mā, 'o fakafeta'i, mo pakipaki 'o 'avange kiā nātou, mo iange, “Ko Toku sinó 'eni, 'a ia 'oku 'avatu kote'uhí ko kōtou; kotou fai 'eni ko te fakamanatu kiā Au.”

20 Ne'e to'o foki Ia 'ia te ipú, hili te 'ohomohé, 'o pehē ange, “Ko te ipu ko 'ení ko te Fuakava Fo'ou

ia 'oku fai 'aki Toku totó, 'a ia 'oku lilingi kote'uhí ko kōtou.**

21 Kā neongo iá, ko te toko taha 'e lavaki'i 'Okú 'oku 'i heni 'i te tēpilé mo Au.*

22 'Ē, ko te fononga 'a te Fanautama te Tangatá 'e fou pē 'i te me'a kua tu'utu'uní; kae pohoē 'ia te tangata 'ā ē 'e lavaki'i 'Oná!"

23 Pea notou kamata fe'ekenaki, pē ko ai tū ia 'iā nātou 'oku teu fai peheé.

Ko te fekīhiaki pē ko ai 'oku mā'olungá

24 Pea ne'e fai he fakakikihi 'iā nātou, pē ko ai 'iā nātou 'oku tu'ukimu'a tahá.*

25 Pea toki pehē ange 'e Ia kiā nātou, “Ko te 'ū tu'i 'o te Senitailé 'oku notou pule fa'italiha kiā nātou; pea ko nātou 'oku pule'i 'iā nātou 'oku lau ia ko te kau mateaki fanua.*

26 Kā 'e kailoa kotou pehē kōtou; kā ko ia 'oku mā'olunga 'iā kōtou ke hoko ia 'o tatau mo te mā'ulalo; pea ko te takimu'á ke hoko ia ko te sevāniti.*

27 He ko ai 'oku mā'olungá, 'ia ia 'oku nofo 'i te kaí, pe ko ia 'oku sevānití? 'Oku kailoa koā ko ia 'oku nofo 'i te kaí? Kā ko Au, 'Okou 'i te kotou lotolotongá 'o hangē ko te sevāniti.*

28 Ko kōtou ia kua nonofo ma'u mo Au 'i Toku 'ū 'ahi'ahí.

* **22:20** 22:19-20 Ko te 'ū hiki fualoa 'ihi, 'oku kailoa 'asi ai 'ia te 'ū lea 'i te hili te Ko Toku sinó 'eni 'o a'u ki te ngata'anga 'o te veesi 20.

* **22:20** 22:20 Sel 31:31-34 * **22:21** 22:21 Saame 41:9 * **22:24** 22:24 Māt 18:1; Ma'ake 9:34; Luke 9:46 * **22:25** 22:25-26 Māt

20:25-27; Ma'ake 10:42-44 * **22:26** 22:26 Māt 23:11; Ma'ake 9:35

* **22:27** 22:27 Sione 13:12-15

29 Pea ko Aú 'Okou tu'utu'uni he pule'anga ma'a kōtou, hangē pē ko te tu'utu'uni he pule'anga Mo'oku 'e Taku Tamaí,

30 ke kotou kakai mo iinu 'i Taku tēpilé 'i Toku pule'angá, pea nonofo ki te 'ū taloni, 'o fakamāu'i 'ia te matakali 'e hongofulu mā ua 'o 'Isilelí.”*

*'E sivi'i te kau ako 'a Sīsuú
(Mātiu 26:31-35; Ma'ake 14:27-31; Sione 13:36-38)*

31 †“E Saimone, Saimone, vakai, 'oku holi 'ia Sētane ke ma'u 'ia kōtou, ke sivi'i kōtou 'o hangē ko te uité;

32 kā kua U hūfia 'ou, ke 'aua na'a mate 'aupito ta'aú tui. Pea kā ke foki mai, ke ke poupou'i 'e koe tou 'ū tokouá.”

33 Ka ne'e iange 'e Pita ki Ai, “Alikī, kua 'osi teu'i to'okú loto ke 'alu fakataha mo Koe, 'io, ki te pilīsoné mo te maté.”

34 Pea iange Ia, “Pita, ko 'eni 'Okou tala'i atu, 'e kala 'u'ua te moá 'ānai, kae'aua ke ke fakafisinga'i 'Oku 'o tu'a tolu.”

Ko te 'ū me'a 'oku fai 'aki te fonongá

35 Pea iange 'e Ia kiā nātou, “I Taku fekau atu 'ia kōtou 'o kailoa he kato pa'anga, pē he kato 'oho, pē he 'ū senitoló, ne kotou masiva he me'a?”

Pea notou iange, “Kailoa.”*

36 Pea toki lea ange 'e Ia kiā nātou, “Kā 'i te taimi nei, ko ia 'oku ma'u he kato pa'angá, ke to'o ia, pehē foki mo he kato 'oho; pea ko ia 'oku

* **22:30** 22:30 Māt 19:28 † **22:31** 22:31 'Oku tānaki mai 'i te 'ū hiki fualoa 'ihi 'ia te pehē: Pea lea ange te 'Alikī. * **22:35** 22:35 Māt 10:9-10; Ma'ake 6:8-9; Luke 9:3; 10:4

kailoa ma'u hana heletaá, ke fakatau atu ia tono pulupulú ke ma'u 'aki he heletā.

³⁷ Hē 'Okou iatu kiā kōtou, kua pau ke fakamo'oni'i 'iā Au 'ia te me'a ko 'eni ne'e tohi 'o pehē: 'Pea ne'e fakakau Ia fakataha mo te kau maumau laó.' He ko 'eni kua faka'a'au ke 'osi 'ia te 'ū me'a ne'e tohi kiā Aú.”*

³⁸ Pea notou iange, “Alikī, vakai, ko te heletā 'eni 'e ua.”

Pea iange 'e Ia kiā nātou, “Oku fe'unga pē ia.”‡

*Ko te lotu 'a Sīsū 'i te ma'unga ko 'Ōlivé
(Mātiu 26:36-46; Ma'ake 14:32-42)*

³⁹ Pea ne'e 'alu atu Ia ki te ma'unga ko 'Ōlivé, 'o hangē ko Tana fa'a faí; pea mulimulí foki kiā Ia 'ia te kau akó.

⁴⁰ Pea 'i Tana a'u ki te feitu'u ko iá, ne'e iange 'e Ia kiā nātou, “Kotou lotu ke 'aua na'a kotou hū ki te 'ahi'ahi.”

⁴¹ Pea ki'i mavahe atu Ia meiā nātou, 'o tū'ulutui 'o lotu,

⁴² 'o pehē, “E Tamai, kāpau ko Tou finangaló, ke to'o ange 'ia te ipu nei meiā Au; kaikehe ke 'aua na'a faí To'okú loto, kā ko To'ouú pē finangalo.”

⁴³ Pea ne'e hā kiā Ia he 'āngelo mei te langí, 'o 'avange Hana mālohi.

⁴⁴ Pea ma'ua Ia 'i te mamahi lahi, pea fakautuutu Tana lotu fakamātoató. Pea ne'e hoko Tana tautā'á 'o hangē ko te 'ū tulutā ta'ata'a, 'oku ngangana ki te kelekelé.§

* **22:37** 22:37 'Ais 53:12 ‡ **22:38** 22:38 'Oku fe'unga pē ia, ko ia pe Tuku ia. § **22:44** 22:44 'Oku kailoa 'asi 'ia te veesi 43 mo te 44 'i te 'ū hiki fualoa 'ihi.

45 Pea 'i Tana tu'u ake mei Tana lotú, 'o 'alu ki te kau akó, ne Ina 'ilo'i atu 'ia nātou kua notou momoe 'i te notou mamahí.

46 Pea iange 'e Ia kiā nātou, “Ko te ā 'oku kotou momoe aí? Kotou tutu'u ake, 'o lotu ke 'aua na'a kotou tō ki te 'ahi'ahí.”

Ko te puke 'o Sīsuú

(Mātiu 26:47-56; Ma'ake 14:43-50; Sione 18:3-11)

47 Lolotonga Tana kei leá, tā ko he fu'u kakai; pea ko te tangata ne'e hingoa ko Siutasí, ko te toko taha 'o te kau hongofulu mā uá, ne'e 'alu mu'amua 'iā nātou, 'o ha'u kiā Sīsū ke 'uma kiā Ia. 48 Pea iange 'e Sīsū ki ai, “E Siutasi, ko te 'umá koā kua ke lavaki'i 'aki 'ia te Fanautama te Tangatá?”

49 Pea ko nātou ne'e 'iā Sīsuú, 'i te notou vakai 'ia te me'a 'e hokó, ne'e notou iange, “Alikí, 'e motou taa'i 'aki te heletaá?”

50 Pea ko te toko taha 'iā nātou, ne'e taa'i te tamaio'alíkí 'a te Taula'alíkí Lahí, 'o tu'usi tonó talinga mata'ú.

51 Pea tali 'e Sīsū, 'o pehē, “Tuku ā, kua lahi 'eni.” Pea ala 'e Ia ki te lau'i talingá, 'o fakama'uli ia.

52 Pea iange 'e Sīsū ki te kau taula'alíkí lahí, mo te kau pule 'o te Tempalé, mo te kau mātu'a ne'e notou ōmai kiā Iá, 'o pehē, “Kua kotou ōmai mo te heletā mo te 'akau, 'o hangē ko he kaiha'a 'ia Aú!

53 Ko te 'aho kotoa pē mo Taku 'iā kōtou 'i te Tempalé, pea ne'e kailoa kotou puke 'Oku. Kā ko tonó 'uhingá, he ko te kotou taimí 'eni, pea mo te mālohi 'o te fakapō'ulí.”*

* 22:53 22:53 Luke 19:47; 21:37

Ko te fakafisinga'i 'e Pita 'ia Sīsūú
(Mātiu 26:57-58, 67-75; Ma'ake 14:53-54, 65-72;
Sione 18:12-18, 25-27)

⁵⁴ Pea notou puke'i 'Ona, 'o taki atu ki te fale 'o te Taula'aliki Lahí. Kae mulimuli atu 'ia Pita mei te mama'ó.

⁵⁵ Pea kua tafu he afi 'i te loto'aá, mo notou nonofo fakataha, pea nofo 'ia Pita 'o lotolōtoi 'iā nātou.

⁵⁶ Ka ne'e mamata kiā ia he kaunanga 'e taha 'i tana nofo ofi ki te afi, 'o sio fakamama'u kiā ia, mo iange, “Ko te siana nei foki ne'e 'iā Ia.”

⁵⁷ Ka ne'e fakafisi ia, mo iange, “Fafine, 'oku kala u 'ilo'i Ia 'e au.”

⁵⁸ Pea fualoa si'i atú ne'e mamata kiā ia he toko taha kehe, ko te tangata, 'o iange 'e ia, “Ko koe foki 'oku kau ki te fa'ahinga ko iá.”

Pea iange 'e Pita, “Tangata, 'oku kailoa.”

⁵⁹ Pea kua 'osi nai he houa 'e taha, pea faka-papau mai he tangata 'e taha, 'o pehē, “Ē, ko te mo'oni, ne'e kau mo Ia 'ia te siana nei foki; he ko te Kāleli ia.”

⁶⁰ Pea pehē ange 'e Pita, “Tangata, 'oku kailoa u 'ilo'i 'ia te me'a 'oku lau 'e koe ki aí.” Pea fokifā pē, lolotonga tana kei leá, mo te 'u'ua 'ia te moá.

⁶¹ Pea tafoki leva te 'Alikí 'o sio fakamama'u kiā Pita. Pea manatu'i 'e Pita te folafola 'a te 'Alikí, 'i Tana pehē mai, “I te he'iki ai 'u'ua te moá 'ānaí, 'e ke fakafisinga'i 'Oku 'o tu'a tolu.”

⁶² Pea 'alu atu ia ki tua'ā, 'o tangi mamahi.

⁶³ Pea ko te kau tangata ne'e notou puke 'ia Sīsūú ne'e notou pā'usi'i 'Ona, mo taa'i.

⁶⁴ Pea notou fakapūlou'i 'Ona, 'o notou 'eke ange, “Mate'i mai pe ko aí ne'e taa'i 'Oú!”

⁶⁵ Pea lahi mo te 'ū lea kovi kehekehe ne'e notou lea 'aki kiā Ia.

Ko tonu faka'eke'eke 'o Sīsū 'e te Fakataha'anga Fakamātu'a 'o te kakai Siú

(*Mātiu 26:59-66; Ma'ake 14:55-64; Sione 18:19-24*)

⁶⁶ Pea 'i tana 'aho aké, ne'e fakataha mai 'ia nātou ne'e kau ki te Fakataha Fakamātu'a 'o te kakai, mo te kau taula'aliki lahi, mo te kau sikalaipé; 'o notou taki ange 'Ona ki te Sanetalimí 'o notou pehē ange,

⁶⁷ “Ko Koe 'ia te Kalaisí? Pe'i tala'i mai.”

Pea iange 'e Ia kiā nātou, “Kāpau 'e Au tala'i atu kiā kōtou, 'e kailoa pē tui kōtou ia.

⁶⁸ Pea kāpau 'e Au fai atu he fehu'i, 'e kailoa he kotou tali.*

⁶⁹ Kā 'i te hili ange 'ení, 'e nofo 'ia te Fanautama te Tangatá ki te to'omata'u 'o te 'Atua Māfimafí.”*

⁷⁰ Pea notou iange kotoa pē, “Io! Pea ko te 'Alo 'o te 'Atuá 'ia Koe?”

Pea iange 'e Ia kiā nātou, “Oku kotou lea pehē; ko Au ia.”

⁷¹ Pea notou pehē, “Kote'uma'aki te tou toe kumi fakamo'oní? He kua tou fanongo tonu 'e tātou ki Ta'aná lea!”

23

Ko te fakamāu'i 'e Pailato 'ia Sīsū

(*Mātiu 27:1-2, 11-14; Ma'ake 15:1-5; Sione 18:28-38*)

¹ Pea tutu'u ake kātoa 'ia te fakatahá, 'o notou taki 'Ona kiā Pailato.

* **22:68** 22:68 'Oku tānaki mai 'i te 'ū hiki fualoa 'ihi 'ia te pehē: pe tukuange 'Oku. * **22:69** 22:69 Saame 110:1

² Pea notou talatalaaki'i 'Ona, 'o pehē, “Ne motou 'ilo'i 'ia te Siana nei 'oku veuveuki 'e Ia te motou kakaí, mo ta'ofi te fai tukuhau kiā Sisá, mo Tana pehē ko Ia pē ko te Kalaisí ko te Tu'i.”

³ Pea fehu'i 'e Pailato kiā Ia, 'o pehē, “Ko Koe koā 'ia te Tu'i 'o te kakaí Siú?”

Pea tali ange 'e Ia ki ai 'o pehē, “Ko ia pē.”

⁴ Pea lea ange 'e Pailato ki te kau taula'aliki lahi mo te fu'u kakaí, “Oku kailoa u 'ilo'i he fehālaaki 'a te Tangata nei.”

⁵ Ka ne'e 'āsili ai te notou lilí, 'o notou pehē, “Oku veuveuki 'e Ia 'ia te kakaí, 'aki Tana faiakó 'i Siutea kātoa, 'o kamata mai mei Kāleli ki heni.”

Ko te taki 'o Sīsū kiā Hēlotá

⁶ Pea 'i te fanongo ki ai 'ia Pailató, ne ina fehu'i ange pe ko te tangata Kāleli Ia.

⁷ Pea 'i tana mea'i 'oku ha'u 'ia Sīsū mei te feitu'u 'oku pule ai 'ia Hēlotá, ne'e fekau 'e ia ke 'ave 'Ona kiā Hēlota, he ne'e 'i Selusalema mo ia 'i te taimi ko iá.

⁸ Pea 'i te mamata 'e Hēlota kiā Sīsúú, ne'e fiafia lahi ia, he kua fualoa tana faka'amu ke mamata kiā Ia, kote'uhí ko tonono fa'a ongoongoa mai, pea kua ina faka'amu ke sio he me'a mana 'e fai 'e Ia.

⁹ Pea lahi te 'ū fehu'i ne'e fai ange 'e Hēlota kiā Iá; ka ne'e kailoa mama'i tali 'e Ia he me'a.

¹⁰ Pea tutu'u ai 'ia te kau taula'aliki lahi, mo te kau sikalaipé, 'o notou tōtōivi tonono talatalaaki'í.

¹¹ Pea ne'e manuki'i mo ngaahikovi'i 'Ona 'e Hēlota mo tana kau taú, pea notou 'ai kiā Ia he kofu ngingila; mo fekau ke toe 'ave 'Ona kiā Pailato.

¹² Pea ne'e kamata fe'ofa'ofani 'ia Pailato mo Hēlota 'i te 'aho ko iá; he ne'e nā vākovi ki mu'a.

Ko te tautea mate 'o Sīsuú
(*Mātiu 27:15-26; Ma'ake 15:6-15; Sione 18:39–19:16*)

¹³ Pea fakataha 'e Pailato 'ia te kau taula'aliki lahi, mo te kau pulé, mo te kakaí,

¹⁴ pea iange 'e ia kiā nātou, “Ne kotou 'aumai kiā au 'ia te Tangata nei, ko te Toko Taha takua, 'oku veuveuki te kakaí. Pea ko 'eni, ne au 'eke'i te Tangatá 'i te kotou 'aó 'e au, pea ne'e kailoa u 'ilo'i Hana mama'i hala 'e taha 'i te 'ū me'a ne kotou talatalaaki'i 'aki 'Oná.

¹⁵ Pea kua pehē pē mo Hēlota; he kua fekau 'e ia ke toe 'aumai 'Ona kiā tātou. Pea tā 'oku kailoa he me'a ia kua fai 'e Ia 'oku totonu ke mate ai.

¹⁶ Kō ia, 'e au 'ai pē Hana tautea tā pea toki vete ange.”

¹⁷ [He kua totonu ke vete ange ia he pōpula 'e taha 'i te kātoangá.]*

¹⁸ Pea notou kalanga fakataha kotoa pē, 'o pehē, “Tafi'i te Siana nā, kae vete mai 'ia Palāpasa!”

¹⁹ ('a ia ko te toko taha ne'e sī ki te pilīsoné, kote'uhí ko tana angatu'u 'i te koló, mo te hia fakapō).

²⁰ Pea toe lea 'e Pailato kiā nātou, ko tana loto ke vete ange 'ia Sīsuú.

²¹ Ka ne'e kaikaila mai pē te kakaí ia, 'o pehē, “Kalusefai, kalusefai Ia!”

²² Pea me'a 'e ia kiā nātou ko tonu tu'a tolú, “He ko te ā he kovi kua fai 'e te Tangata nei? Kua kala u mama'i 'ilo'i Hana hiamatea. Kō ia 'e au 'ai Hana kinisi, pea toki tukuange.”

* **23:17** 23:17 'Oku kailoa 'asi 'ia te veesi nei 'i te 'ū hiki fualoa 'ihi (vakai kiā Ma'ake 15:6).

23 Ka ne'e mālohi ange te notou kaikailá, 'o notou longoa'a lahi, 'i te notou kole ke kalusefai 'Oná. Pea ne'e lava'i 'eni 'e te notou longoa'á.

24 Pea toki fekau 'e Pailato ke fai ki te notou lotó.

25 Pea vete ange 'e ia 'ia te siana ne'e notou kole ki aí, 'ā ē ne'e sī ki te pilīsoné kote'uhí ko tana angatu'u mo te fakapō; kā ko Sīsuú ne'e tukuange atu 'e ia ke fai te notou lotó kiā Ia.

Ko tono kalusefai 'o Sīsuú

(Mātiu 27:32-44; Ma'ake 15:21-32; Sione 19:17-27)

26 Pea 'i te notou taki atu Iá, ne'e notou puke mai 'ia Saimone, ko te matu'a Sailine, 'i tana ha'u mei 'utá, 'o notou hili kiā ia te kolosí, ke fua atu 'o mulimuli kiā Sīsū.

27 Pea mulimuli atu kiā Ia he fu'u kakai tokolahī, mo te kau fafine, 'a ia ne'e notou sī fatafata mo pohoē kote'uhí ko Ia.

28 Ka ne'e tafoki 'ia Sīsū 'o pehē ange kiā nātou, “Si'i kau fafine Selusalema, 'aia 'e kotou tangi kote'uhí ko Au, kae kotou tangi kote'uhí ko kōtou, pea mo te kotou fānaú.

29 He vakai, kua 'unu mai pē te taimi 'e notou pehē ai, “Oku manū'ia 'ia te pa'á, mo te manava ne'e kailoa fanaú, mo te huhu ne'e kailoa fai ai he huhú.’

30 Pea 'e notou toki kamata ke lea ki te 'ū ma'ungá, ‘Hoholo mai kiā mātou,’ pea ki te 'ū mā'olungá, “Ufi'ufi 'ia mātou.’* ”

31 He kāpau 'oku notou fai pehē ki te 'akau matá, ko te ā 'e fai ki te moamoá?”

* **23:30** 23:30 Hōs 10:8; Fkhā 6:16

32 Pea ne'e taki ange fakataha mo Ia he ongo faihia 'e toko ua ke tāmate'i.

33 Pea 'i te notou a'u ki te faitu'u 'oku ui ko 'Ulupoko,† ne'e notou kalusefai ai Ia mo te ongo faihiá, ko te taha mei to'omata'u, mo te taha mei to'ohema.

34 Pea toki pehē 'e Sīsū, “E Tamai, fakamole-mole'i 'ia nātou; he 'oku kala notou 'ilo'i 'ia te me'a 'oku notou fai.”‡ Pea notou vahevahe Tono 'ū kofú, mo talotalo ki ai.*

35 Pea ne'e tu'u te kakaí 'o mamata. Pea manuki foki mo te kau pulé, 'o notou pehē, “Ne Ina fakama'uli 'ia te kakai kehé; 'ē, tuku ke fakahaofi 'e Ia 'Ona, 'o kāpau ko te Kalaisí Ia, ko te Toko Taha kua Ina filí.”*

36 Pea ne'e luma'i 'Ona 'e te kau taú, mo notou 'unu'unu atu 'o 'avange he vinika kiā Ia,*

37 mo pehē ange, “Kāpau ko te tu'i Koe 'o te kakai Siú, pe'i fakahaofi 'Ou.”

38 Pea ne'e 'i ai mo he tohi§ ne 'ai 'i te 'ulu'i kolosí, 'o pehē, “KO TE TU'I 'ENI 'O TE KAKAI SIU.”

39 Pea ko te toko taha 'i te ongo faihia ne'e tautau ne'e manuki kiā Ia, mo iange, “Kāpau ko te Kalaisí 'ia Koe, pe'i fakahaofi 'Ou mo māua.”

40 Ka ne'e valoki'i 'ona 'e te faihia 'e tahá, mo pehē ange, “Oku kala koā 'apasia 'ia koe ki te 'Atuá, hē 'oku kulā kaungā tautea mo Ia?”

† 23:33 23:33 'Oku ngāue 'aki 'e te liliu fualoa 'ihi Kalevale, ko te lea faka-Latina eni ki te 'ulupokó. ‡ 23:34 23:34 Pea toki pehē ... notou fai: 'oku kailoa 'asi 'ia te kupu ko 'ení 'i te 'ū hiki fualoa 'ihi.

* 23:34 23:34 Saame 22:18 * 23:35 23:35 Saame 22:7 * 23:36 23:36 Saame 69:21 § 23:38 23:38 tohi: 'oku pehē 'i tonu 'ū hiki fualoa 'ihi, tohi 'i te lea faka-Hepeluú mo te lea faka-Lomá, mo te lea faka-Kalisí.

41 Pea 'oku tonu pē ia kiā tāua; hē ko te totongi totonu ia 'o te tā faihiá; kā ko te Toko Taha nei, kua kailoa Ha'aná mama'i kovi 'e taha ne fai.”

42 Pea toki iange 'e ia kiā Sīsū, “E 'Alikī, manatu'i 'oku, 'o kā Ke hoko ki Tou pule'angá.”

43 Pea folafola ange 'e Sīsū ki ai, “Okou tala mo'oni atu kiā koe, ko te 'aho nei 'e ke 'i Palataisi mo Au.”

Ko te pekia 'a Sīsú

(Mātiu 27:45-56; Ma'ake 15:33-41; Sione 19:28-30)

44 Pea 'i te fe'unga nai mo te ho'atā mālié, ne'e fakapō'uli te fanuá fuli pē, 'o a'u ki te tolu afiafi.

45 Pea fakapō'uli 'ia te la'aá, pea mahaeua mālie 'ia te puipui 'o te Fale Tapú.*

46 Pea kalanga le'o lahi 'ia Sīsū, 'o pehē, “E Tamai, 'Okou tuku atu Toku laumālié ki To'ou nima!” Pea 'i te 'osi Tana lea peheé, pea pekia leva Ia.*

47 Pea 'i te vakai atu 'e te senitulioó ki te me'a ne'e hokó, ne'e fakaongoongolesi'i 'e ia 'ia te 'Atuá, 'aki tana pehē, “Tā ko te mo'oni pē, ko te Tangata mā'oni'oni 'eni!”

48 Pea ko te kakai kotoa pē ne'e notou fakataha ange ke mamata ki te me'a ko iá, 'i te notou vakai ki te 'ū me'a ne hokó, ne'e notou sī fatafata, 'o foki ki 'api.

49 Ka ne'e tutu'u mei te mama'ó Tono kau fe'iloakí kotoa pē, mo te kau fafine ne'e mulimuli kiā Ia mei Kālelí, 'o notou mamata ki te 'ū me'a nei.*

* 23:45 23:45 'Eki 26:31-33 * 23:46 23:46 Saame 31:5 * 23:49
23:49 Luke 8:2-3

Ko tonō telio 'o Sīsūú
(*Mātiu 27:57-61; Ma'ake 15:42-47; Sione 19:38-42*)

⁵⁰ Pea tā ne'e 'i ai he matāpule ne'e hingoa ko Siosifa 'a ia ne'e kau 'i te Fakataha Fakamātu'á, ko te tangata lelei ia mo faitotonu,

⁵¹ (ne'e kailoa loto ia ki te notou tu'utu'uní mo te notou ngāué,) ko te matāpule ia mei 'Alematea, ko te kolo Siu; pea ne'e nofo 'amanaki foki ia ki te Pule'anga 'o te 'Atuá.

⁵² Ko te tangata nei ne'e 'alu kiā Pailato, 'o kole ange te sino 'o Sīsūú.

⁵³ Pea tuku ifo 'e ia 'ia te 'anga'angá, 'o teu 'aki he tupenu mahu'inga; 'o telio 'ia Sīsū 'i te fanualoto kua tā 'i te loto maká, 'a ia 'oku he'iki ai 'aupito toka ai he taha.

⁵⁴ Pea ko te 'aho Tokonaki ia, pea kua ofi mai te Sāpaté.

⁵⁵ Pea ko te kau fafiné foki, 'ā ē ne'e fononga mai mo Ia mei Kālelí, ne'e notou mulimuli mai, pea notou vakai atu ki te fanualotó, mo te anga 'o te fakatoka Tono 'anga'angá.

⁵⁶ Pea notou foki, 'o teu te 'ū ahi mo te 'ū lolo tākai.

Pea ne'e notou mālōlō 'i te 'aho Sāpaté 'o hangē ko te tu'utu'uní.*

24

Ko te toetu'u 'a Sīsūú
(*Mātiu 28:1-10; Ma'ake 16:1-8; Sione 20:1-10*)

* **23:56** 23:56 'Eki 20:10; Teu 5:14

1 Kā 'i te 'uluaki 'aho 'o te uiké, 'oku kei hengi-hengi 'aupitó, ne'e notou ō atu ki te fanualotó,* 'o 'ave te ahi kua notou teú.

2 Pea notou 'ilo'i ai 'ia te maká kua teka'i mei te fanualotó.

3 Kā 'i te notou uulu ki aí, ne'e kailoa notou 'ilo'i te sino 'o te 'Aliko ko Sīsuú.

4 Pea 'i te lolotonga te notou puputu'u 'i te me'a ko iá, tā ne'e tu'u mai kiā nātou he ongo tangata ne'e huhulu te nā kofú.

5 Pea 'i te notou manahē fu'ú, mo fo'oifo ki te kelekelé, ne nā pehē ange kiā nātou, “Ko te ā 'oku kotou kumi ai 'ia Ia 'oku ma'ulí ki te kau pekiá?

6 'Oku kala 'i heni Ia, kā kua toetu'u. Manatu'i Tana me'a kiā kōtou 'i Tana kei 'i Kālelí, 'o pehē,*

7 'Kua pau ki te Fanautama te Tangatá ke tukuange 'Ona ki te kakai angahalá, pea ke kalusefai, pea ke toetu'u 'i tonono 'aho tolú.’ ”

8 Pea notou manatu ai ki Tana 'ū leá,

9 pea notou foki mai mei te fanualotó, 'o notou tala 'ia te 'ū me'a ko iá ki te kau hongofulu mā tahá, pea mo tonono toe 'o te kakaí.

10 Pea ko Mele mei Makitalá, mo Sioana, mo Mele ko te fa'e 'a Sēmisi, pea mo te 'ihi ne'e 'iā nātou, ne'e notou tala 'ia te 'ū me'a ko iá ki te kau 'apōsetoló.

11 Ka ne'e hangē te notou fakamatalá ko he muná; pea ne'e kailoa notou tui ki te kau fafiné.

12 Ka ne'e tu'u 'ia Pita, 'o lele atu ki te fanualotó, pea tulolo ia 'o sio ko te 'ū tupenú pē; pea 'alu atu

* **24:1** 24:1 'Oku tānaki mai 'i te 'ū hiki fualoa 'ihi 'ia te pehē: mo te 'ihi kehe. * **24:6** 24:6-7 Māt 16:21; 17:22-23; 20:18-19; Ma'ake 8:31; 9:31; 10:33-34; Luke 9:22; 18:31-33

ia, mo tana fakatumutumu 'i te me'a kua hokó.†

*Ko te hā 'ia Sīsū ki te toko ua 'o te kau akó
(Ma'ake 16:12-13)*

¹³ Pea ko te toko ua 'o nātou ne'e nā fononga 'i te 'aho ko iá ki te ki'i kolo ne'e hingoa ko 'Emeasi, ko tono mama'o mei Selusalemá ko te maile nai 'e fitu.

¹⁴ Pea nā talatalanoa ki te 'ū me'a kehekehe kua toki hokó.

¹⁵ Pea 'i te lolotonga te nā talanoa mo fe'eké, ne'e fakaofiofi mai 'ia Sīsū, 'o ō fakataha mo nāua.

¹⁶ Ka ne'e ta'ofi to'o nāuá mata ke 'aua na'a nā 'ilo'i Ia.

¹⁷ Pea iange 'e Ia kiā nāua, “Ko te ā te 'ū me'a 'oku kulā fekīhiaki ai 'i te kulā fonongá?” Pea nā tutu'u 'oku nā mata mamahi.

¹⁸ Pea tali ange 'e te toko taha ne'e hingoa ko Kaliopasi, 'o pehē, “Tā ko te sola 'apē 'ia koe ki Selusalema, 'i tau ta'e'ilo ki te 'ū fu'u me'a kua hoko 'i te 'ū 'aho nei?”

¹⁹ Pea iange 'e Ia kiā nāua, “Ia te ā koā?”

Pea nā iange, “Ia te 'ū me'a 'oku kau kiā Sīsū mei Nāsaletí, 'a ia ko te tangata palōfita ne'e hā ki te 'Atuá mo te kakai kotoa pē Tono mafaí 'i te ngāue mo te lea;

²⁰ 'i Tono tukuange foki 'e te kau taula'aliki lahi, mo te kau pule 'o mātou, ke fakamāumatea, mo notou kalusefai Iá.

²¹ Ka ne'e motou 'amanaki 'e mātou, ko Ia ia 'oku teuteu ke huhu'i 'ia 'Isilelí. Kae'uma'ā 'eni foki, ko tono 'aho tolú 'eni talu te fai 'o te me'a ko iá.

† 24:12 24:12 'Oku kailoa 'asi 'ia te veesi nei 'i te 'ū hiki fualoa 'ihi.

22 'Io, pea ne'e fakalele ma'uli kiā mātou 'e te 'ihi 'o te motou kau fafiné, 'a ia ne'e notou uhu ki te fanualotó;

23 pea 'i te kailoa notou 'ilo'i Tono sinó, ne'e notou ōmai 'o tala kua notou sio takua he vīsone, ko he ongo 'āngelo ne'e nā fakahaa'i kua ma'uli 'ia Ia.

24 Pea 'alu ki te fanualotó he 'ihi 'iā nātou 'oku motou kaú, 'o notou 'ilo'i 'o hangē tofu pē ko te lau 'a te kau fafiné; kā ne kailoa notou sio kiā Ia.”

25 Pea toki me'a 'e Ia kiā nāua, “Ia te kau vale, pea tō'ohi ke tui ki te 'ū me'a ne lea 'aki 'e te kau palōfitá!

26 Ne kailoa koā pau ke mamahi pehē 'ia Kalaisi, kae toki hoko ki Tana lāngilangi'iná?”

27 Pea kamata Ia meiā Mōsese, mo te kau palōfitá kotoa pē, 'o faka'uhinga mei te Tohitapú 'ia te 'ū me'a fuli pē 'oku kau kiā Iá.

28 Pea 'i te notou a'u ki te ki'i kolo ne nā fononga ki aí, pea fai atu 'e Ia 'o hangē kā 'alú.

29 Pea ta'ofi 'Ona 'e nāua, 'o nā iange, “Afe mai mu'a mo māua; he kua afiafi 'eni, pea kua pale 'aupito te la'aá.” Pea hū Ia ki te ki'i koló ke nofo mo nāua.

30 Pea ne'e hoko 'o pehē, 'i Tana nofo mo nāua ki te kaí, ne Ina to'o 'ia te maá, 'o fai he tāpuaki, 'o pakipaki mo 'avatu kiā nāua.

31 Pea 'a'ala ai te nā matá, 'o nā 'ilo'i tā ko Ia; ka ne'e puli leva Ia meiā nāua.

32 Pea nā fepehē'aki, “Tā ne'ine'i ke vela to'o tāuá loto lolotonga Tana talanoa mai 'i te alá, mo Tana vete kiā tāua 'ia te Tohitapú!”

33 Pea nā tutu'u ake 'i te houa pē ko iá, 'o nā

foki ki Selusalema; pea 'i te nā a'u atú, tā kua fakatahataha 'ia te kau hongofulu mā tahá ia mo nātou ne'e notou kaú.

³⁴ Pea notou pehē mai, “Kua toetu'u mo'oni te 'Alikí, pea kua hā Ia kiā Saimone!”

³⁵ Pea fakamatala mo nāua foki 'ia te me'a ne'e hoko 'i te alá, pea mo tonu 'ilo'i 'e nāua 'i te pakipaki 'o te maá.

*Ko te hā 'ia Sīsū ki Tana kau akó
(Mātiu 28:16-20; Ma'ake 16:14-18; Sione 20:19-23; Ngāue 1:6-8)*

³⁶ Pea 'i te lolotonga te notou talanoa peheé mo tana tu'u 'ia Sīsū 'i te notou ha'oha'ongá, 'o pehē kiā nātou, “Ke 'iā kōtou 'ia te melinó!”[‡]

³⁷ Pea ne'e notou manahē 'aupito mo tetetete, ko te notou mahalo ko he fa'ahikehe 'oku notou sisio ki aí.

³⁸ Pea iange 'e Ia kiā nātou, “Ko te ā 'oku kotou manahē aí? Pea ko te ā 'oku ake ai te 'ū fifili pehē 'i te kotou lotó?

³⁹ Vakai mai ki Toku ongo nimá mo Toku va'é, ko Au mo'oni Ia. Fāfā 'ia Au 'o 'ilo'i; he 'oku kailoa kakano mo hui he fa'ahikehe, 'o hangē ko ia 'oku kotou sisio ai 'iā Aú.”

⁴⁰ Pea 'i Tana lea peheé, ne'e faka'ali'ali ange 'e Ia Tono ongo nimá mo Tono ongo va'é.Š

⁴¹ Pea 'i te notou kei tuingata'a, kote'uhí ko te notou fiafia mo ofoofó, ne'e toe iange 'e Ia kiā nātou, “'Oku 'i ai he kotou me'akai heni?”

[‡] **24:36** 24:36 'o pehē kiā nātou, “Ke 'iā kōtou 'ia te melinó!”: 'oku kailoa 'asi 'ia te kupu 'i lea nei 'i te 'ū hiki fualoa 'ihi. **Š 24:40** 24:40 'Oku kailoa 'asi 'ia te veesi nei 'i te 'ū hiki fualoa 'ihi.

42 Pea notou 'avange kiā Ia he kongā ika tunu.*

43 Pea to'o 'e Ia, 'o kai 'i te notou 'aó.

44 Pea iange 'e Ia kiā nātou, “Ko Taku 'ū lea ē ne Au fai kiā kōtou 'i Taku kei nofo mo kōtoú, 'o pehē: kua pau ke fakamo'oni 'i 'ia te 'ū me'a kotoa pē kua tohi kiā Au 'i te Lao 'a Mōsesé, mo te kau palōfitá, mo te Saamé.”

45 Pea tōki tatala 'e Ia te notou lotó ke notou 'ilo'i tonon 'uhinga 'o te Tohitapú;

46 'o folafola kiā nātou, “Ne'e pehē pē tonon tohí, pea 'oku taau mo Kalaisi ke mamahi pehē, pea 'e toetu'u Ia mei te pekiá 'i tonon 'aho tolú,

47 pea 'e malanga 'aki 'i Tonon hingoá 'ia te fakatomalá mo te fakamolemole angahalá ki te kakai kotoa pē, 'o kamata mei Selusalema.

48 Ko kōtoú ko te kau fakamo'oni ki te 'ū me'a nei.

49 Pea ko Au 'eni 'Okou tuku atu 'ia te tala'ofa Taku Tamaí kiā kōtou; pea ko kōtoú 'e kotou nonofo 'i Selusalema, kae'aua ke fakakofu 'aki kōtou he mālohi mei lunga.”*

*Ko te hā'ele ake 'ia Sīsū ki langí
(Ma'ake 16:19-20; Ngāue 1:9-11)*

50 Pea taki atu 'e Ia 'ia nātou 'o a'u ki Pētani; pea hiki ake 'e Ia Tonon ongon nimá 'o tāpuaki 'i 'ia nātou.*

51 Pea vakai, 'i te lolotonga Tana tāpuaki 'i nātou, ne'e mavahe Ia meiā nātou, 'o tukutuku ake ki te langí.†

* **24:42** 24:42 he kongā ika tunu: 'oku tānaki mai 'i te 'ū hiki fualoa 'ihi 'ia te pehē: mo he nga'asi honi. * **24:49** 24:49 Ngā 1:4

* **24:50** 24:50-51 Ngā 1:9-11 † **24:51** 24:51 'o tukutuku ake ki te langí: 'oku kailoa 'asi 'ia te kupu ko 'eni 'i te 'ū hiki fualoa 'ihi.

⁵² Pea ne'e notou lotu kiā Ia, 'o notou toki foki ki Selusalema 'oku notou fiafia 'aupito.

⁵³ Pea ne'e notou ō ma'u pē ki te Temipalé 'o fakamālō[‡] ki te 'Atuá. §

[‡] **24:53** 24:53 fakamālō: 'oku pehē 'i tono 'ū hiki fualoa 'ihi, fakamālō mo fakafeta'i. § **24:53** 24:53 'I te 'ū hiki fualoa 'ihi 'oku faka'osi 'aki te lea 'Ēmeni.

cxxxvi

Te Fuakava Fo'ou
Niuafu'ou: Te Fuakava Fo'ou (New Testament) of
Tonga

copyright © 2023 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Niuafu'ou

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2024-08-14

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 3 Sep 2024 from source files
dated 14 Aug 2024

916961df-d7fc-5167-b598-93a0d0d5d9aa